

Projekt

z dnia 9 listopada 2016 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR. _____
RADY GMINY INOWROCŁAW
z dnia 25 listopada 2016 r.
w sprawie przyjęcia Programu Rewitalizacji dla Gminy Inowrocław
na lata 2016 - 2023**

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.¹), Rada Gminy Inowrocław uchwala co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Program Rewitalizacji dla Gminy Inowrocław na lata 2016 – 2023, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Inowrocław.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca
Rady Gminy Inowrocław

Krystyna Wysocka

¹ Zmiany zostały ogłoszone w Dz.U. z 2016r. poz 1579.

UZASADNIENIE

Przedstawiony Radzie Gminy Inowrocław Program Rewitalizacji dla Gminy Inowrocław na lata 2016-2023 sporządzony został w sposób, który zgodny jest z wytycznymi określonymi przez Ministerstwo Rozwoju w ramach następujących dokumentów: Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 oraz Wytycznych programowych IZ RPO WD dotyczących zasad przygotowania lokalnych programów rewitalizacji (lub dokumentów równorzędnych) w perspektywie finansowej 2014-2020. Zgodny on jest również z Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”

Po przyjęciu przez Radę Gminy Inowrocław przedmiotowy Program Rewitalizacji stanowić będzie program działań obejmujący projekty ze sfery społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej, gospodarczej, środowiskowej i kulturowej. Pozwoli on również ubiegać się przez Gminę Inowrocław o wsparcie finansowe w zakresie realizacji zadań rewitalizacyjnych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego.

Wojt
mgr inż. Tadeusz Kacprzak

Przewodnicząca
Rady Gminy Inowrocław

Krystyna Wysocka

RADCA PRAWNY
Natalia Halborska
5D-1002

PROJEKT

**PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY
INOWROCLAW
NA LATA 2016-2023**

**GMINA INOWROCLAW
POWIAT INOWROCLAWSKI
WOJEWÓDZTWO KUJAWSKO-POMORSKIE**

ZAMAWIAJĄCY	GMINA INOWROCLAW
WYKONAWCA OPRACOWANIA	WESTMOR CONSULTING WIOLETA LEWIŃSKA
SPRAWDZIŁ	JOANNA KWAŚNIEWSKA

INOWROCLAW 2016

WÓJT
mgr inż. Tadeusz Kasprzak

Spis treści

1. Wstęp.....	3
2. Powiązanie Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.....	5
3. Uproszczona diagnoza gminy.....	13
4. Obszar zdegradowany gminy.....	18
4.1. Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego	18
4.2. Charakterystyka poszczególnych jednostek strukturalnych na terenie Gminy Inowrocław	23
5. Obszar rewitalizacji gminy.....	31
6. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji.....	37
6.1. Sfera społeczna	37
6.2. Sfera gospodarcza	50
6.3. Sfera środowiskowa	51
6.4. Sfera przestrzenno – funkcjonalna	54
6.5. Sfera techniczna	57
7. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	58
8. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk.....	59
9. Lista planowanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	61
9.1. Główne (podstawowe) projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne	61
9.2. Uzupełniające (pozostałe) przedsięwzięcia rewitalizacyjne	69
10. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym PR.....	71
11. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji.....	75
11.1. Proces przygotowania PR	75
11.2. Sposób włączenia interesariuszy w proces zarządzania programem rewitalizacji na obszarze rewitalizacji	82
12. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	84
13. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji.....	87
14. System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu PR.....	93
15. Spis tabel.....	96
16. Spis wykresów.....	96
17. Spis rysunków.....	97

1. Wstęp

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji.

Źródło : Ustawa z dnia 9 października o rewitalizacji (Dz. U. 2015 poz. 1777)

Proces globalizacji oraz wyzwania gospodarki wolnorynkowej spowodowały szereg niekorzystnych zmian i procesów na obszarach jednostek samorządu terytorialnego takich jak degradacja tkanki materialnej oraz coraz większe problemy w sferze społeczno – gospodarczej. Aby temu przeciwdziałać, coraz większą uwagę zaczęto przywiązywać do planowania i realizacji kompleksowych projektów rewitalizacyjnych. Należy pamiętać, że rewitalizacja to nie tylko odbudowa, renowacja czy też przywracanie stanu pierwotnego lub minimum stanu używalności określonego obiektu lub terenu, lecz przede wszystkim dążenie do przywrócenia ożywienia społeczno - gospodarczego danego regionu.

Kompleksowa rewitalizacja obejmuje sferę społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno – funkcjonalną i techniczną.

Rewitalizacja to również proces kompleksowy oraz długotrwały. Dotyczy on wybranych obszarów zamieszkałych przez grupę społeczną, dotkniętą określonymi problemami. Aby mógł on przynieść założone rezultaty konieczna jest jego konsekwentna realizacja oraz czas – tylko wówczas możliwy jest widoczny rozwój społeczno-gospodarczy terenu rewitalizowanego i całej Gminy.

Cele i oczekiwane efekty rewitalizacji:

- pobudzenie aktywności środowisk lokalnych
- stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego
- przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego w zagrożonych dysfunkcjami społecznymi obszarach
- polepszenie jakości życia mieszkańców
- zwiększenie szans mieszkańców na zatrudnienie
- trwała odnowa obszaru, poprawa ładu przestrzennego, stanu środowiska i zabudowy poprzez zastosowanie wysokiej jakości rozwiązań architektonicznych i urbanistycznych
- odnowa lub wzmocnienie atutów rozwojowych obszarów wiejskich.

Rezultatem prowadzonych działań będzie także zmiana wizerunku obszaru poddanego rewitalizacji, a co się z tym wiąże, zwiększenie zainteresowania inwestorów tym obszarem.

Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*, program rewitalizacji to wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Jednostki samorządu terytorialnego mogą wdrażać działania rewitalizacyjne w dwojaki sposób. Program rewitalizacji może być inicjowany, opracowany i uchwalony przez Radę Gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. 2016 poz. 446) lub na podstawie ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 poz. 1777).

Program Rewitalizacji dla Gminy Inowrocław został opracowany zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Należy podkreślić, że prawidłowo opracowany *Program Rewitalizacji* musi charakteryzować się następującymi cechami;

- kompleksowość
  - działania całościowe i wielowymiarowe, uwzględniające aspekty: społeczne, ekonomiczne, przestrzenne, techniczne, środowiskowe i kulturowe,
  - włączenie środków z EFRR, EFS, FS, innych publicznych oraz prywatnych.
- koncentracja
  - koncentracja na obszarach najbardziej zdegradowanych, tj. obszarach gminy gdzie skala problemów i zjawisk kryzysowych jest największa.
- komplementarność
  - wzajemne oddziaływanie między projektami rewitalizacyjnymi,
  - powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami Gminy,
  - efektywny system zarządzania projektami rewitalizacyjnymi (współdziałanie instytucji, spójność procedur itp.),
- partycypacja
  - nierozzerwalnie wpisane w proces rewitalizacji uczestnictwo we współdecydowaniu,
  - musi mieć realny charakter,
  - stanowi fundament działań na każdym etapie procesu rewitalizacji: diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania i oceniania.

Prace związane z opracowaniem *Programu Rewitalizacji dla Gminy Inowrocław* realizowane były przy aktywnym udziale społeczeństwa, które na etapie tworzenia dokumentu miało możliwość wniesienia swoich pomysłów, opinii, stanowisk, sprzeciwu oraz aprobaty.

Konsultacje społeczne były skierowane do szerokiego grona odbiorców. Zaangażowanie mieszkańców, organizacji pozarządowych i partnerów społecznych spoza jednostki samorządu terytorialnego przebiegało na etapie uzgadniania zapisów dokumentu strategicznego m.in. w zakresie identyfikacji przedsięwzięć rozwojowych (wywiady z mieszkańcami, udział w spotkaniach konsultacyjnych).

2. Powiązanie Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO DO ROKU 2020 – PLAN MODERNIZACJI 2020+

Najważniejszymi ustaleniami operacyjnymi *Strategii* są cele strategiczne, realizujące potrzeby zidentyfikowane w ramach czterech priorytetów rozwoju:

- Konkurencyjna gospodarka
- Modernizacja przestrzeni wsi i miasta
- Silna metropolia
- Nowoczesne społeczeństwo

Każdy z priorytetów może być realizowany za pomocą kilku celów strategicznych.

W powyższej *Strategii* zidentyfikowano osiem celów strategicznych:

- Gospodarka i miejsca pracy
- Dostępność i spójność
- Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi
- Innowacyjność
- Nowoczesny sektor rolno-spożywczy
- Bezpieczeństwo
- Sprawne zarządzanie
- Tożsamość i dziedzictwo

W świetle obowiązującej *Strategii*, aktywizacja społeczno-gospodarcza na poziomie lokalnym stanowi jedno z ważniejszych zamierzeń polityki rozwoju województwa. Uszczegółowieniem zamierzeń w zakresie odnowy obszarów problemowych jest jeden z wyróżnionych kierunków działań, tj. *Rewitalizacja miast, wsi i obszarów zdegradowanych* w celu strategicznym *Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi*.

Głównym celem projektów określonych w niniejszym dokumencie jest zwalczanie degradacji społecznej na terenie Gminy Inowrocław. W ramach rewitalizacji realizowane będą działania mające na celu poprawę aktywności gospodarczej mieszkańców poprzez rozwój funkcji turystycznych obszaru. W związku z tym zaplanowano między innymi przebudowę linii

brzegowej jeziora, przebudowę boiska, a także uruchomienie Centrum Ginących Zawodów. Zaplanowane działania umożliwią stworzenie miejsc aktywnego wypoczynku. Przyczyni się to do podniesienia jakości życia. Dzięki realizacji zaplanowanych projektów usługi publiczne zostaną przystosowane do zmieniającej się struktury wieku, tak aby były atrakcyjne dla wszystkich pokoleń.

W nawiązaniu do powyższego należy stwierdzić, że *Program Rewitalizacji* będzie wpływał na realizację celu: *Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi*. Zaplanowane działania wpłyną na rozwój społeczny. Ponadto działania mające na celu ograniczenie bezrobocia i wzrost gospodarczy, a także zmierzające do wykorzystania potencjału turystycznego, znajdą swoje odzwierciedlenie w redukcji poziomu bezrobocia na terenie Gminy Inowrocław. Tym samym zaplanowane inwestycje wpisują się w cel – *Gospodarka i miejsca pracy*.

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO - POMORSKIEGO NA LATA 2014-2020

W ramach *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko - Pomorskiego na lata 2014-2020* przy pomocy unijnych środków finansowych wspierane będą jedynie te działania na rzecz rewitalizacji, które pozwolą na osiągnięcie przynajmniej jednego ze wskazanych poniżej efektów na zdegradowanych obszarach miejskich i wiejskich województwa kujawsko-pomorskiego:

1. wzrost aktywności społecznej, ożywienie społeczne,
2. zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego (związanego m.in. z oddaleniem od rynku pracy, degradacją obszarów, niewystarczającym dostępem do dobrej jakości, niedrogich usług społecznych), w tym poprzez poprawę warunków uczestnictwa osób w trudnej sytuacji w życiu społecznym i gospodarczym,
3. wzrost zatrudnienia,
4. ożywienie gospodarcze, wzrost potencjału gospodarczego między innymi poprzez wsparcie rozwoju przedsiębiorczości.

Tak więc planując działania rewitalizacyjne, których jednym ze źródeł finansowania będzie RPO WK - P, konieczne jest przyjęcie i osiągnięcie przez Gminę Inowrocław przynajmniej jednego z powyższych efektów do roku 2023, w ramach realizacji programu rewitalizacji. Zaplanowane przez Gminę Inowrocław działania mają na celu ożywienie społeczne i wzrost aktywności mieszkańców. Przyczyni się do tego między innymi stworzenie kompleksu rekreacyjno-sportowego. Ponadto zmniejszy się poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego dzięki podniesieniu kwalifikacji zawodowych i powstałym nowym miejscom pracy. Stworzone obiekty dadzą możliwość tworzenia kół i grup zainteresowań, zrzeszających różne grupy

wiekowe ludności lokalnej. W dłuższej perspektywie czasowej, wzrost aktywności ludności może przyczynić się także do wzrostu zatrudnienia i ożywienia gospodarczego.

ZAŁOŻENIA POLITYKI TERYTORIALNEJ WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO NA LATA 2014-2020

W 2013 r. Zarząd Województwa przyjął także *Założenia Polityki Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020*, zawierające przesłanki regionalnej polityki miejskiej i polityki rozwoju obszarów wiejskich. Ustalono, że celem wojewódzkiej polityki miejskiej jest poprawa konkurencyjności całego województwa, dzięki optymalnemu wykorzystaniu potencjałów rozwojowych wszystkich miast, w tym m.in. poprzez ich rewitalizację. Natomiast w zakresie regionalnej polityki rozwoju obszarów wiejskich przyjęto, że konieczna jest ich aktywizacja społeczno-gospodarcza poprzez stymulowanie rozwoju społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości lokalnej.

Wszystkie zadania opisane w niniejszym dokumencie wykazują spójność z *Założeniami Polityki Terytorialnej*. Głównym celem zaplanowanych do realizacji projektów jest zwalczanie degradacji społecznej na terenie Gminy Inowrocław, w związku z tym działania te bezpośrednio wpływają na aktywizację społeczno-gospodarczą i integrację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Zadania w zakresie rewitalizacji obszarów turystycznych wpłyną na poprawę konkurencyjności Gminy Inowrocław. Poprzez modernizację przestrzeni, poprawi się dostępność i atrakcyjność przestrzeni na cele zamieszkania, wypoczynku i inwestowania.

STRATEGIA OBSZARU STRATEGICZNEJ INTERWENCJI DLA INOWROCŁAWIA ORAZ OBSZARÓW POWIĄZANYCH Z NIM FUNKCJONALNIE DO 2020 ROKU

Gmina wiejska Inowrocław funkcjonalnie jest ściśle powiązana z Miastem Inowrocław. W związku z tym, na jej terenie obowiązuje „Strategia obszaru strategicznej interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 roku”.

W „Strategii...” wskazano następujący cel strategiczny:

Stworzenie mieszkańcom inowrocławskiego obszaru funkcjonalnego atrakcyjnego miejsca zamieszkania, zapewniającego doskonałe warunki do pracy, nauki i wypoczynku.

W Strategii wyznaczone zostały następujące priorytety i cele szczegółowe:

Priorytet 1. Środowisko

- Działanie 1.1. Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i w sektorze mieszkaniowym

- Działanie 1.2. Promowanie strategii niskoemisyjnych poprzez poprawę efektywności energetycznej i zmniejszenie emisji CO₂
- Działanie 1.3. Poprawa gospodarki wodno-ściekowej

Priorytet 2. Transport

- Działanie 2.1. Zmniejszenie uciążliwości transportu publicznego
- Działanie 2.2. Zwiększenie znaczenia transportu rowerowego

Priorytet 3. Rewitalizacja

- Działanie 3.1. Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich, oraz zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych i ich zachowanie

Priorytet 4. Społeczeństwo

- Działanie 4.1. Zmniejszenie skali wykluczenia i zwiększenie zatrudnienia przez aktywizowanie społeczności lokalnych i osób wykluczonych
- Działanie 4.2. Zwiększenie zatrudnienia i przyspieszenie włączenia społecznego przez rozwój usług społecznych
- Działanie 4.3. Wzrost aktywności zawodowej osób powracających na rynek pracy

Priorytet 5. Edukacja

- Działanie 5.1. Poprawa jakości edukacji przedszkolnej i kształcenia ogólnego
- Działanie 5.2. Poprawa jakości kształcenia zawodowego
- Działanie 5.3. Zwiększenie uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu ustawicznym

Zaplanowane działania rewitalizacyjne wynikające z *Programu Rewitalizacji dla Gminy Inowrocław* są zgodne przede wszystkim z Priorytetem 3. Zaplanowane do realizacji działania przyczynią się zarówno do rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności obszarów wiejskich, jak i zwiększą efektywność wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych wraz z ich zachowaniem.

Należy jednak wskazać, że przedsięwzięcia rewitalizacyjne są zgodne również z pozostałymi priorytetami:

- Priorytet 1. Środowisko – w ramach PR przewiduje się m.in. przebudowę oraz modernizację obiektów na cele społeczne. Przy prowadzeniu tego typu prac, uwzględniona zostanie koncepcja energooszczędności, tak aby budynki zmodernizowane w ramach działań rewitalizacyjnych zużywały jak najmniej energii i emitowały jak najmniej gazów cieplarnianych.
- Priorytet 2. Transport – w ramach działań rewitalizacyjnych przewidziano m.in. budowę ciągu pieszo - rowerowego przebiegającego przez Łojewo i Sikorowo.

Inwestycja ta niewątpliwie przyczyni się do zmniejszenia uciążliwości transportu publicznego oraz do zwiększenia znaczenia transportu rowerowego.

- **Priorytet 4. Społeczeństwo** – zaplanowane w ramach rewitalizacji działania „miękkie”, skierowane do mieszkańców terenów rewitalizowanych doprowadzą do aktywizacji społeczności lokalnych i osób wykluczonych, a poprzez to wpłyną na zmniejszenie skali wykluczenia i zwiększenie zatrudnienia. To z kolei przełoży się na zwiększenie zatrudnienia i przyspieszenie włączenia społecznego przez rozwój usług społecznych oraz na wzrost aktywności zawodowej osób powracających na rynek pracy.

W związku z powyższym *Program Rewitalizacji dla Gminy Inowrocław* jest zgodny ze *Strategią obszaru strategicznej interwencji dla Inowrocławia oraz obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie do 2020 roku*.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY INOWROCŁAW NA LATA 2013-2020

Strategia jest planem osiągnięcia długofalowych zamierzeń Gminy Inowrocław. Jest to jeden z najważniejszych dokumentów Gminy, gdyż określa priorytety i cele polityki rozwoju.

Misja jaka została wyznaczona w Strategii brzmi następująco:

**EFEKTYWNE ZASPOKAJANIE ZBIOROWYCH POTRZEB MIESZKAŃCÓW GMINY INOWROCŁAW
ORAZ ZAPEWNIENIE IM SZANS NA LEPSZĄ PRZYSZŁOŚĆ**

Ponadto w Strategii została wyznaczona następująca wizja Gminy:

**GMINA INOWROCŁAW MIEJSCEM, W KTÓRYM JEJ MIESZKAŃCY ŻYJĄ GODNIE I BEZPIECZNIE,
WSPÓŁCZESTNICZĄC I REALNIE DECYDUJĄC O JEJ ROZWOJU I SPOSOBIE DZIAŁANIA.
CORAZ WYŻSZY STANDARD ŻYCIA MIESZKAŃCÓW BĘDZIE WYNIKIEM AKTYWIZACJI
GOSPODARCZEJ TERENU GMINY INOWROCŁAW ORAZ JEJ ROSNĄCEJ KONKURENCYJNOŚCI
W STOSUNKU DO GMIN SĄSIEDNIH OPARTEJ NA TRWAŁYM, STRATEGICZNYM I
WIELOASPEKTOWYM PARTNERSTWIE POMIĘDZY 3 SEKTORAMI: PUBLICZNYM, SPOŁECZNYM I
GOSPODARCZYM**

W celu realizacji misji i wizji wyznaczone zostały następujące wybory strategiczne:

- **Wybór strategiczny 1:** Zrównoważony budżet Gminy.
- **Wybór strategiczny 2:** Zbudować trwałe partnerstwo sektora publicznego, społecznego i gospodarczego.
- **Wybór strategiczny 3:** Zwiększyć konkurencyjność Gminy Inowrocław w stosunku do Gmin sąsiednich.

Wybory te realizowane będą przez cele strategiczne w ramach 4 perspektyw.

Perspektywa interesariusza:

1. Zapewnić wysoki poziom bezpieczeństwa ruchu drogowego
2. Zapewnić dostęp do podstawowej infrastruktury technicznej (zwłaszcza wodno-kanalizacyjnej) i społecznej.
3. Dostarczyć mieszkańcom atrakcyjną ofertę spędzania czasu wolnego.
4. Zwiększyć liczbę uczniów uczęszczających do szkół na terenie Gminy.
5. Obsługiwać mieszkańców Gminy z największym zaangażowaniem i na najwyższym poziomie.

Perspektywa budżetu:

1. Zwiększyć dochody własne w wyniku pozyskania nowych mieszkańców Gminy.
2. Zwiększyć dochody własne związane z tworzeniem warunków do prowadzenia działalności gospodarczej.
3. Zwiększyć dochody własne z tytułu podatku rolnego.
4. Racjonalizacja wydatków związanych ze świadczeniem usług publicznych.
5. Zwiększyć udział środków zewnętrznych w finansowaniu inwestycji

Perspektywa procesów:

1. Skuteczna promocja Gminy.
2. Atrakcyjna oferta edukacyjna.
3. Dostępna platforma komunikacji pomiędzy sektorem publicznym, społecznym i gospodarczym.
4. Wdrożony system kontroli wydatków.
5. Dobrze funkcjonujący system obsługi klienta.

Perspektywa wiedzy i rozwoju:

1. Dopasowanie kapitału ludzkiego.
2. Dopasowanie kapitału informacyjnego.
3. Dopasowanie kapitału organizacyjnego.

Poprzez realizację zaplanowanych działań w *Programie Rewitalizacji*, Gmina Inowrocław spełnia misję, która została wyznaczona w Strategii. Organizacja szkoleń dla mieszkańców zwiększy ich kompetencje i konkurencyjność na rynku pracy. Jakość życia mieszkańców poprawi się dzięki stworzeniu miejsc aktywnego wypoczynku. Projekty, które zostały zaplanowane do realizacji mają za zadanie podniesienie konkurencyjności Gminy Inowrocław w stosunku do gmin sąsiednich.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY INOWROCŁAW W LATACH 2016-2022

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Inowrocław na lata 2016 - 2022 obejmuje swoim zasięgiem okres sześciu lat. Strategia ta jest dokumentem, na bazie którego będą podejmowane działania na rzecz rozwoju społeczności lokalnej.

Wizja

GMINA INOWROCŁAW WRAŻLIWA NA PROBLEMY SPOŁECZNE, TWORZĄCA WARUNKI DLA GODNEGO ŻYCIA JEJ MIESZKAŃCÓW, UWZGLĘDNIAJĄCA ICH POTRZEBY ZAWODOWE, EDUKACYJNE, OPIEKUŃCZE I INTEGRACYJNE.

Cel główny :

ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM GMINY INOWROCŁAW WARUNKÓW HARMONIJNEGO ROZWOJU ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE MARGINALIZACJI I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU.

Cele strategiczne:

1. Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
2. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.
3. Rozwój aktywnych form działań w zakresie wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.
4. Przeciwdziałanie uzależnieniom ze szczególnym uwzględnieniem zagrożonych tym zjawiskiem dzieci i młodzieży.
5. Rozwój integracji mieszkańców Gminy Inowrocław.

Poprzez realizację zaplanowanych działań w *Programie Rewitalizacji*, Gmina Inowrocław spełnia misję, która została wyznaczona w Strategii. Organizacja szkoleń dla mieszkańców zapewni im szansę na lepszą przyszłość. Jakość życia mieszkańców poprawi się dzięki stworzeniu miejsc aktywnego wypoczynku. Projekty, które zostały zaplanowane do realizacji mają za zadanie podniesienie konkurencyjności Gminy Inowrocław w stosunku do Gmin sąsiednich. *Program Rewitalizacji dla Gminy Inowrocław* podobnie jak Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dąży do rozwoju aktywizacji społecznej mieszkańców. Zaplanowane w *Programie Rewitalizacji* działania mogą przyczynić się do ich integracji. Dzięki możliwości spędzenia ciekawie czasu przez młodzież, Gmina Inowrocław będzie przeciwdziałać uzależnieniom.

PLAN GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA GMINY INOWROCŁAW

Plan gospodarki niskoemisyjnej to dokument strategiczny, opisujący kierunki działań zmierzające do osiągnięcia celów pakietu klimatyczno-energetycznego tj.

- redukcji emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenia udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- zwiększenia efektywności energetycznej oraz poprawy jakości powietrza,

- a także zmiany postaw konsumpcyjnych użytkowników energii.

PGN ma również za zadanie określić, jak Gmina Inowrocław zrealizuje wyznaczone cele. W dokumencie został więc opisane działania planowane (inwestycyjne i nieinwestycyjnie), sposób ich finansowania oraz metoda monitoringu realizacji planu w kolejnych latach.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej wyznacza dla Gminy Inowrocław do roku 2020 cele strategiczne:

- rozwój gminy, przy jednoczesnym zapewnieniu utrzymania zużycia energii finalnej na dotychczasowym poziomie,
- redukcję emisji gazów cieplarnianych,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- redukcję zużycia energii finalnej w wyniku zwiększenia efektywności energetycznej,
- redukcję zanieczyszczeń powietrza.

Program Rewitalizacji dla Gminy Inowrocław jest spójny z celami Planu Gospodarki Niskoemisyjnej. W ramach rewitalizacji zaplanowano m.in. budowę ciągu pieszo - rowerowego. Poprzez realizację tego przedsięwzięcia możliwe będzie stworzenie oraz promowanie alternatywnego dla transportu samochodowego środka komunikacji. W skutek realizacji tego projektu zmniejszony zostanie wpływ transportu samochodowego na środowisko naturalne, poprzez redukcję emisji spalin samochodowych do atmosfery. Do realizacji założeń Planu Gospodarki Niskoemisyjnej przyczynią się także inwestycje polegające na przebudowie oraz modernizacji obiektów na cele społeczne. Przy prowadzeniu tego typu prac, uwzględniona zostanie koncepcja energooszczędności, tak aby budynki zmodernizowane w ramach działań rewitalizacyjnych zużywały jak najmniej energii i emitowały jak najmniej gazów cieplarnianych.

3. Uproszczona diagnoza gminy

Diagnoza Gminy Inowrocław została opracowana na podstawie dostępnych danych statystycznych zgromadzonych na potrzeby niniejszego dokumentu. W celu przeprowadzenia analizy sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy wykorzystano przede wszystkim dane Głównego Urzędu Statystycznego. Przeprowadzona analiza obejmuje sferę społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną. Zaprezentowane wyniki analiz w niniejszej części obrazują sytuację Gminy Inowrocław bez podziału na obszary przestrzenne oraz szczegółowych analiz problemów na nich zlokalizowanych.

1. SFERA SPOŁECZNA

CHARAKTERYSTYKA LUDNOŚCI

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy w Inowrocławiu, Gminę Inowrocław na koniec 2014 roku zamieszkiwało 11 460 osób, co stanowiło 7,05% ludności powiatu inowrocławskiego i 0,55% ludności województwa kujawsko - pomorskiego. W ciągu pięciu lat, liczba ludności nieznacznie wzrosła. Największa dynamika wzrostu miała miejsce na przełomie lat 2012 - 2013, kiedy to nastąpił wzrost o 1,1%. W pozostałych latach liczba ludności wzrastała o mniej niż 1%.

Ze względu na strukturę populacji Gminy, najliczniejszą grupę stanowili mieszkańcy w wieku produkcyjnym – 64,8% ogólnej liczby ludności w 2014 roku. Jednak w ostatnich latach nastąpił spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i wzrost osób w wieku poprodukcyjnym, co wiąże się ze starzeniem się społeczeństwa.

Korzystnie przedstawia się natomiast kwestia przyrostu naturalnego. Pomimo corocznych zmian, przez cały analizowany okres był on dodatni. Świadczy to o przewadze liczby urodzeń żywych nad liczbą zgonów. Równie korzystnie przedstawia się kwestia salda migracji. W ostatnich latach saldo migracji dla Gminy Inowrocław przyjmowało wartości dodatnie.

RYNEK PRACY

Do końca 2013 roku sytuacja na rynku pracy była niekorzystna, odnotowano wówczas 1 070 osób pozostających bez pracy. Sytuacja poprawiła się w 2014 roku, kiedy bezrobocie w Gminie spadło o 168 osób, a udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym zmniejszył się do poziomu 12,00%. Zauważyć jednak należy, że prawie w całym badanym okresie liczba bezrobotnych kobiet przewyższała liczbę bezrobotnych mężczyzn.

EDUKACJA

Na terenie Gminy Inowrocław funkcjonują następujące placówki oświatowe:

- Szkoła Podstawowa im. Polskich Olimpijczyków w Górze, Góra 4, 88-101 Inowrocław;
- Szkoła Podstawowa im. Wł. Broniewskiego w Jaksicach, ul. Szosa Bydgoska 11, 88-181 Jaksice;
- Szkoła Podstawowa im. księdza Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Orłowie, Orłowo 40, 88-100 Inowrocław;
- Szkoła Podstawowa im. Rodu Piastów w Tupadłach, Tupadły 95, 88-101 Inowrocław;
- Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Turzanach, Turzany 6, 88-100 Inowrocław;
- Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika w Sławęcinku, Sławęcinek 12, 88-100 Inowrocław;
- Gimnazjum im. Jana Pawła II w Żalinowie, Żalinowo 7, 88-100 Inowrocław;
- Przedszkole Samorządowe Gminy Inowrocław, ul. Szkolna 2, 88-181 Jaksice.

Z danych pozyskanych ze szkół zlokalizowanych na terenie Gminy Inowrocław wynika, że wyniki testów szóstoklasistów kształtują się na podobnym poziomie jak w województwie. W przypadku wyników egzaminu gimnazjalnego rezultaty osiągnięte przez uczniów Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika w Sławęcinku oraz Gimnazjum im. Jana Pawła II w Żalinowie są niższe, niż średnie wyniki wojewódzkie. Należy również wskazać, iż od 1 września 2016 roku Gimnazjum im. Jana Pawła II w Żalinowie nie będzie już funkcjonować.

OCHRONA ZDROWIA

Na terenie Gminy Inowrocław usługi z zakresu opieki medycznej świadczą:

- Przychodnia "Krystyna Rychlewska", Krusza Duchowna 9, 99-101 Krusza Duchowna;
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarza Rodzinnego, Dworcowa 8, 88-181 Jaksice;
- Małgorzata Ziętek Gabinet Logopedyczny, Jacewo 65b, 88-100 Jacewo.

Opieka medyczna na terenie Gminy Inowrocław w pełni zaspokaja potrzeby mieszkańców Gminy. Specjalistyczną opiekę medyczną mieszkańcy mogą uzyskać w Inowrocławiu oraz Bydgoszczy.

PROBLEMY SPOŁECZNE

Osoby ubogie i bezrobotne to największa grupa beneficjentów pomocy świadczonej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu. Na koniec 2014 roku liczba osób bezrobotnych pobierających świadczenia wyniosła 912, natomiast liczba osób korzystających z pomocy z powodu ubóstwa równa była 1 074 osobom. Należy zauważyć, że w ostatnich latach liczba osób w powyższych grupach uległa zwiększeniu.

KULTURA I SZTUKA

W życiu kulturalnym Gminy duże znaczenie odgrywają Centrum Dziedzictwa Kujaw Zachodnich i Centrum Integracji w Łojewie, a także Gminna Biblioteka Publiczna w Jaksicach oraz świetlice wiejskie.

W budynku po byłej szkole podstawowej w Łojewie otwarto Centrum Dziedzictwa Kujaw Zachodnich (CDKZ). Znajduje się tutaj izba pamięci poświęcona urodzonemu w Łojewie Stanisławowi Przybyszewskiemu oraz izba tradycji i historii Kujaw Zachodnich. W roku 2016 powstały nowe ekspozycje poświęcone Askaukalis w Kruszy Zamkowej najstarszej wsi w Polsce. Zadaniem CDKZ jest krzewić tradycje regionalne, promować kulturę Kujaw, integrować środowisko lokalne, a także promować walory przyrodnicze i turystyczne regionu. Można oglądać tutaj zabytki kultury ludowej, a wśród nich przedmioty codziennego użytku: meble, narzędzia, obrazy, rękodzieło itp. Z czasem to miejsce ma się rozwijać. W ramach *Programu Rewitalizacji* zaplanowano dalsze doskonalenie tego obiektu: utworzenie Chaty Kujawskiej oraz Centrum Ginących Zawodów.

Zadania związane z upowszechnianiem kultury i sztuki na terenie Gminy Inowrocław realizuje również Gminna Biblioteka Publiczna w Jaksicach. Zgodnie ze statutem instytucji, celem jej działania jest m.in. zaspokajanie potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych społeczeństwa Gminy oraz uczestniczenie w upowszechnianiu wiedzy i kultury.

Z kolei Centrum Integracji Społecznej powstało głównie w celu przygotowania osób bezrobotnych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu gminy wiejskiej Inowrocław do podjęcia pracy oraz powrotu do aktywnego życia społecznego, przy czym jest ono również miejscem integracji lokalnej społeczności, podobnie jak świetlice wiejskie zlokalizowane w następujących miejscowościach: Balczewo, Batkowo, Cieślin, Czyste, Gnojno, Góra, Jacewo, Jaksice, Kłopot, Komasyce, Krusza Duchowna, Krusza Podlotowa, Latkowo, Łąkcin, Łojewo, Marcinkowo, Miechowice, Orłowo, Piotrkowice, Pławin, Radłówek, Sikorowo, Sławęcinek, Słońsko, Trzaski, Tupadły, Turzany.

SPORT I REKREACJA

Sport w Gminie Inowrocław jest nieodzownym elementem życia wielu jej mieszkańców. Na terenie niniejszej jednostki samorządu terytorialnego dostępne są boiska sportowe zlokalizowane w: Kruszy Zamkowej, Kruszy Duchownej, Sikorowie, Gnojnie, Orłowie, Górze, Tupadłach, Turzanach, Żalinowie, Sławęcinku oraz Jaksicach.

Na terenie Gminy dostępnych jest także 37 placów zabaw dla dzieci. Planowany jest dalszy rozwój infrastruktury sportowej. W ramach działań rewitalizacyjnych powstaną nowe boiska sportowe, mini siłownie na świeżym powietrzu, a także ścieżki rowerowe.

Potrzeby mieszkańców w zakresie kultury fizycznej zaspokajają trzy kluby piłkarskie pionu sportowego LZS funkcjonujących w: Kruszy Zamkowej, Orłowie oraz Sikorowie. Wszystkie dysponują własnymi boiskami. Uczestniczą w cyklicznych rozgrywkach ligowych prowadzonych za pośrednictwem Kujawsko – Pomorskiego Okręgowego Związku Piłki Nożnej.

2. SFERA GOSPODARCZA

Według danych GUS, na terenie Gminy Inowrocław w 2014 roku zarejestrowanych było 1 029 podmiotów gospodarczych, z czego ok. 98,83% stanowiły podmioty sektora prywatnego. Biorąc pod uwagę liczbę przedsiębiorców w sektorze prywatnym według sekcji PKD 2007 można zauważyć, że największa ilość podmiotów działała w sekcji handel hurtowy i detaliczny – 271 podmiotów. Na drugim miejscu znalazły się podmioty z sekcji H – transport i gospodarka magazynowa, których w 2014 roku funkcjonowało 126. W dalszej kolejności odnotowano podmioty zajmujące się przetwórstwem przemysłowym i pozostałą działalnością usługową, opieką zdrowotną i pomocą społeczną.

3. SFERA ŚRODOWISKOWA

Głównym problemem występującymi na terenie Gminy Inowrocław jest zanieczyszczenie powietrza, wynikające z „niskiej emisji”. Elementem składowym „niskiej emisji” są zanieczyszczenia emitowane podczas ogrzewania budynków oraz z transportu. Wynika to między innymi ze spalania w domowych piecach paliw niskiej jakości, odpadów, tworzyw sztucznych, gumy i tekstyliów. W związku z tym do atmosfery przedostają się duże ilości sadzy, węglowodorów i innych szkodliwych dla zdrowia ludzi związków chemicznych. Innym źródłem zanieczyszczeń jest transport drogowy. Największa uciążliwość związana z niską emisją występuje w miejscowościach niezgazyfikowanych o stosunkowo zwartej zabudowie tj.: Jaksice, Tupadły, Cieślin, Gnojno, Kłopot, Jacewo, Sikorowo, Łojewo i Sławęcinek. Sposobem ograniczania niskiej emisji na terenie Gminy Inowrocław jest stworzenie alternatywnego dla transportu samochodowego środka komunikacji, a także gazyfikacja gminy.

Innymi problemami na terenie Gminy Inowrocław są niska lesistość, zanieczyszczenia jezior oraz stawów oraz występowanie „dzikich” wysypisk.

4. SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

SIEĆ KOMUNIKACYJNA

Przez gminę przebiegają ciągi dwóch dróg krajowych, trzech dróg wojewódzkich oraz 38 dróg gminnych. W 2015 r. rozpoczęła się budowa obwodnicy Inowrocławia.

Sieć dróg krajowych tworzą:

- DK nr 15 Toruń – Poznań;

- DK nr 25 Bydgoszcz – Konin.

Sieć dróg wojewódzkich tworzą:

- DW nr 251 Pakość – Inowrocław;
- DW nr 252 Inowrocław – Zakrzewo – Rózinowo;
- DW nr 412 Tupadły – Kobylniki

GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA ORAZ ZAOPATRZENIE W GAZ ZIEMNY

W 2014 r. długość sieci wodociągowej wynosiła 194,96 km, dzięki czemu stopień zwodociągowania Gminy równy był 100%. Na terenie Gminy znajduje się 6 podstawowych ujęć i stacji uzdatniania wody. Wszystkie obsługiwane są przez Gminny Zakład Komunalny w Kruśliwcu. Znacząca różnica występuje pomiędzy długością sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Zgodnie z danymi GUS, długość czynnej sieci kanalizacyjnej w 2014 roku wyniosła 41,3 km i korzystało z niej 2 561 osób.

Jak wynika z Planu Gospodarki Niskoemisyjnej, na obszarze niniejszej jednostki samorządu terytorialnego funkcjonują sieci gazownicze, jednak Gmina jest zgazyfikowana w niewielkim stopniu. Z gazu sieciowego korzysta 81 mieszkańców. Do częściowo zgazyfikowanych miejscowości należą: Jacewo, Kłopot, Balin i Latkowo. Dostawcą gazu ziemnego jest Pomorska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Zakład Gazowniczy w Bydgoszczy. Źródło zasilania stanowią gazociągi średniego i niskiego ciśnienia prowadzone z terenu miasta Inowrocław.

Za odbiór odpadów komunalnych z terenu Gminy Inowrocław odpowiedzialne jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Inowrocławiu Sp. z o.o. Ponadto mieszkańcy mogą korzystać z Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych zlokalizowanego przy ulicy Bagiennej 77 w Inowrocławiu.

ENERGIA CIEPLNA

Na terenie Gminy Inowrocław brak jest zbiorczych systemów ciepłowniczych, związanych z istnieniem sieci ciepłowniczej. Sytuacja taka związana jest ze strukturą mieszkaniową gminy opartą w głównej mierze o budownictwo jednorodzinne. Z tego względu mieszkańcy gminy korzystają z indywidualnych kotłowni (głównie węglowych, olejowych oraz wykorzystujących energię elektryczną). Budownictwo wielorodzinne ogrzewane jest przez kotłownie lokalne.

ENERGIA ELEKTRYCZNA

Obecny system zaopatrywania mieszkańców w energię elektryczną w pełni pokrywa zaopatrzenie, jednak wymaga on modernizacji. Energia elektryczna rozprowadzana jest do odbiorców poprzez rozdzielczą sieć napowietrznych i kablowych napięć.

4. Obszar zdegradowany gminy

4.1. Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego

Niniejsza diagnoza została przeprowadzona w oparciu o „Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”, stworzone przez Instytucję Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Zasady przedstawiają odmienne sposoby wyznaczania obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla gmin miejskich, wiejskich oraz miejsko - wiejskich. Zgodnie z *Zasadami*, Gmina Inowrocław została zaliczona do gmin wiejskich.

Delimitacja obszaru zdegradowanego na obszarach wiejskich odbywa się poprzez wskazanie miejscowości wykazujących stan kryzysowy (za obszar zdegradowany uważa się całą miejscowość, w której stwierdzono występowanie stanu kryzysowego), a wskazanie obszaru rewitalizacji zależne jest od wybranego celu rewitalizacji.

Delimitacja obszaru zdegradowanego w gminach wiejskich odbywa się w podziale na miejscowości lub sołectwa, w zależności od tego, który podział zostanie przez Gminę uznany za bardziej właściwy do przeprowadzenia analizy sytuacji. Następnie każdy ze wskazanych obszarów należy zdiagnozować za pomocą wskaźników. Te miejscowości lub sołectwa, w których zidentyfikuje się szczególną koncentrację problemów, będą mogły być uznane za obszar rewitalizacji.

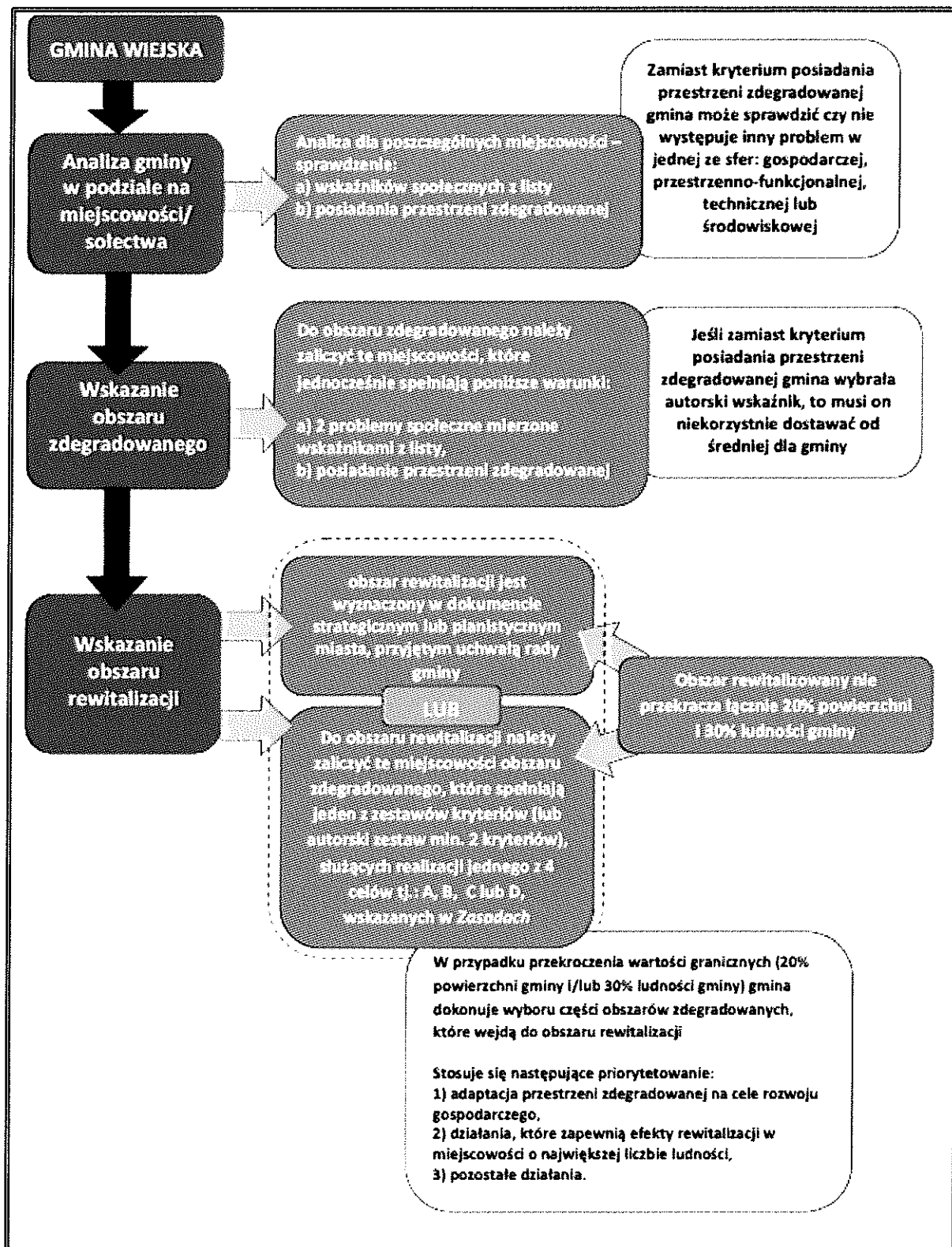
Szczegółowy proces delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji powinien przebiegać następująco:

1. Dla wszystkich miejscowości gminy należy przeprowadzić diagnozę, mającą na celu identyfikację występowania stanu kryzysowego.
2. Do obszaru zdegradowanego należy zaliczyć miejscowości spełniające jednocześnie następujące kryteria:
  - a) na terenie miejscowości identyfikuje się co najmniej 2 problemy społeczne mierzone wskaźnikami spośród tych, które określone zostały na liście wskaźników stanu kryzysowego na obszarach wiejskich; jednocześnie wskaźniki te przyjmują w miejscowości wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy,
  - b) na terenie miejscowości znajdują się przestrzenie zdegradowane lub gmina może zaproponować inne kryterium reprezentujące przynajmniej jedną ze sfer (negatywne zjawisko).

Dla poszczególnych miejscowości można posłużyć się takimi samymi lub różnymi kryteriami (wyborem wskaźników), jednak zgodnie z zasadami określonymi powyżej.

3. Obszar zdegradowany może stanowić jedna miejscowość lub kilka miejscowości.
4. Obszarem rewitalizacji może zostać obszar zdegradowany w całości lub jego część jeśli łącznie nie przekracza 20% powierzchni gminy i 30% ludności gminy, zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020, przygotowane przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju z 3 lipca 2015r. Do powierzchni obszaru rewitalizacji należy zaliczyć rzeczywistą powierzchnię, na której planowana jest interwencja w ramach programu rewitalizacji (a nie powierzchnię geodezyjną miejscowości/sołectw). Analogicznie do ludności objętej programem rewitalizacji należy wliczyć tylko ludność poddaną rewitalizacji.
5. Dalszy etap wyznaczenia obszaru rewitalizacji zależny będzie od zamierzonego celu rewitalizacji. Gmina musi wybrać i spełnić przynajmniej jeden z 4 zestawów kryteriów w odniesieniu do obszaru zdegradowanego lub jego części i tym samym zdecydować się na określony kierunek/kierunki działań rewitalizacyjnych.

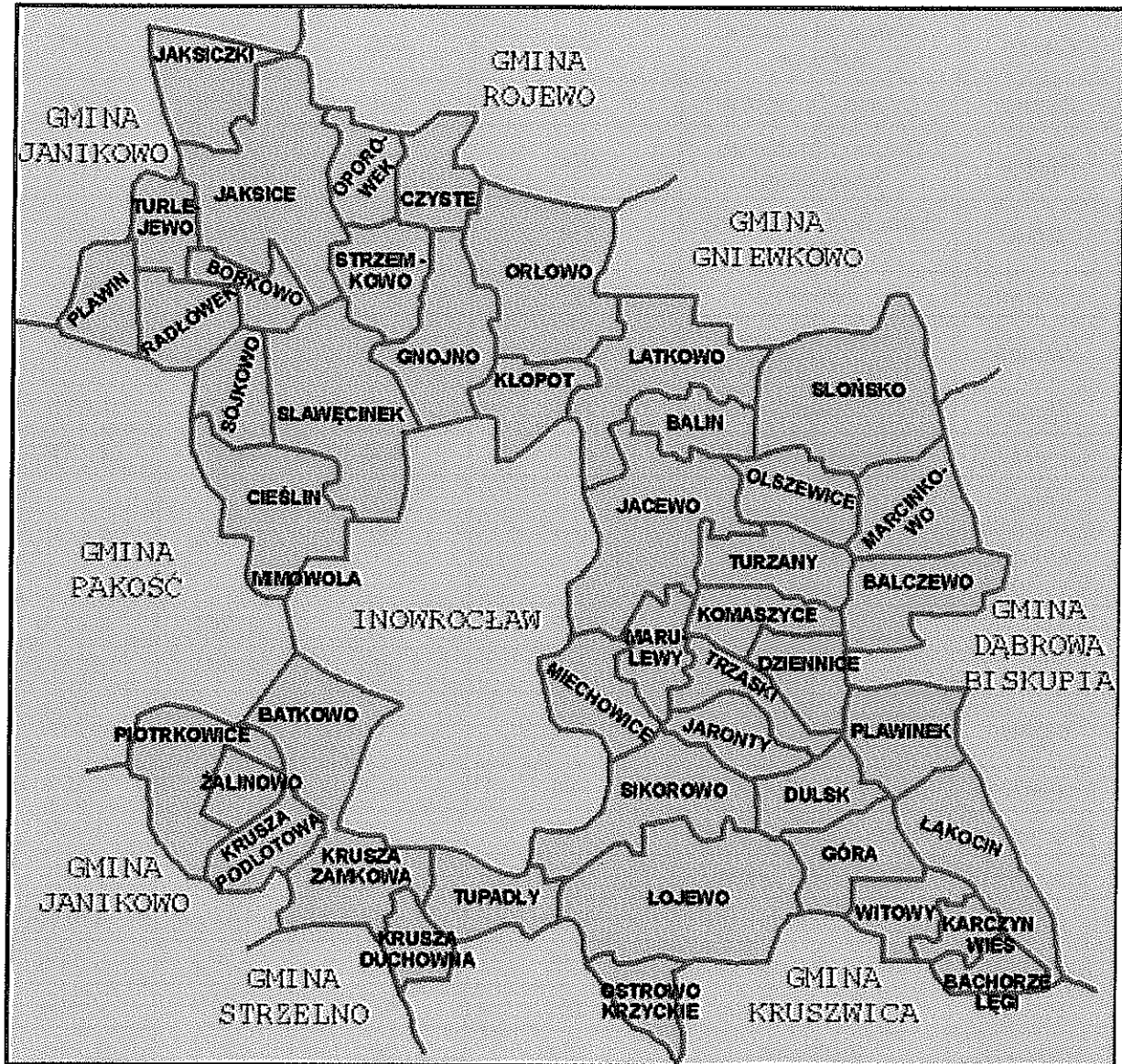
Rysunek 1. Wyznaczanie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarach wiejskich

Źródło: Zasady programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020

Zgodnie z algorytmem przedstawionym powyżej Gmina Inowrocław będzie analizowana w podziale na sołectwa.

Rysunek 2. Podział Gminy Inowrocław na jednostki osadnicze

Źródło: <http://archiwum.bip.inowroclaw.ug.gov.pl/>

Tabela 1. Charakterystyka poszczególnych sołectw

Sołectwo	Miejscowości	Liczba mieszkańców	Powierzchnia (ha)	Udział ludności	Udział powierzchni
Batkowo	Batko, Popowice	195	509	1,70%	3,05%
Cieślin	Cieślin, Mimowola, Sójkowo	408	485	3,56%	2,91%
Czyste	Czyste, Oporówek	243	549	2,12%	3,29%
Gnojno	Gnojno, Kruśliwiec, Strzemkowo	576	717	5,03%	4,30%
Góra	Góra, Dulsk, Pławinek, Witowy	651	1 147	5,68%	6,87%
Jacewo	Jacewo	645	696	5,63%	4,17%
Jaksice	Jaksice, Borkowo, Jaksiczki, Stefanowo	1457	1 519	12,71%	9,10%
Kłopot	Kłopot	444	258	3,87%	1,54%
Komaszyce	Komaszyce, Dziennice	537	458	4,69%	2,75%
Krusza Duchowna, Krusza Zamkowa	Krusza Duchowna, Krusza Zamkowa	427	586	3,73%	3,51%
Latkowo	Latkowo, Balin	319	788	2,78%	4,72%
Łąkocin	Łąkocin, Karczyn wieś	246	629	2,15%	3,77%
Łojewo	Łojewo, Ostrowo Krzyckie	485	1 174	4,23%	7,03%
Marcinkowo	Marcinkowo, Balczewo	498	826	4,35%	4,95%
Miechowice	Miechowice, Marulewy	358	499	3,12%	2,99%
Olszewice	Olszewice, Turzany	272	602	2,37%	3,61%
Orłowo	Orłowo	623	754	5,44%	4,52%
Piotrkowice	Piotrkowice	156	508	1,36%	3,04%
Pławin	Pławin, Turlejewo	326	440	2,84%	2,64%
Radłówek	Radłówek	152	286	1,33%	1,72%
Sikorowo	Sikorowo	412	552	3,60%	3,31%
Sławęcinek	Sławęcinek, Sławęcín	478	777	4,17%	4,65%
Słońsko	Słońsko	464	760	4,05%	4,55%
Trzaski	Trzaski, Joranty	312	431	2,72%	2,58%
Tupadły	Tupadły	559	379	4,88%	2,27%
Żalinowo	Żalinowo, Krusza Podlotowa	217	363	1,89%	2,18%
Razem		11 460	16 693	100,00%	100,00%

Źródło: Dane UG Inowrocław

4.2. Charakterystyka poszczególnych jednostek strukturalnych na terenie Gminy Inowrocław

Poniżej przedstawiono zestaw danych, na podstawie których wyliczono wskaźniki dla poszczególnych sołectw na terenie Gminy Inowrocław. Dane te pozyskano z:

- Urzędu Gminy w Inowrocławiu;
- Komendy Powiatowej Policji w Inowrocławiu;
- Powiatowego Urzędu Pracy w Inowrocławiu;
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Inowrocławiu;
- Informacji udostępnionych na stronie Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku;
- Ponadto posłużono się dostępnymi danymi statystycznymi.

Tabela 2. Zbiorcze zestawienie danych dla poszczególnych sołectw

Wyszczególnienie	Liczba dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Liczba osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej	Liczba osób bezrobotnych pozostających bez pracy 24 miesiące	Liczba osób gospodarstw domowych korzystających z pomocy społecznej	Podmioty gospodarcze	Liczba przestępstw	Miejscowość należy do rejonu obsługi gimnazjum o niższym poziomie kształcenia	Liczba mieszkańców
Batkowo	7	26	135	34	8	6	38	14	4	TAK	195
Cieślin	50	108	230	70	19	12	97	25	4	TAK	408
Czyste	19	36	169	38	6	5	43	6	1	TAK	243
Gnojno	36	99	397	80	18	12	105	28	4	TAK	576
Góra	54	131	452	68	16	11	163	22	2	TAK	651
Jacewo	8	119	442	84	4	4	26	97	9	TAK	645
Jaksice	101	261	974	222	45	28	364	71	32	TAK	1457
Kłopot	21	79	318	47	10	6	80	33	6	TAK	444
Komaszyce	26	111	378	48	11	9	72	39	7	TAK	537
Krusza Duchowna, Krusza Zamkowa	30	69	297	61	10	6	84	18	12	TAK	427
Latkowo	23	72	220	27	9	5	79	11	9	TAK	319
Łakocin	28	56	164	26	5	3	78	8	6	TAK	246
Łojewo	58	80	354	51	18	10	206	40	10	TAK	485
Marcinkowo	21	118	331	49	18	12	76	17	3	TAK	498
Miechowice	21	77	242	39	10	7	23	19	1	TAK	358
Oliszewice	13	51	187	34	6	6	23	7	4	TAK	272
Ortowo	33	119	416	88	17	13	123	34	10	TAK	623
Piotrkowice	9	30	106	20	2	1	2	7	2	TAK	156
Pławin	14	62	214	50	3	2	36	11	1	TAK	326

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY INOWROCŁAW

Wyszczególnienie	Liczba dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Liczba osób bezrobotnych	Liczba osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy / dłuższej	Liczba osób bezrobotnych pozostających bez pracy 24 miesiące	Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej	Podmioty gospodarcze	Liczba przestępstw	Miejscowość należy do rejonu obsługi gimnazjum o niskim poziomie kształcenia	Liczba mieszkańców
Radłówek	7	30	94	28	6	2	1	25	10	0	TAK	152
Sikorowo	41	74	285	53	40	12	8	118	34	3	TAK	412
Ślawęcinek	45	98	322	58	32	21	14	95	21	3	TAK	478
Śłońsko	53	112	316	36	34	16	9	128	27	2	TAK	464
Trzaski	33	58	218	36	22	12	9	51	2	2	TAK	312
Tupadły	30	101	379	79	26	10	5	128	39	8	TAK	559
Żalinowo	25	39	148	30	17	5	2	62	2	2	TAK	217
Gmina Inowrocław	806	2216	7788	1456	773	313	206	2325	642	147	TAK	11460

Źródło : Opracowanie własne

W celu identyfikacji występowania stanu kryzysowego na obszarze poszczególnych sołectw, przeanalizowano następujący zestaw wskaźników:

1. Sfera społeczna:

- Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze;
- Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze;
- Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze;
- Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze;
- Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze;
- Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze;
- Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej na danym obszarze;
- wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców;
- Wskaźnik przynależności danego sołectwa do rejonu obsługi gimnazjum o niskim poziomie kształcenie.

2. Sfera środowiskowa:

- Przekroczenie wartości dopuszczalnych zgodnie z Programem Ochrony Powietrza (POP).

3. Sfera gospodarcza:

- Podmioty gospodarcze na 100 mieszkańców.

W poniższej tabeli zaprezentowano wyniki poszczególnych wskaźniki dla wszystkich sołectw na terenie Gminy Inowrocław.

Tabela 3. Zbiorcze zestawienie wszystkich analizowanych wskaźników

Wyszczególnienie	średniowskiy	społeczny										gospodarczy
		Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólności na danym obszarze	Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólności na danym obszarze	Udział dzieci do lat 17, na które otrzymała zasiłek rodzinny w tym wieku na danym obszarze	Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej na danym obszarze	Wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców	Miejscowość należy do regionu obsługi gimnazjum o niskim poziomie kształcenia	Podmioty gospodarcze na 100 mieszkańców	
Batkowo	TAK	17,44%	25,15%	26,92%	5,93%	33,33%	13,33%	19,49%	0,000027211	TAK	10,37	
Cieślin	TAK	11,16%	30,45%	46,30%	8,26%	25,00%	20,87%	33,77%	0,000027211	TAK	10,87	
Czyste	TAK	15,64%	32,45%	50,79%	3,55%	45,45%	5,51%	17,70%	0,000006903	TAK	3,95	
Gnojno	TAK	13,85%	20,75%	36,36%	4,53%	24,49%	12,34%	18,23%	0,000027211	TAK	7,05	
Góra	TAK	10,45%	15,04%	41,52%	3,54%	22,00%	11,06%	25,03%	0,000013605	TAK	4,87	
Jacewo	TAK	13,02%	19,00%	6,72%	0,90%	18,18%	4,98%	4,03%	0,000061229	TAK	21,95	
Jaksice	TAK	15,24%	22,76%	30,70%	4,62%	27,10%	10,57%	24,98%	0,000017687	TAK	7,29	
Kłopot	TAK	10,58%	14,78%	26,68%	3,14%	18,76%	10,06%	18,02%	0,000040816	TAK	10,38	
Komaszyce	TAK	8,94%	12,70%	23,42%	2,91%	24,32%	9,79%	13,41%	0,000047619	TAK	10,32	
Krusza Duchowna, Krusza Zamkowa	TAK	14,26%	20,54%	45,48%	3,37%	24,00%	8,42%	19,67%	0,000081633	TAK	6,06	
Latkowo	TAK	8,46%	12,27%	31,94%	4,89%	20,83%	10,51%	24,76%	0,000061224	TAK	5,90	
Łąkocin	TAK	10,57%	15,85%	50,00%	3,05%	20,00%	9,15%	31,71%	0,000040816	TAK	4,86	
Łojowo	TAK	10,52%	14,41%	72,55%	5,08%	19,23%	14,09%	42,47%	0,000069627	TAK	11,30	
Marcinkowo	TAK	9,84%	14,80%	17,90%	5,44%	40,00%	9,05%	15,26%	0,000020408	TAK	5,14	
Miechowice	TAK	10,89%	16,12%	27,27%	4,13%	31,82%	9,09%	6,42%	0,000006803	TAK	7,85	
Olszewice	TAK	12,50%	18,18%	25,49%	3,21%	66,67%	4,81%	8,46%	0,000027211	TAK	3,74	

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY INOWROCŁAW

Wyszczególnienie	środowiskowy		społeczny							gospodarczy	
	Przekroczenie wartości dopuszczalnych zgodnie z POP	Udział ludności w wieku produkcyjnym ogółem na danym obszarze	Stosunek ludności w wieku produkcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Udział dzieci do lat 17, na które otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Szesunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej na danym obszarze	Wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców	Miejscowość należy do rejonu obsługi gminnym o niskim poziomie kształcenia	Podmioty gospodarcze na 100 mieszkańców
Ortowo	TAK	14,13%	21,15%	27,73%	4,09%	44,83%	6,97%	19,74%	0,000006377	TAK	8,17
Piotrkowice	TAK	12,82%	18,67%	30,00%	1,89%	16,67%	5,66%	1,28%	0,000013605	TAK	6,60
Plawin	TAK	15,34%	23,36%	22,58%	1,40%	14,29%	6,54%	11,04%	0,000006803	TAK	5,14
Radłówek	TAK	18,42%	29,79%	23,33%	2,13%	16,67%	6,38%	16,45%	0,000000000	TAK	10,64
Sikorowo	TAK	12,86%	18,60%	55,41%	4,21%	20,00%	14,04%	28,64%	0,0600020408	TAK	11,93
Sławięciniek	TAK	12,13%	18,01%	46,92%	6,82%	43,75%	9,94%	19,87%	0,0000020408	TAK	6,52
Słońsko	TAK	7,76%	11,39%	47,32%	5,06%	26,47%	10,76%	27,59%	0,000013605	TAK	8,54
Trzaski	TAK	11,54%	16,51%	36,50%	5,30%	40,31%	10,69%	16,35%	0,000013605	TAK	0,92
Tupadły	TAK	14,13%	20,84%	29,70%	2,64%	19,23%	6,86%	22,90%	0,000004422	TAK	10,29
Żalinowo	TAK	13,62%	20,27%	64,10%	3,38%	11,76%	13,48%	28,57%	0,000013605	TAK	1,35
Srednia dla Gminy	TAK	12,71%	18,70%	36,37%	4,02%	26,65%	9,93%	20,29%	0,000036462	TAK	8,24

Legenda:

wartość gorsza niż średnia dla gminy	wartość lepsza niż średnia dla gminy
--------------------------------------	--------------------------------------

Źródło : Opracowanie własne

W tym miejscu należy zaznaczyć, że w przypadku wskaźnika środowiskowego „Przekroczenie wartości dopuszczalnych zgodnie z POP” wskazano występowanie sytuacji kryzysowej na podstawie „Programu ochrony powietrza dla strefy kujawsko-pomorskiej ze względu na przekroczenie poziomów dopuszczalnych dla pyłu PM10 i benzenu oraz poziomu docelowego dla arsenu”. W strefie kujawsko-pomorskiej, do której zaliczana jest Gmina Inowrocław, zgodnie z Uchwałą Nr XXX/537/13 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 stycznia 2013 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza dla strefy kujawsko-pomorskiej ze względu na przekroczenia poziomów dopuszczalnych dla pyłu PM10 i benzenu oraz docelowych dla arsenu i ozonu, przekroczenia dopuszczalnej częstości przekroczeń stężeń 24-godzinnych (powyżej 35 razy w roku) występują na obszarze: Grudziądz, powiatu inowrocławskiego, powiatu bydgoskiego, powiatu nakielskiego oraz powiatu brodnickiego. Przekroczenia średniorocznych wartości stężeń pyłu zawieszonego PM10 występują na obszarze powiatu inowrocławskiego. Modelowanie nie wykazało przekroczenia dopuszczalnej wartości stężenia średniorocznego dla benzenu i arsenu w strefie kujawsko-pomorskiej.

W przypadku sfery społecznej i wskaźnika „Miejscowość należy do rejonu obsługi gimnazjum o niskim poziomie kształcenie” uznano, że sytuacja kryzysowa występuje na terenie całej Gminy. Na wyciągnięcie takich wniosków pozwoliły informacje zamieszczone na stronie Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku, z których wynika, że przeciętny wynik egzaminu gimnazjalnego w danej szkole za 3 ostatnie lata jest niższy niż przeciętny wynik dla województwa. Poniżej przedstawiono zbiorcze dane odnośnie wyników egzaminu gimnazjalnego na terenie Gminy Inowrocław i województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2013, 2014 i 2015.

Tabela 4. wyników egzaminu gimnazjalnego na terenie Gminy Inowrocław i województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2013, 2014 i 2015.

Wyszczególnienie	GH-P	GH-H	GM-M	GM-P	GA-P	GA-R
Gmina Inowrocław						
2013	50,39	51,37	37,23	50,42	48,29	26,17
2014	55,96	52,26	38,85	44,70	53,64	28,78
2015	59	60	44	44	50	33
Województwo kujawsko - pomorskie						
2013	61	56	46	57	60	43
2014	65	58	45	50	64	42
2015	60%	62	47	48	63	44

Wyjaśnienia:

GH-P – część humanistyczna język polski;

GH-H - część humanistyczna historia i wiedza o społeczeństwie;

GM-M - Część matematyczno-przyrodnicza- matematyka;

GM-P - Część matematyczno-przyrodnicza- przedmioty przyrodnicze;

GA-P – język angielski poziom podstawowy;

GA-R – język angielski poziom rozszerzony;

Źródło: Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku

Zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”, obszar zdegradowany to obszar na którym zidentyfikowano stan kryzysowy.

Zasady wskazują również, że sołectwo może zostać zdefiniowane jako obszar zdegradowany jeżeli spełnia jednocześnie następujące kryteria:

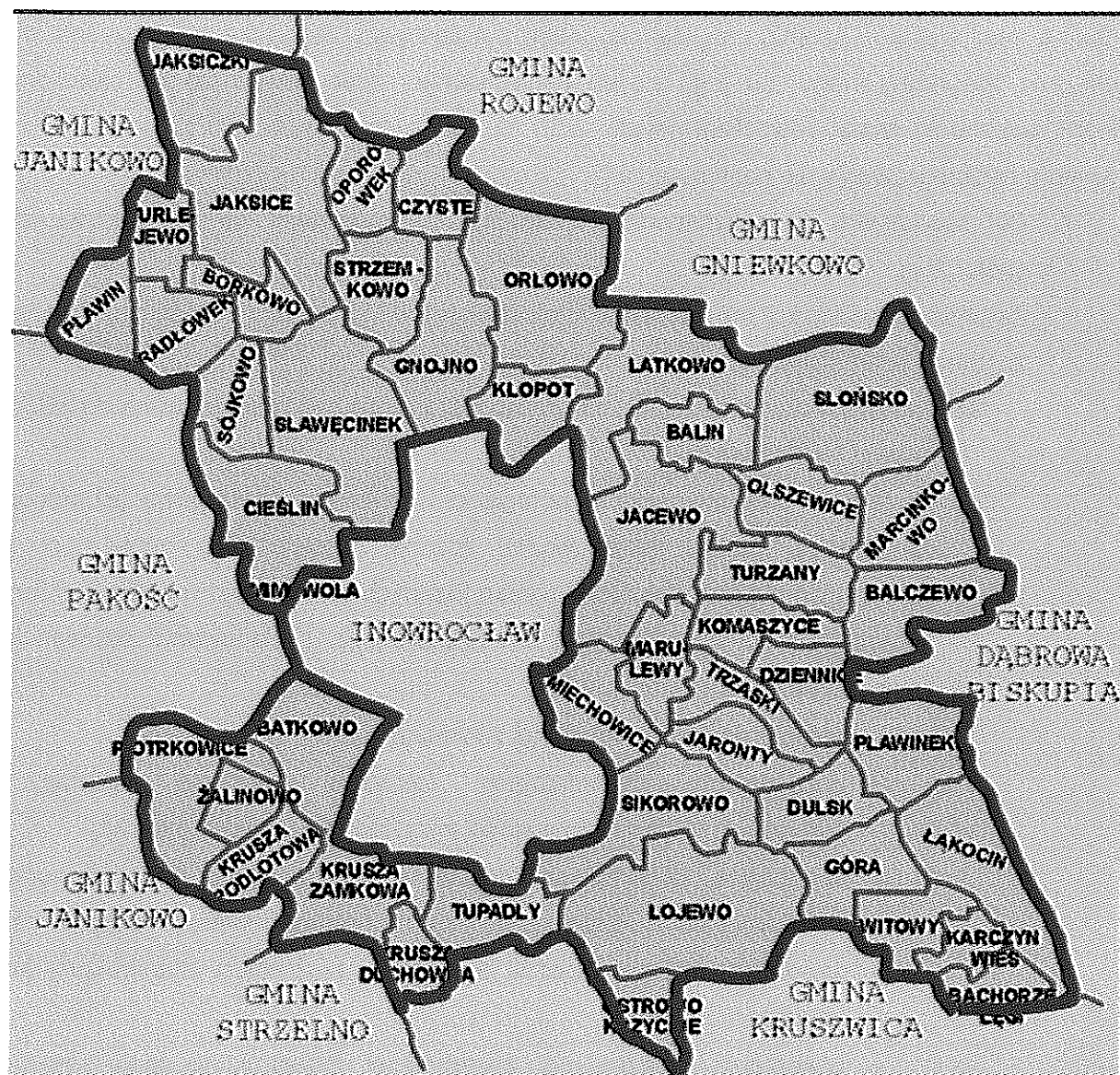
- na terenie miejscowości identyfikuje się co najmniej dwa problemy społeczne mierzone wskaźnikami spośród tych, które zostały określone na liście wskaźników stanu kryzysowego na obszarach wiejskich; jednocześnie wskaźniki te przyjmują w miejscowości wartości mniej korzystne od średniej ich wartości dla gminy,
- na terenie miejscowości znajdują się przestrzenie zdegradowane lub gmina może zaproponować inne kryterium reprezentujące przynajmniej jedną ze sfer.

Zgodnie z powyższym obszar zdegradowany może stanowić jedna lub kilka miejscowości.

Na podstawie Tabeli 3. *Zbiornicze zestawieniem wszystkich analizowanych wskaźników* oraz powyższymi zasadami, jako obszar zdegradowany należy wskazać obszar całej Gminy Inowrocław, ponieważ na terenie wszystkich sołectw identyfikuje się co najmniej dwa wskaźniki społeczne przyjmujące gorsze wartości niż średnia dla Gminy Inowrocław, a ponadto na terenie wszystkich sołectw identyfikuje się co najmniej jedno kryterium reprezentujące sytuację kryzysową w innej strefie.

Poniżej graficznie zaprezentowano granice obszaru zdegradowanego na tle Gminy Inowrocław. Obszary zdegradowane zostały przedstawiona kolorem zielonym.

Rysunek 3. Graficzne przedstawienie obszaru zdegradowanego

Źródło: Opracowanie własne

5. Obszar rewitalizacji gminy

Obszar rewitalizacji w myśl „Zasad programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”, to obszar zdegradowany w całości lub jego część jeśli łącznie nie przekracza 20% powierzchni gminy i 30% ludności gminy, zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020, przygotowane przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju z 3 lipca 2015 r. Do powierzchni obszaru rewitalizacji należy zaliczyć rzeczywistą powierzchnię, na której planowana jest interwencja w ramach programu rewitalizacji (a nie powierzchnię geodezyjną miejscowości/sołectw). Analogicznie do ludności objętej programem rewitalizacji należy wliczyć tylko ludność poddaną rewitalizacji.

Dalszy etap wyznaczenia obszaru rewitalizacji zależy od zamierzonego celu rewitalizacji. Gmina musi wybrać i spełnić przynajmniej jeden z 4 zestawów kryteriów w odniesieniu do obszaru zdegradowanego lub jego części i tym samym zdecydować się na określony kierunek/kierunki działań rewitalizacyjnych.

Kryteria te przedstawiają się następująco:

A. Cel rewitalizacji: przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej

Za obszar rewitalizacji można uznać miejscowości, w których jednocześnie spełnione zostaną następujące warunki:

- a) występuje przestrzeń zdegradowana, która może być zaadaptowana do celów rozwoju społecznego,
- b) na terenie miejscowości i w odległości 1,5 km od zwyczajowo przyjętego centralnego punktu miejscowości, liczonej wzdłuż dróg publicznych i publicznych ciągów pieszych i pieszo-jezdnych brak publicznej infrastruktury aktywizacji społecznej¹, chyba że uzasadniona i planowana interwencja zakłada utworzenie infrastruktury:
  - komplementarnej wobec już istniejącej lub
  - bezpośrednio rozszerzającej (poprzez adaptację istniejących budynków) możliwości lokalowe infrastruktury już istniejącej lub
  - utworzenie infrastruktury należącej do tej samej kategorii oraz umożliwiającej realizację zadań/aktywności tego samego rodzaju, jeśli zapotrzebowanie społeczne przekracza możliwości infrastruktury już istniejącej lub
  - utworzenie infrastruktury zastępującej infrastrukturę tego samego rodzaju likwidowaną ze względu na stan wyeksploatowania, brak funkcjonalności, niespełnianie warunków bezpieczeństwa,to nie jest konieczne spełnienie wspomnianego warunku odległości 1,5 km.

B. Cel rewitalizacji: przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji gospodarczej

Za obszar rewitalizacji można uznać miejscowości, w których jednocześnie spełnione są warunki:

---

¹ Np. publicznej infrastruktury: sportu; rekreacji lub domu kultury, biblioteki, świetlicy wiejskiej (lub ich placówki filialnej). Należy tu jednocześnie wskazać, że obiekty i urządzenia należące do jednej z tych 3 kategorii (której brak) mogą być realizowane nie tylko wówczas, gdy nie ma żadnej infrastruktury aktywizacji społecznej, ale także wtedy, gdy są dostępne obiekty i urządzenia należące do którejkolwiek z dwóch pozostałych kategorii (o ile jest to uzasadnione).

- a) występują przestrzenie zdegradowane, które mogą być zaadaptowane do celów rozwoju gospodarczego,
  - b) na terenie gminy są zarejestrowane osoby bezrobotne.
- C. Cel rewitalizacji: rozwój społeczny dzieci i młodzieży w rejonach o niskim poziomie kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjalnych
- Za obszary rewitalizacji można uznać miejscowości, w których jednocześnie spełnione są warunki:
- a) miejscowość należy do rejonu obsługi szkoły podstawowej lub gimnazjum o niskim poziomie kształcenia,
  - b) lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących (np. przez sektor ngo),
- D. Cel rewitalizacji: zwiększenie partycypacji w życiu społecznym dla społeczności w rejonach o wysokim uzależnieniu od świadczeń pomocy społecznej
- Za obszar rewitalizacji można uznać miejscowości, w których jednocześnie spełnione są warunki:
- a) miejscowość wykazuje wyższy od przeciętnej w gminie wskaźnik osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej lub miejscowość znajduje się wśród trzech miejscowości w gminie o największej bezwzględnej liczbie osób objętych sytuacją kryzysową,
  - b) lokalny samorząd może wykazać udokumentowane zainteresowanie prowadzeniem zajęć aktywizujących (np. przez sektor ngo).

Na podstawie powyższych kryteriów jako obszar rewitalizacji wyznaczono następujące sołectwa:

1. Gnojno

Celem rewitalizacji będzie przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej. Niniejszy teren spełnia powyższe kryteria, ponieważ:

- występuje przestrzeń zdegradowana, która może być zaadaptowana do celów rozwoju społecznego – obszar po Państwowym Gospodarstwie Rolnym.
- na terenie miejscowości i w odległości 1,5 km od zwyczajowo przyjętego centralnego punktu miejscowości, liczonej wzdłuż dróg publicznych i publicznych ciągów pieszych i pieszo-jezdnych występuje publiczna infrastruktura aktywizacji społecznej, jednak planowana interwencja jest uzasadniona i zakłada utworzenie infrastruktury komplementarnej wobec już istniejącej.

2. Marcinkowo

Celem rewitalizacji będzie przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej. Niniejszy teren spełnia powyższe kryteria, ponieważ:

- na terenie sołectwa występują przestrzenie zdegradowane, które mogą być zaadaptowane do celów rozwoju społecznego – obiekty magazynowe po byłym kółku rolniczym
- na terenie miejscowości jest znaczne strukturalne bezrobocie.

3. Łojewo

Celem rewitalizacji będzie przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej. Niniejszy teren spełnia powyższe kryteria, ponieważ:

- występuje przestrzeń zdegradowana, która może być zaadaptowana do celów rozwoju społecznego – budynek po byłej szkole, tereny wokół jeziora.
- na terenie miejscowości i w odległości 1,5 km od zwyczajowo przyjętego centralnego punktu miejscowości, liczonej wzdłuż dróg publicznych i publicznych ciągów pieszych i pieszo-jezdnych występuje publiczna infrastruktura aktywizacji społecznej, jednak planowana interwencja jest uzasadniona i zakłada utworzenie infrastruktury komplementarnej wobec już istniejącej oraz bezpośrednio rozszerzającej (poprzez adaptację istniejących budynków) możliwości lokalowe infrastruktury już istniejącej.

4. Kłopot

Celem rewitalizacji będzie przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej. Niniejszy teren spełnia powyższe kryteria, ponieważ:

- występuje przestrzeń zdegradowana, która może być zaadaptowana do celów rozwoju społecznego – plac przemysłowy.
- na terenie miejscowości i w odległości 1,5 km od zwyczajowo przyjętego centralnego punktu miejscowości, liczonej wzdłuż dróg publicznych i publicznych ciągów pieszych i pieszo-jezdnych występuje publiczna infrastruktura aktywizacji społecznej, jednak planowana interwencja jest uzasadniona i zakłada utworzenie infrastruktury komplementarnej wobec już istniejącej.

5. Cieślin

Celem rewitalizacji będzie przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej. Niniejszy teren spełnia powyższe kryteria, ponieważ:

- występuje przestrzeń zdegradowana, która może być zaadaptowana do celów rozwoju społecznego – staw i tereny przyległe.
- na terenie miejscowości i w odległości 1,5 km od zwyczajowo przyjętego centralnego punktu miejscowości, liczonej wzdłuż dróg publicznych i publicznych ciągów pieszych i pieszo-jezdnych występuje publiczna infrastruktura aktywizacji społecznej, jednak planowana interwencja jest

uzasadniona i zakłada utworzenie infrastruktury komplementarnej wobec już istniejącej.

6. Góra

Celem rewitalizacji będzie przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej. Niniejszy teren spełnia powyższe kryteria, ponieważ:

- występuje przestrzeń zdegradowana, która może być zaadaptowana do celów rozwoju społecznego – budynek po byłym sklepie.
- na terenie miejscowości i w odległości 1,5 km od zwyczajowo przyjętego centralnego punktu miejscowości, liczonej wzdłuż dróg publicznych i publicznych ciągów pieszych i pieszo-jezdnych występuje publiczna infrastruktura aktywizacji społecznej, jednak planowana interwencja jest uzasadniona i zakłada utworzenie infrastruktury komplementarnej wobec już istniejącej oraz bezpośrednio rozszerzającej (poprzez adaptację istniejących budynków) możliwości lokalowe infrastruktury już istniejącej.

Tabela 5. Liczba osób i powierzchnia objęta obszarem rewitalizacji

Wyszczególnienie	Liczba mieszkańców [osoba]	Rzeczywista powierzchnia, na której planowana jest interwencja [ha]	Udział ludności w ogólnej liczbie ludności Gminy Inowrocław	Udział powierzchni rzeczywistej w ogólnej powierzchni Gminy Inowrocław
Gnojno	576	38,32	5,03%	0,23%
Cieślin	408	54	3,56%	0,32%
Góra	651	8,53	5,68%	0,05%
Kłopot	444	12,33	3,87%	0,07%
Łojewo	485	8,93	4,23%	0,05%
Marcinkowo	498	74,19	4,35%	0,44%
Razem obszar rewitalizacji	3 062	196	26,72%	1,18%
Gmina Inowrocław	11 460	16 693	100,00%	100,00%

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z metodyką wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na obszarach wiejskich regionu, do powierzchni obszaru rewitalizacji należy zaliczyć rzeczywistą powierzchnię na której planowana jest interwencja w ramach programu rewitalizacji (a nie powierzchnię geodezyjną miejscowości/sołectw). W związku z powyższym rzeczywista powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi 196 ha i stanowi około 1,18% powierzchni Gminy Inowrocław. Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji mieszkają 3 062 osoby co stanowi około 26,72% mieszkańców Gminy Inowrocław.

6. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

6.1. Sfera społeczna

CHARAKTERYSTYKA LUDNOŚCI

Zgodnie z danymi pozyskanymi z Urzędu Gminy w Inowrocławiu, na terenie wyznaczonym do rewitalizacji mieszka 3 062 osoby, co stanowi 26,72% ludności Gminy Inowrocław.

Najwięcej osób zamieszkuje sołectwo Góra, które swoim zasięgiem obejmuje również miejscowość Pławinek. Najmniej osób mieszka natomiast w sołectwie Cieślin. Mieszkańcy tej jednostki stanowią 13,32% wszystkich mieszkańców terenów wyznaczonych do rewitalizacji. Szczegółowy podział ludności przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Liczba zameldowanych osób w poszczególnych sołectwach

Wyszczególnienie	Liczba mieszkańców	Udział % w liczbie mieszkańców terenów wyznaczonych do rewitalizacji	Udział % w liczbie mieszkańców na terenie Gminy
Cieślin	408	13,32%	3,56%
Gnojno	576	18,81%	5,03%
Góra	651	21,26%	5,68%
Kłopot	444	14,50%	3,87%
Łojewo	485	15,84%	4,23%
Marcinkowo	498	16,26%	4,35%
Razem	3 062	100,00%	26,72%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Inowrocławiu

Ze względu na strukturę populacji sołectw, najliczniejszą grupę stanowili mieszkańcy w wieku produkcyjnym – 67,99% ogólnej liczby ludności. Na drugim miejscu znajdują się mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym, a najmniejszy udział miały osoby w wieku poprodukcyjnym.

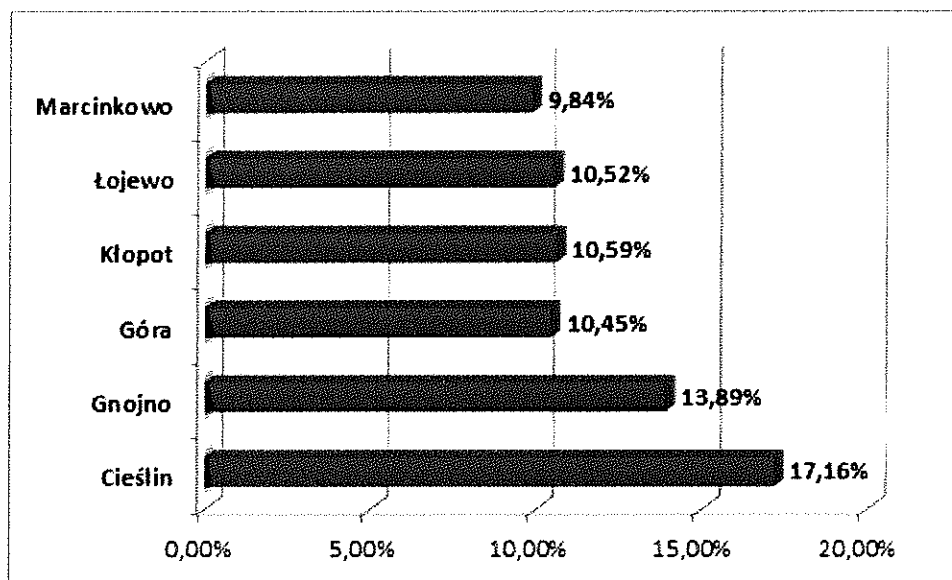
Tabela 7. Podział ludności obszaru rewitalizowanego na ekonomiczne grupy wieku

Sołectwo	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny	Łącznie
Cieślin	108	230	70	408
Gnojno	99	397	80	576
Góra	131	452	68	651
Kłopot	79	318	47	444
Łojewo	80	354	51	485
Marcinkowo	118	331	49	498
RAZEM	615	2 082	365	3 062

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Inowrocławiu

Ze względu na dużą liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym, w ramach działań rewitalizacyjnych zaplanowano zadania skierowane do dzieci i młodzieży. W planach jest bowiem organizowanie warsztatów „zielone szkoły”, utworzenie i rozbudowa placów zabaw, mini siłowni i boisk sportowych.

Wykres 1. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Inowrocław

Powyższy wykres przedstawia udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na terenie rewitalizowanym. Na obszarze całej Gminy udział ten wynosi 12,71%. W dwóch sołectwach jest znacznie więcej osób w wieku poprodukcyjnym. Konieczne jest więc realizowanie zadań związanych z pomocą ukierunkowaną do tej grupy mieszkańców. Niemniej jednak Gmina powinna także podejmować działania mające na celu zatrzymanie na swym terenie młodych osób i przyciągnięcie młodych małżeństw oraz rodzin, co z kolei wpłynie na wzrost przyrostu naturalnego i zwiększenie udziału osób w wieku przedprodukcyjnym.

Na podstawie powyższych danych przeanalizowano sytuację na terenie sołectw, zestawiając średnie charakteryzujące poszczególne jednostki osadnicze z wartością przeciętną dla Gminy Inowrocław.

Tabela 8. Wskaźniki społeczne – grupy ekonomiczne ludności

Wyszczególnienie	społeczny	
	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze	Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
Cieślin	17,16%	30,43%
Gnojno	13,89%	20,15%
Góra	10,45%	15,04%
Kłopot	10,59%	14,78%
Łojewo	10,52%	14,41%
Marcinkowo	9,84%	14,80%
Średnia dla Gminy	12,71%	18,70%

Legenda:

wartość gorsze niż średnia dla gminy	wartość lepsza niż średnia dla gminy
--------------------------------------	--------------------------------------

Źródło: Opracowanie własne

Powyższa tabela przedstawia wskaźniki społeczne, opierające się na udziale grup ekonomicznych w poszczególnych sołectwach. Kolorem czerwonym zaznaczono wartości, które są mniej korzystne niż średnia wartość dla gminy, natomiast kolorem zielonym zaznaczono te wskaźniki, które przyjmują lepsze wyniki niż przeciętna wartość dla gminy.

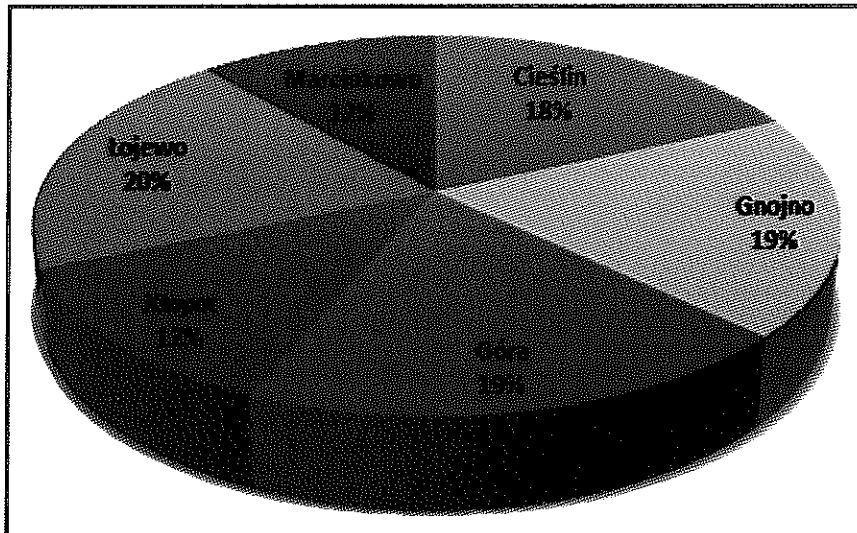
Biorąc pod uwagę udział poszczególnych grup wiekowych, najgorzej przedstawia się sytuacja w sołectwach Cieślin i Gnojno, gdzie wszystkie z analizowanych wskaźników przyjmowały wartości mniej korzystne niż średnia dla gminy.

RYNEK PRACY

W wybranych do rewitalizacji sołectwach występuje zjawisko bezrobocia. Problem ten dotyczy 261 osób, a zatem prawie 9% mieszkańców terenu rewitalizowanego. Wysoki udział osób bezrobotnych może świadczyć o niewystarczającej liczbie podmiotów gospodarczych na tym terenie. Brak pracy może być również spowodowany niewystarczającym poziomem edukacji.

Największy problem ze zjawiskiem bezrobocia mają mieszkańcy sołectwa Łojewo, Gnojno i Góra, co graficznie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 2. Udział osób bezrobotnych w poszczególnych sołectwach, wyznaczonych do rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Inowrocławiu

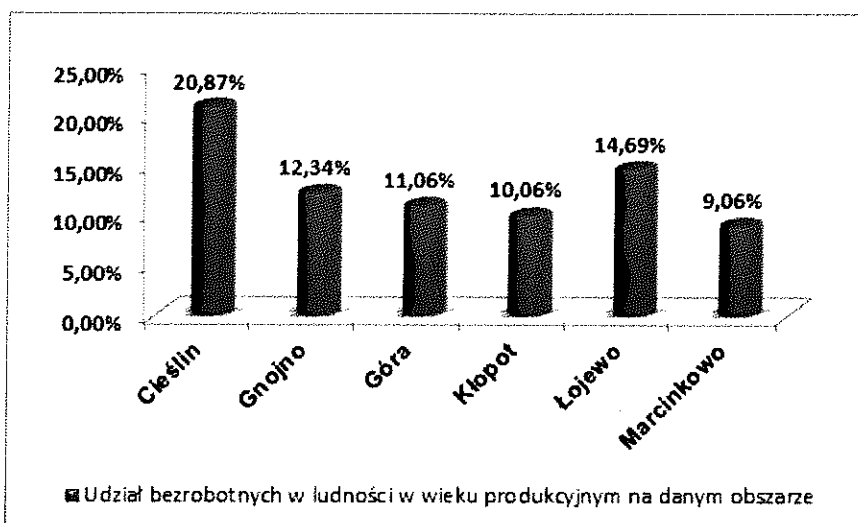
Tabela 9. Liczba osób bezrobotnych w poszczególnych sołectwach

Sołectwo	Liczba osób bezrobotnych	Liczba osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej	Liczba osób bezrobotnych pozostających bez pracy 24 miesiące
Cieślin	48	19	12
Gnojno	49	18	12
Góra	50	16	11
Kłopot	32	10	6
Łojewo	52	18	10
Marcinkowo	30	18	12
Razem	261	99	63

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Inowrocławiu

Wśród bezrobotnych z obszaru rewitalizowanego około 38% (99 osób) bezrobotnych stanowią osoby pozostające bez pracy 12 miesięcy i dłużej, natomiast około 24% (63 osoby) stanowią osoby pozostające bez pracy 24 miesiące.

Wykres 3. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Inowrocławiu

Najwięcej bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym jest w sołectwie Cieślin. Najmniej jest natomiast w Marcinkowie, gdzie bezrobotni stanowią 9,06% ludności w wieku produkcyjnym.

Na podstawie powyższych danych przeanalizowano sytuację na terenie sołectw, zestawiając średnie charakteryzujące poszczególne jednostki osadnicze z wartością przeciętną dla Gminy Inowrocław.

Tabela 10. Wskaźniki społeczne – bezrobocie

Wyszczególnienie	społeczny		
	Stosunek osób bezrobotnych pozostających bez pracy 12 miesięcy i dłużej względem ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	Udział bezrobotnych pozostających bez pracy ponad 24 miesiące w ogóle bezrobotnych na danym obszarze	Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze
Cieślin	8,26%	25,00%	20,87%
Gnojno	4,53%	24,49%	12,34%
Góra	3,54%	22,00%	11,06%
Kłopot	3,14%	18,75%	10,06%
Łojewo	5,08%	19,23%	14,69%
Marcinkowo	5,44%	40,00%	9,06%
Średnia dla Gminy	4,02%	26,65%	9,93%

Legenda:

wartość gorsza niż średnia dla gminy	wartość lepsza niż średnia dla gminy
--------------------------------------	--------------------------------------

Źródło: Opracowanie własne

Biorąc pod uwagę strukturę bezrobocia, najgorzej przedstawia się sytuacja w sołectwach Cieślin, Gnojno oraz Łojewo gdzie dwa spośród trzech analizowanych wskaźników przyjmowały wartości mniej korzystne niż średnia dla gminy.

PROBLEMY SPOŁECZNE

Na obszarach przewidzianych do rewitalizacji, łączna liczba osób objętych pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej równa jest 727 osobom. Tymczasem łączna liczba osób objętych pomocą GOPS na terenie Gminy Inowrocław wynosi 2 325. Oznacza to, że ponad 30% beneficjentów pomocy społecznej to mieszkańcy sołectw przewidzianych do rewitalizacji. Łączna liczba mieszkańców obszarów rewitalizowanych równa jest 3 062 osobom. Wynika z tego, że 23,74% mieszkańców tych sołectw jest objętych pomocą GOPS. Analizując liczbę osób pobierających świadczenia w poszczególnych sołectwach wybranych do rewitalizacji należy zauważyć, że największy udział tej kategorii osób odnotowuje się na terenie sołectwa Łojewo – 206 osób (co stanowi prawie 28,3% liczby osób objętych pomocą GOPS na obszarach rewitalizowanych).

Tabela 11. Liczba osób korzystających z pomocy GOPS na obszarze rewitalizowanym

Wyszczególnienie	Liczba osób objętych pomocą GOPS	Liczba zameldowanych osób
Cieślin	97	408
Gnojno	105	576
Góra	163	651
Kłopot	80	444
Łojewo	206	485
Marcinkowo	76	498
RAZEM	727	3 062
Gmina Inowrocław	2325	11 460
% osób objętych pomocą GOPS na obszarach rewitalizowanych w liczbie ludności korzystających z pomocy GOPS ogółem	31%	-

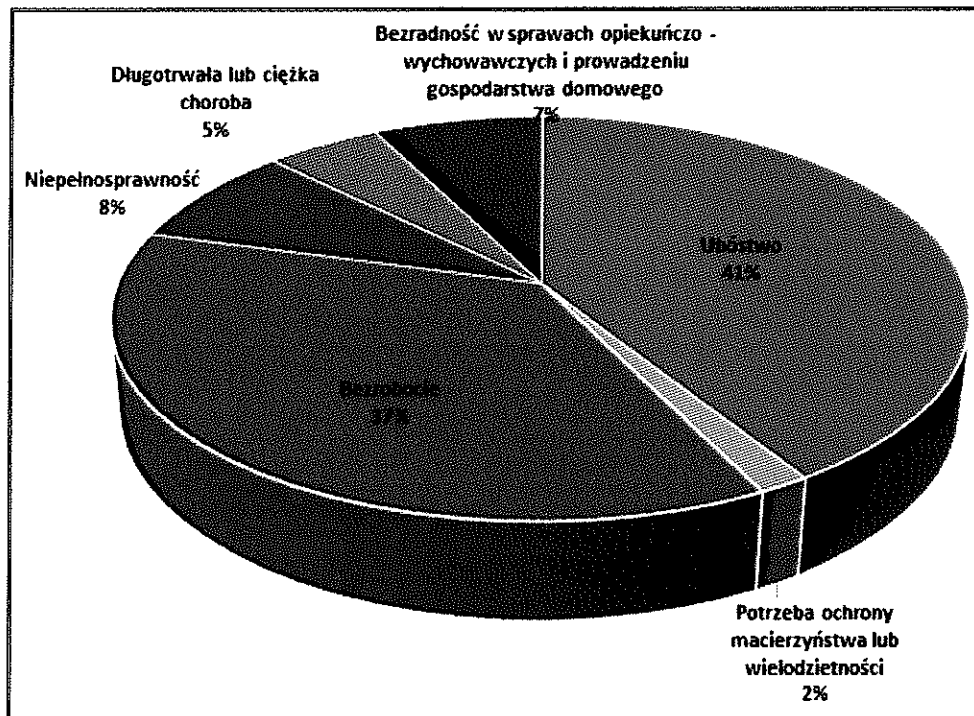
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Inowrocławiu

Tabela 12. Liczba osób korzystających z pomocy GOPS na terenach rewitalizowanych z uwzględnieniem powodu przyznania pomocy

Wyszczególnienie	Ubóstwo	Sieroctwo	Bezdomność	Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wioloziemności	Bezrobocie	Niepełnosprawność	Długotrwala lub ciężka choroba	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	Alkoholizm	Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	Przemoc w rodzinie
Cieślin	45	0	1	0	41	9	7	6	0	0	0
Gnojno	61	0	0	0	57	8	7	11	0	0	0
Pławinek (Góra)	45	0	0	0	35	17	0	3	1	0	0
Kłopot	32	0	0	0	33	11	6	3	1	0	0
Łojewo	88	0	0	12	79	10	13	29	1	0	1
Marcinkowo	26	0	0	0	20	4	4	2	0	0	0
RAZEM	297	0	1	12	265	59	37	54	3	0	1

Źródło: Dane GOPS w Inowrocławiu

Wykres 4. Procentowy udział problemów w świadczeniach

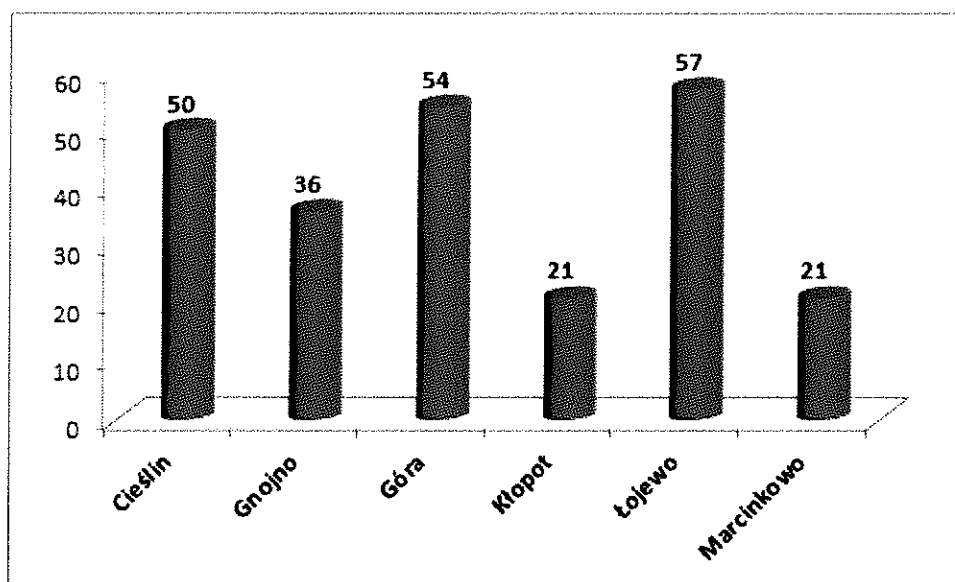
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS Inowrocław

Na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji największym problemem jest ubóstwo, z którym zmagają się około 297 osób, czyli ok. 9,70% całkowitej liczby osób zamieszkałych na tym terenie. Największa skala niniejszego zjawiska występuje na terenie sołectwa Łojewo - 88 korzystających z pomocy GOPS. To zdecydowanie więcej niż w pozostałych analizowanych jednostkach.

Drugim w kolejności powodem, z którego najczęściej pobierane są świadczenia z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, jest bezrobocie. Na terenie rewitalizowanym, 265 osób korzysta z pomocy GOPS z tej właśnie przyczyny. Największa skala bezrobocia występuje w sołectwie Łojewo - 29,81% osób bezrobotnych z terenu rewitalizowanego mieszka właśnie na tym obszarze. Najmniej bezrobotnych, korzystających z pomocy GOPS, mieszka natomiast w sołectwie Marcinkowo.

Ubóstwo i bezrobocie to główne przyczyny pomocy udzielanej przez GOPS. Do innych, mniej popularnych powodów należą niepełnosprawność i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Wykres 5. Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS

Na terenie wyznaczonym do rewitalizacji, rodzice 239 dzieci do lat 17 mają prawo do zasiłku rodzinnego. Najwięcej tych rodzin jest w sołectwie Łojewo. Najmniej, bo 21 dzieci, mieszka w sołectwach Marcinkowo i Kłopot. Gmina Inowrocław zaplanowała działania skierowane do najmłodszej grupy wiekowej. Powstaną nowe miejsca, które umożliwią ciekawe spędzanie czasu wolnego. Należy bowiem pamiętać, że sytuacja materialna rodzin w dużej mierze przekłada się na sposób spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież. Dzięki odnowieniu świetlic, budowie boiska i siłowni, a także stworzeniu kompleksów rekreacyjno-sportowych najmłodszy mieszkańcy terenów rewitalizowanych będą mogli w sposób atrakcyjny i aktywny spędzić wolny czas.

Występujące problemy społeczne na terenach przewidzianych do rewitalizacji determinują konieczność podejmowania działań, mających na celu ich ograniczenie. Gmina Inowrocław zaplanowała między innymi dostosowanie obiektów magazynowych na potrzeby planowanego inkubatora przetwórstwa lokalnego. Efektem tych działań będzie utworzenie nowych miejsc pracy oraz stworzy szanse dla gospodarstw rolnych na poszerzenie swojej oferty produkcyjnej. Inkubator wypromuje również producentów rolnych z terenu gminy oraz ich produkty lokalne. Ponadto Centrum Integracji Społecznej w Łojewie poza dotychczasowymi funkcjami będzie realizowało szereg szkoleń dla mieszkańców. Działania te mogą się przyczynić do poprawy sytuacji materialnej mieszkańców, a tym samym do zmniejszenia liczby osób korzystających z pomocy GOPS.

Na podstawie powyższych danych przeanalizowano sytuację na terenie sołectw, zestawiając średnie charakteryzujące poszczególne jednostki osadnicze z wartością przeciętną dla Gminy Inowrocław.

Tabela 13. Wskaźniki społeczne – pomoc społeczna

Wyszczególnienie	społeczny	
	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na danym obszarze	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej na danym obszarze
Cieślin	46,30%	23,77%
Gnojno	36,36%	18,23%
Góra	41,22%	25,04%
Kłopot	26,58%	18,02%
Łojewo	72,50%	42,47%
Marcinkowo	17,80%	15,26%
Średnia dla Gminy	36,37%	20,29%

Legenda:

wartość gorsza niż średnia dla gminy	wartość lepsza niż średnia dla gminy
--------------------------------------	--------------------------------------

Źródło: Opracowanie własne

Biorąc pod uwagę sferę pomocy społecznej, najgorzej przedstawia się sytuacja w sołectwach Cieślin, Góra oraz Łojewo gdzie wszystkie analizowane wskaźniki przyjmowały wartości mniej korzystne niż średnia dla gminy.

PRZESTĘPCZOŚĆ

Tabela 14. Przestępczość na terenie sołectw wyznaczonych do rewitalizacji w 2014 roku

Wyszczególnienie	Liczba przestępstw	Liczba ofiar przemocy domowej	Liczba sprawców przemocy domowej	Liczba interwencji domowych	Liczba sporządzonych Niebiskich Kart
Cieślin	4	0	0	2	0
Gnojno	4	2	2	1	2
Góra	2	0	0	0	0
Kłopot	6	2	2	2	2
Łojewo	10	2	2	6	2

Marcinkowo	3	0	0	0	0
RAZEM	29	6	6	11	6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Inowrocławiu

W 2014 roku na terenie sołectw wybranych do rewitalizacji miało miejsce 29 przestępstw. Najwięcej z nich odnotowano w sołectwie Łojewo, najbezpieczniejszym sołectwem okazało się zaś sołectwo Góra. W trzech sołectwach policja miała do czynienia z przemocą domową. Sporządzono 6 Niebieskich Kart.

Na podstawie powyższych danych przeanalizowano sytuację na terenie sołectw, zestawiając średnie charakteryzujące poszczególne jednostki osadnicze z wartością przeciętną dla Gminy Inowrocław.

Tabela 15. Wskaźniki społeczne – przestępczość

Wyszczególnienie	społeczny
	Wskaźnik przestępstw kryminalnych na 1000 mieszkańców
Cieślin	0,000027211
Gnojno	0,000027211
Góra	0,000013605
Kłopot	0,000040816
Łojewo	0,000068027
Marcinkowo	0,000020408
Średnia dla Gminy	0,000038462

Legenda:

wartość gorsza niż średnia dla gminy	wartość lepsza niż średnia dla gminy
--------------------------------------	--------------------------------------

Źródło: Opracowanie własne

Biorąc pod uwagę przestępczość, najgorzej przedstawia się sytuacja w sołectwach Kłopot oraz Łojewo, gdzie analizowany wskaźnik przyjmował wartości mniej korzystne niż średnia dla gminy.

Aby zapobiec rozwojowi przestępczości i agresji, Gmina zaplanowała zadania rewitalizacyjne, które zorganizują w ciekawy sposób wolny czas.

KULTURA I REKREACJA

Zasadniczym problemem występującym na terenach rewitalizowanych, jest brak integracji i zaangażowania w życie lokalne. Mieszkańcy podchodzą z niechęcią do wspólnego spędzania czasu, nie chcą także brać udziału w przedsięwzięciach bezpośrednio ich

dotyczących. Do rozwiązania tej kwestii mogą przyczynić się działania w sferze kulturalnej i rekreacyjnej.

Sfera kultury i rekreacji ma zasadniczy wpływ na życie pojedynczych jednostek, ale również całego społeczeństwa. Należy w tym miejscu zwrócić szczególną uwagę na terapeutyczny wpływ twórczości i rekreacji na życie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ich integrację z resztą społeczeństwa.

Warto wskazać, że Gmina Inowrocław należy do regionu Kujaw, które określane są jako jeden z najciekawszych regionów kraju pod względem kultury ludowej. Każdy region posiada swoje zwyczaje, obrzędowość, tradycje oraz sztukę. Owa odrębność sprawia, że mieszkańcy danego regionu utożsamiają się z kulturą ludową. Kujawy są terenem bogatym pod tym względem, dlatego ważne jest, aby mieszkańcy przedmiotowego obszaru rozpowszechniali swoje zwyczaje i tradycje.

Dużą szansą dla Gminy jest działające na terenie Łojewa Centrum Dziedzictwa Kujaw Zachodnich. Istotą działalności Centrum Dziedzictwa Kujaw Zachodnich jest krzewienie tradycji regionalnych, promowanie kultury Kujaw Zachodnich, umacnianie poczucia tożsamości regionalnej, edukacja kulturalna dzieci i młodzieży, integracja środowisk lokalnych, a także promowanie walorów przyrodniczych i turystycznych regionu. Ważnym aspektem działalności Centrum jest promowanie sylwetki Stanisława Przybyszewskiego, poety, pisarza, dramaturga, eseisty, tłumacza literatury obcej. W ramach rewitalizacji utworzona zostanie etnograficzna wystawa – Chata Kujawska z Czarną i Białą Izbą. W miejscu tym będzie można dowiedzieć się jak wyglądało codzienne życie mieszkańców Kujaw w XIX wieku. Będzie to ciekawy sposób na spędzenie wolnego czasu dla osób w każdym wieku. Dzięki temu poszerzy się świadomość kulturalna mieszkańców Gminy Inowrocław. Równie ciekawym miejscem może być Centrum Ginących Zawodów. Miejsce to pozwoli poznać historię w interesujący sposób. Zaplanowane przedsięwzięcia umożliwią atrakcyjne zorganizowanie czasu wolnego, a w konsekwencji wpłyną na integrację lokalnej społeczności, poszerzenie zainteresowań oraz na zwiększenie atrakcyjności mieszkaniowej przedmiotowego terenu.

W Łojewie funkcjonuje również Centrum Integracji Społecznej. Powstało ono w celu przygotowania osób bezrobotnych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu gminy wiejskiej Inowrocław do podjęcia pracy oraz powrotu do aktywnego życia społecznego. W wyniku działań rewitalizacyjnych, Centrum Integracji Społecznej poza dotychczasowymi funkcjami będzie realizowało szereg szkoleń dla mieszkańców dotyczących sfer aktywności społecznej oraz tradycji lokalnej.

Wpływ na życie kulturalne mieszkańców z terenów rewitalizowanych mają również świetlice wiejskie w miejscowościach: Cieślin, Gnojno, Góra, Kłopot, Łojewo oraz Marcinkowo.

W obiektach tych spotykają się mieszkańcy, odbywają się zajęcia dla dzieci i spotkania z okazji świąt oraz uroczystości. W ramach działań rewitalizacyjnych zaplanowano przebudowę świetlicy w miejscowości Kłopot. W Pławinku zaś w pomieszczeniu po byłym sklepie powstanie nowa świetlica wiejska. Gmina Inowrocław chcąc zapewnić młodzieży ciekawe i bezpieczne spędzanie czasu wolnego inwestuje w publiczną infrastrukturę. Świetlice wiejskie to ważne miejsca, przede wszystkim dla młodych ludzi. To miejsca przeznaczone nie tylko do spędzania czasu wolnego, ale także do rozwijania zainteresowań i integracji lokalnych społeczności.

Mieszkańcy terenów rewitalizowanych mogą również uczestniczyć w ogólnodostępnych imprezach kulturalnych i sportowych organizowanych na terenie Łojewa. Są to między innymi:

- Spotkanie z patronem - Biesiada „Imieniny u Stacha” - termin: kwiecień organizator: Towarzystwo Rozwoju Łojewa,
- Majówka w Łojewie - termin: maj, organizator: Towarzystwo Rozwoju Łojewa, Rada Sołecka, Klub Seniora „Łojewianie”, Szkoła Podstawowa w Łojewie,
- Międzynarodowe Mistrzostwa Polski w Rzeźbieniu w Drewnie - Łojewo.
- Gala Dobrego Smaku w Łojewie.

Ponadto na terenie Gminy Inowrocław, co roku odbywa się szereg imprez, skierowanych do wszystkich mieszkańców Gminy. Wydarzenia te umożliwią integrację osób z terenów rewitalizowanych z pozostałymi mieszkańcami Gminy Inowrocław.

W planach Gminy Inowrocław jest wykorzystanie podmiotów działających w przestrzeni społecznej, takich jak KGW, OSP, stowarzyszenia oraz propagowanie inicjatyw oddolnych, społecznych. Rozszerzenie działalności tych organizacji będzie miało wpływ na integrację mieszkańców i poprawi znacząco jakość ich życia.

Duże znaczenie dla integracji społecznej i atrakcyjności mieszkaniowej danego terenu mają również miejsca rekreacyjno-sportowe. W miejscowości Łojewo znajduje się jezioro, ale w chwili obecnej nie jest ono dostosowane do celów rekreacyjno - turystycznych. Aby to zmienić, Gmina zaplanowała stworzenie tam kompleksu rekreacyjno - sportowego. W planach jest przebudowa linii brzegowej jeziora, stworzenie molo i utworzenie amfiteatru plenerowego.

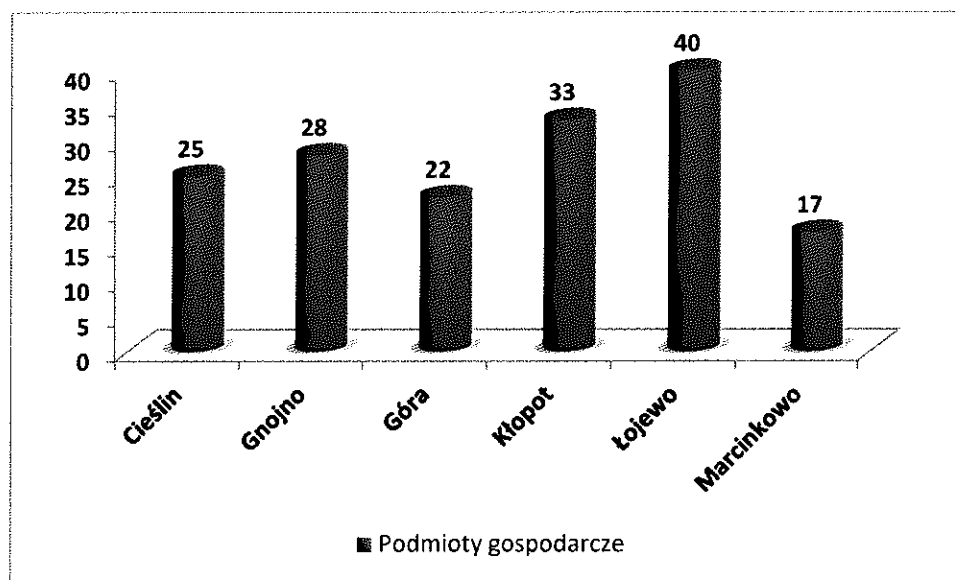
W ramach inwestycji zbudowany zostanie obiekt łączący w sobie część socjalno - sanitarną. Podobne działania zaplanowano w Cieślinie, gdzie Gmina planuje rekultywację i rewitalizację stawu. Odnowione miejsca staną się centrum spotkań mieszkańców obszarów rewitalizowanych i przyczynią się do ich integracji.

Na obszarach rewitalizowanych ważny jest rozwój infrastruktury wspomagającej integrację społeczno-kulturalną różnych grup mieszkańców, która ma zasadniczy wpływ na niwelowanie problemów społecznych. Działania rewitalizacyjne w obszarze kultury i rekreacji umożliwią uczestnikom reprezentującym różne grupy, integrację i włączenie społeczne. Należy podkreślić, że aby możliwa była organizacja powyższych działań, konieczne jest stworzenie odpowiedniego miejsca, atrakcyjnego dla uczestników zajęć, które umożliwi ich ciekawe prowadzenie.

6.2. Sfera gospodarcza

Na terenie trzech, spośród sześciu sołectw wybranych do rewitalizacji, odnotowuje się niski stopień przedsiębiorczości. W sołectwach: Gnojno, Góra i Marcinkowo liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców jest niższa niż średnia dla Gminy Inowrocław. Niski stopień przedsiębiorczości skutkuje wysokim bezrobociem, a to z kolei wpływa na ubóstwo. Powyższe uwarunkowania przekładają się na liczbę osób pobierających świadczenia z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Wykres 6. Liczba podmiotów gospodarczych w poszczególnych sołectwach na obszarze rewitalizowanym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Inowrocławiu

Najmniej podmiotów gospodarczych występuje w sołectwie Marcinkowo - 17, najwięcej podmiotów gospodarczych funkcjonuje natomiast w Łojewie.

Tabela 16. Wskaźniki gospodarcze – podmioty prowadzące działalność gospodarczą

Wyszczególnienie	gospodarczy
	Podmioty gospodarcze na 100 mieszkańców
Cieślin	10,87
Gnojno	7,05
Góra	4,87
Kłopot	10,38
Łojewo	11,3
Marcinkowo	5,14
Średnia dla Gminy	8,24

Legenda:

wartość gorsza niż średnia dla gminy	wartość lepsza niż średnia dla gminy
--------------------------------------	--------------------------------------

Źródło: Opracowanie własne

Biorąc pod uwagę liczbę podmiotów gospodarczych, prowadzących działalność gospodarczą, najgorzej przedstawia się sytuacja w sołectwach Gnojno, Góra i Marcinkowo, gdzie analizowany wskaźnik przyjmował wartości mniej korzystne niż średnia dla gminy.

Brak pracy lub jej utrata jest przyczyną wielu bardzo niepokojących zjawisk społecznych (tj. dysfunkcji społecznych, przestępczości czy uzależnienia od alkoholu). Chcąc zmniejszyć poziom bezrobocia i zwiększyć liczbę funkcjonujących podmiotów gospodarczych, należałoby skutecznie pozyskiwać nowych inwestorów, a także stwarzać odpowiednie warunki do prowadzenia działalności gospodarczej. Istotna jest również aktywizacja osób bezrobotnych, dlatego też w ramach *Programu Rewitalizacji* przewidziano m.in. szkolenia, staże, prace interwencyjne i inne formy aktywizujące osoby bierne zawodowo.

Wpływ na sferę gospodarczą będzie miało dostosowanie obiektów magazynowych na potrzeby planowanego inkubatora przetwórstwa lokalnego.

6.3. Sfera środowiskowa

Ważnym zagadnieniem są także problemy natury środowiskowej, które występują na terenie gminy wiejskiej Inowrocław, a tym samym na obszarach przewidzianych do rewitalizacji i które mają istotny wpływ na atrakcyjność osiedleńczą niniejszych terenów. Należy do nich zaliczyć przede wszystkim:

- zanieczyszczenie powietrza, wynikające z „niskiej emisji”;
- zanieczyszczenie wód i gleb, spowodowane niedostatecznym skanalizowaniem obszarów wyznaczonych do rewitalizacji.

Na pierwszy plan wysuwa się problem związany z tzw. „niską emisją”, czyli emisją pochodzącą ze źródeł o wysokości nieprzekraczającej kilkunastu metrów wysokości. Zjawisko to jest obserwowane na terenach zwartej zabudowy, charakteryzującej się brakiem możliwości przewietrzania – takim terenem są tereny miejscowości przewidzianych do rewitalizacji. Elementem składowym „niskiej emisji” są zanieczyszczenia emitowane podczas ogrzewania budynków oraz z transportu.

Do źródeł niskiej emisji należy zaliczyć przede wszystkim indywidualne posesje, w których występuje opalanie węglowe, a także mniejsze zakłady produkcyjne, punkty usługowe i handlowe. W ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaplanowano m.in. adaptację pomieszczeń różnych budynków na cele integracji i aktywizacji społecznej. Przy prowadzeniu tego typu prac, uwzględniona zostanie koncepcja energooszczędności, tak aby budynki zmodernizowane w ramach działań rewitalizacyjnych zużywały jak najmniej energii i emitowały jak najmniej gazów cieplarnianych.

System komunikacyjny ma także istotny wpływ na stan jakości powietrza, głównie z tytułu transportu drogowego, w tym ruchu tranzytowego pojazdów ciężkich.

W ostatnich latach istotnie wzrosła dostępność pojazdów, praktycznie dla każdej grupy społecznej. Wynika to nie tylko z poprawy stopy życiowej w Polsce, ale także możliwości zakupu tanich, używanych pojazdów z zagranicy, których stan techniczny niejednokrotnie pozostawia wiele do życzenia. W związku z tym, praktycznie każda rodzina posiada już co najmniej jeden samochód. Jednocześnie w ostatnich latach spadł wskaźnik osób podróżujących jednym samochodem, co wiąże się nie tylko ze wzrostem kosztów podróży, ale i wyższą emisją zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych. Poziom zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego jest zależny od natężenia ruchu na poszczególnych trasach komunikacyjnych. Wielkość emisji ze źródeł komunikacyjnych zależy od ilości i rodzaju samochodów oraz rodzaju stosowanego paliwa, jak również od procesów związanych ze zużyciem opon, hamulców, a także ścierania nawierzchni dróg. Pomimo iż sieć dróg na terenie Gminy jest stale modernizowana i przebudowywana, to jednak ciągły wzrost ruchu samochodowego pociąga za sobą degradację stanu technicznego ciągów drogowych, a co za tym idzie zwiększenie hałasu komunikacyjnego i wzrost ilości zanieczyszczeń w powietrzu.

O złej jakości powietrza na terenie wyznaczonym do rewitalizacji, świadczą również odnotowane przekroczenia dopuszczalnych stężeń poszczególnych substancji w powietrzu. Zgodnie z Uchwałą Nr XXX/537/13 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 stycznia 2013 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza dla strefy kujawsko-pomorskiej ze względu na przekroczenia poziomów dopuszczalnych dla pyłu PM10 i benzenu oraz docelowych dla arsenu i ozonu, przekroczenia dopuszczalnej częstotliwości

przekroczeń stężeń 24-godzinnych (powyżej 35 razy w roku) występują m.in. na obszarze powiatu inowrocławskiego. Ponadto na obszarze powiatu inowrocławskiego odnotowano także przekroczenia średniorocznych wartości stężeń pyłu zawieszonego PM10.

W nawiązaniu do powyższego, dla wskaźnika środowiskowego wskazano występowanie sytuacji kryzysowej.

Tabela 17. Wskaźniki środowiskowy – stan jakości powietrza

Wyszczególnienie	środowiskowy
	Przekroczenie wartości dopuszczalnych zgodnie z POP
Cieślin	TAK
Gnojno	TAK
Góra	TAK
Kłopot	TAK
Łojewo	TAK
Marcinkowo	TAK
Średnia dla Gminy	TAK

Legenda:

wartość gorsza niż średnia dla gminy	wartość lepsza niż średnia dla gminy
--------------------------------------	--------------------------------------

Źródło: Opracowanie własne

W celu redukcji emisji zanieczyszczeń ze źródeł liniowych warto kontynuować działania polegające na poprawie stanu technicznego dróg już istniejących (w tym również likwidacja nieutwardzonych poboczy), a także budowy chodników i ścieżek rowerowych. Dlatego też w ramach działań rewitalizacyjnych planuje się wybudować ciąg pieszo - rowerowy przebiegający przez miejscowości Łojewo i Sikorowo.

Projektowane zadanie inwestycyjne to nie tylko próba połączenia dwóch miejscowości zlokalizowanych na terenie Gminy Inowrocław, ale przede wszystkim wypełnienia założeń Planu Gospodarki Niskoemisyjnej. Poprzez realizację przedmiotu operacji możliwe będzie stworzenie oraz promowanie alternatywnego dla transportu samochodowego środka komunikacji między Kruszwicą a Inowrocławiem, przez Gminę Inowrocław. Dzięki budowie ścieżki pieszo - rowerowej powstanie możliwość dojazdu do instytucji kultury, placówek edukacyjnych oraz miejsc pracy, działając jednocześnie w kierunku zmniejszenia zanieczyszczenia środowiska naturalnego poprzez redukcję emisji spalin samochodowych do atmosfery. W skutek realizacji projektu zmniejszony zostanie wpływ transportu samochodowego na środowisko naturalne, dzięki czemu poprawie ulegną również warunki zdrowotne życia mieszkańców Gminy Inowrocław.

Analizując problemy natury środowiskowej należy również wspomnieć o jakości wód i gleb. Stan czystości rzek występujących na terenie Gminy Inowrocław kontroluje Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy.

Na podstawie wyników badań przeprowadzonych przez WIOŚ w Bydgoszczy stwierdzono, że wody rzeki Noteć na terenie gminy Inowrocław nie odpowiadają normom czystości. Przy czym, jej pozaklasowość, utrzymuje się bez większych zmian od wielu lat. W przypadku punktu pomiarowego w Kobylnikach do takiego stanu rzeczy przyczynia się nadmierna koncentracja związków fosforu, chlorofilu „a” oraz stan sanitarny. Poniżej Inowrocławskich Zakładów Chemicznych obserwuje się ponadnormatywną zawartość sodu, potasu, chlorków oraz azotu amonowego, wskazują na to wyniki badań w punkcie pomiarowym w Leszczycach. Inowrocławskie Zakłady Chemiczne podejmują systematyczne działania zmierzające do wyłączenia kolejnych starych stawów i zastąpienia ich nowoczesnymi rozwiązaniami.

Według wyników badań monitoringu gleb rolnych publikowanych przez WIOŚ Bydgoszcz zawartości metali ciężkich w glebach gminy nie przekraczają poziomu określonego jako naturalny. Według oceny wykonanej w oparciu o zawartości związków siarki gleby Gminy Inowrocław, podobnie jak i w przypadku innych gmin w tej części województwa mają bardzo wysoki poziom zanieczyszczenia, co może mieć niekorzystne skutki w postaci wzrostu zakwaszenia gleb. Wzrost kwaśności gleby powoduje ułatwione przyswajanie substancji toksycznych przez rośliny, a tym samym spadek jakości płodów rolnych.

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Inowrocław

6.4. Sfera przestrzenno – funkcjonalna

Sfera przestrzenno-funkcjonalna jest odzwierciedleniem złożonego systemu, wzajemnie powiązanych ze sobą struktur, zjawisk i procesów społecznych, które na danym obszarze zachodzą. W ramach analizy sfery przestrzenno – funkcjonalnej, pod uwagę należy wziąć wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną, dostęp do podstawowych usług, rozwiązania urbanistyczne, poziom obsługi komunikacyjnej, a także dostępność i jakość terenów publicznych.

Głównym problemem w sferze przestrzenno – funkcjonalnej zidentyfikowanym na obszarach wyznaczonych do rewitalizacji jest: niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną, a także niezadawalający poziom obsługi komunikacyjnej.

Pierwszym z problemów natury technicznej, jest niewystarczające wyposażenie obszarów przeznaczonych do rewitalizacji w sieć kanalizacji sanitarnej.

Tabela 18. % osób korzystająca z kanalizacji i wodociągu

Obszar	osoby korzystające z kanalizacji (%)	osoby korzystające z wodociągu
Cieślin	100%	100%
Gnojno	74%	100%
Góra	0%	100%
Kłopot	0%	100%
Łojewo	62%	100%
Marcinkowo	0%	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych z Urzędu Gminy w Inowrocławiu

Na terenach przewidzianych do rewitalizacji 100% mieszkańców korzysta z wodociągu. Znacznie gorzej przedstawia się sytuacja w przypadku kanalizacji. Tylko około 17% mieszkańców obszaru rewitalizowanego korzysta z tego rodzaju infrastruktury. Są to mieszkańcy sołectwa Cieślin, Gnojno oraz Łojewo. Pozostali mieszkańcy odprowadzają odpady sanitarne do przydomowych zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Brak kanalizacji generuje problemy związane zarówno z utrzymaniem stanu sanitarnego na odpowiednim poziomie, jak i zapewnieniem odpowiedniego komfortu życia. Ujemnie wpływa także na stan środowiska naturalnego i jakość zasobów wodnych gminy.

Na terenach przewidzianych do rewitalizacji odnotowuje się również niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę społeczną - brakuje miejsc w których dzieci, młodzież i osoby starsze mogłyby spędzać wolny czas w sposób aktywny. Brak odpowiedniej infrastruktury powoduje, że mieszkańcy niechętnie wychodzą ze swoich domów, co wpływa niekorzystnie na ich zdrowie i integrację społeczną.

Zaplanowane działania rewitalizacyjne mają na celu poprawić aktywność mieszkańców i zapewnienie atrakcyjnych możliwości spędzania czasu wolnego. W ramach działań rewitalizacyjnych zaplanowano bowiem stworzenie kompleksu rekreacyjno - sportowego we wsi Łojewo. Przebudowana zostanie linia brzegowa, boisko, stworzone zostanie molo i amfiteatr plenerowy. Ponadto zostanie utworzone Centrum Ginących Zawodów, zagospodarowane będą również pomieszczenia po byłej szkole. Miejsce aktywnego wypoczynku zostanie stworzone również w sołectwie Kłopot. W ramach działania planuje się zrewitalizować plac poprzemysłowy na cele sportowo-rekreacyjne. Stworzony zostanie plac zabaw, mini siłownia na świeżym powietrzu, boisko do gier zespołowych. Planuje się również przebudować świetlicę wiejską. W Cieślinie do realizacji przewidziano rewitalizację stawu i terenów do niego przyległych na cele sportowo - rekreacyjne. Tutaj również zostanie rozbudowany plac zabaw, powstanie mini siłownia oraz odnowione boisko piłkarskie. W Pławinku (sołectwo Góra) zostanie utworzona świetlica wiejska, w pomieszczeniu po byłym

sklepie. Zaplanowane w ramach *Programu Rewitalizacji* działania znacznie poprawią infrastrukturę społeczną na terenie rewitalizowanym.

Ostatnim problemem o charakterze przestrzenno – funkcjonalnym jest niezadawalający poziom obsługi komunikacyjnej. Mieszkańcy poruszają się głównie samochodami, które negatywnie wpływają na stan środowiska i poziom zanieczyszczeń. Pomimo, że na terenie Gminy funkcjonuje komunikacja publiczna mieszkańcy niechętnie z niej korzystają. Wśród głównych powodów rezygnacji z transportu zbiorowego należy wymienić: niedostosowanie rozkładu jazdy i lokalizacji przystanków, a także zbyt wolną podróż i niekomfortowe warunki jazdy. Jadąc samochodem i autobusem trzeba się też liczyć z korkami na drodze, czy też zamknięciem drogi z powodu wypadku do czasu usunięcia przeszkody z drogi. Na uwagę zasługuje również fakt, że osoby ubogie nie mogą sobie pozwolić na podróżowanie ze względów finansowych. Wpływa to znacząco na jakość ich życia i ogranicza możliwości spędzania wolnego czasu.

Coraz popularniejszym środkiem transportu staje się więc rower, który nie wymaga paliwa, zakupu biletu i nie zatruwa powietrza. Podróżując rowerem łatwo przedostać się przez korki. Rower wpływa korzystnie na stan środowiska, jak i na stan zdrowia podróżujących tym środkiem transportu. Aby jeszcze bardziej wzrosło znaczenie niniejszego środka transportu, konieczna jest odpowiednia infrastruktura. Rozwiązaniem wyżej opisanych problemów (jak również problemów w sferze środowiskowej) jest budowa ciągu pieszo - rowerowego przebiegającego przez miejscowości Łojewo i Sikorowo. Projektowane zadanie inwestycyjne to nie tylko próba połączenia dwóch miejscowości zlokalizowanych na terenie Gminy Inowrocław, ale przede wszystkim element współpracy podjętej pomiędzy Gminą Inowrocław, Miastem Inowrocław oraz Gminą Kruszwica, która zaowocuje powstaniem ważnej i upragnionej sieci komunikacyjnej, łączącej sąsiadujące ze sobą jednostki administracyjne.

W ramach inwestycji powstanie ciąg pieszo - rowerowy rozpoczynający się w Łojewie, na granicy Gminy Inowrocław i Gminy Kruszwica, wzdłuż drogi powiatowej nr 2568C Sikorowo - Kruszwica. Pierwszy odcinek projektowanej inwestycji, przebiegał będzie wzdłuż drogi powiatowej nr 2568C na odcinku o długości 830 mb, do skrzyżowania z drogą gminną nr 150525C. Od skrzyżowania, projektowany ciąg pieszo - rowerowy przebiegał będzie w centrum miejscowości Łojewo, w pasie drogowym drogi gminnej na odcinku liczącym około 630 mb, oraz w pasie dróg wewnętrznych, stanowiących dz. nr 191, 275/3 i 125/5 obręb Łojewo, przy których projektowana inwestycja będzie przebiegać na odcinku 1230 mb. Następnie ścieżka pieszo - rowerowa zlokalizowana będzie wzdłuż drogi gminnej Ostrowo Krzyckie - Sikorowo, aż do przeprawy nad budowaną obecnie trasą obwodnicy Miasta

Inowrocławia, odkąd trasa projektowanej ścieżki pieszo - rowerowej przebiegać będzie przez obszar sąsiadującego z Gminą Inowrocław, Miasta Inowrocław.

Realizacja projektu przyczyni się do ułatwienia podróży multimodalnych. Użytkownicy powstałej infrastruktury zyskają możliwość skorzystania z dogodnego systemu rowerowego (systemu rowerów publicznych). Każda z gmin, które łączyć będzie projektowana ścieżka pieszo – rowerowa, utworzy wspólny system Bike&Ride, który umożliwi dojazd do pracy, szkoły lub instytucji publicznych za pomocą dwóch środków lokomocji. W ramach opisywanego systemu, na terenie Gminy Inowrocław planuje się stworzyć infrastrukturę Bike&Ride, w postaci punktu przesiadkowego w miejscowości Łojewo, gdzie w wyznaczonym miejscu możliwe będzie wypożyczenie roweru oraz pozostawienie na parkingu innego środka lokomocji.

6.5. Sfera techniczna

W ramach sfery technicznej pod uwagę należy wziąć w szczególności stan techniczny obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braki czy niedostateczne funkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Podstawową zabudowę na terenie rewitalizowanym stanowią domy jednorodzinne wolnostojące, gdzie źródła ciepła mają charakter dowolny. Stosowane są rozwiązania indywidualne, jednak z przewagą wykorzystania węgla. System ciepłowniczy oparty o tradycyjne kotłownie na paliwa stałe (węgiel, miał węglowy, koks) powoduje zjawisko tzw. „niskiej emisji”, która negatywnie wpływa na jakość powietrza oraz na zdrowie mieszkańców. Niewątpliwym problemem jest także nagminne spalanie w domowych piecach paliw niskiej jakości, a także odpadów, w tym tworzyw sztucznych, gumy i tekstyliów. Zjawisko to pogłębia fakt, że duża część budynków nie została poddana termomodernizacji, co przekłada się na ilość zużywanego paliwa na cele grzewcze oraz ilość gazów i pyłów emitowanych do powietrza.

Oprócz domów jednorodzinnych na terenie rewitalizowanym występują również zniszczone obiekty należące do Gminy, które niekorzystnie wpływają na wizerunek poszczególnych miejscowości. W związku z tym Gmina Inowrocław zaplanowała przebudowę świetlicy wiejskiej w miejscowości Kłopot oraz adaptację pomieszczeń po sklepie na cele świetlicy wiejskiej w Pławinku. Odnowione budynki staną się miejscem spotkań mieszkańców terenów rewitalizowanych i zagwarantują bezpieczne spędzanie czasu wolnego. Obiekty te będą przyjazne środowisku, dzięki uwzględnieniu koncepcji energooszczędności. Mniejsze

zużycie paliwa potrzebnego do ogrzania tych pomieszczeń wpłynie korzystnie na środowisko.

7. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja określa stan docelowy, do którego władze lokalne oraz ich partnerzy będą dążyć, wykorzystując możliwości płynące z posiadanego potencjału własnego i szans pojawiających się w najbliższym otoczeniu.

Wizja stanowi opis oczekiwanego stanu na obszarze rewitalizacji - w wyniku przeprowadzonej interwencji.

Uwzględniając powyższe określono następującą **wizję**:

**„GMINA INOWROCŁAW MIEJSCEM OŻYWIONYM I UZDROWIONYM SPOŁECZNIE, GOSPODARCZO,
KULTUROWO I PRZESTRZENNIE, O WYSOKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA”.**

W wyniku realizacji działań rewitalizacyjnych, Gmina Inowrocław stanie się miejscem ożywionym i uzdrowionym **społecznie**. Wsparcie podmiotów działających w przestrzeni społecznej oraz propagowanie inicjatyw oddolnych i społecznych doprowadzi do wzrostu aktywności mieszkańców, ich integracji oraz większego zaangażowania w sprawy lokalne. Przebudowane i zaadaptowane na potrzeby świetlic wiejskich budynki, zapewnią wieloaspektowy rozwój mieszkańców i ich integrację. Niemniejsze znaczenie będzie miało zagospodarowanie terenów na cele sportowo – rekreacyjne, dzięki którym mieszkańcy będą wspólnie i aktywnie spędzać czas.

Zaplanowane zadania rewitalizacyjne doprowadzą również do ożywienia **kulturalnego**. Adaptacja pomieszczeń i utworzeniu etnograficznej wystawy, a także uruchomienie Centrum Ginących Zawodów stworzy możliwość zgłębiania kultury i historii Gminy Inowrocław w ciekawy sposób. Zadania te nie tylko wpłyną na świadomość kulturalną mieszkańców, przyczynią się również do pogłębiania tożsamości lokalnej i ożywienia **gospodarczego** (atrakcyjne obiekty kulturalne przyciągną na teren Gminy turystów, co przełoży się także na sferę gospodarczą). Dzięki zaplanowanym działaniom w sferze gospodarczej, przewiduje się ograniczenie liczby osób bezrobotnych oraz ubogich na terenie rewitalizowanym, co przełoży się także na spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej.

Zaplanowane działania wpłyną również na ożywienie i uzdrowienie **przestrzenne**. Gmina Inowrocław zaplanowała rozbudowę infrastruktury społecznej, które umożliwi integrację mieszkańców, da możliwość aktywnego spędzanie czasu wolnego oraz zapewni

odpowiednie połączenie komunikacyjne. Inwestycje w tym zakresie nie tylko wpłyną na poprawę jakości i komfortu życia obecnych mieszkańców, ale także doprowadzą do stworzenia atrakcyjnych terenów mieszkaniowych, co zachęci do osiedlania się na obszarze rewitalizowanym.

8. Cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służące eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk

W ramach przedmiotowego dokumentu, w celu uzyskania oczekiwanego efektu w postaci zmniejszenia skali problemów społecznych, przestrzennych i gospodarczych występujących na obszarach rewitalizowanych, będą podejmowane różnorakie działania. Działania te spowodują wzrost atrakcyjności Gminy Inowrocław, przyczynią się do powstania nowych miejsc pracy oraz stworzenia alternatywnych form spędzania wolnego czasu. Dzięki realizacji projektów wzrośnie atrakcyjność i jakość przestrzeni publicznej oraz nastąpi ożywienie gospodarcze i społeczne wybranych sołectw, jak również całej Gminy Inowrocław. Należy podkreślić, że cele rewitalizacji są odpowiedzią na potrzeby zidentyfikowane w diagnozie obszaru rewitalizacji. Najistotniejszymi problemami są:

- niski poziom integracji mieszkańców i brak zaangażowania w sprawy lokalne;
- duża liczba osób bezrobotnych, ubogich i korzystających z pomocy społecznej
- niewystarczająca infrastruktura społeczna i kulturalna, która przekłada się na komfort życia mieszkańców i ich niewielką aktywność społeczną

W poniższej tabeli przedstawiono główne cele wyznaczone w ramach *Programu Rewitalizacji dla Gminy Inowrocław*.

Tabela 19. Cele rewitalizacji

Cel rewitalizacji	Kierunek działań	Wskaźniki/mierniki monitorowania realizacji działań/zadań	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji gospodarczej	Podniesienie aktywności zawodowej osób bezrobotnych	Liczba osób bezrobotnych w tym długotwale bezrobotnych na terenie rewitalizowanym	261	200
		Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	0	50
		Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na terenie Gminy	12,54%	9%
		Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	0	25
		Liczba dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasilek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na terenie Gminy	240	210
Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej	Dostosowanie infrastruktury technicznej i społecznej do potrzeb mieszkańców	Długość wybudowanych ciągów pieszo-rowerowych w ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych	0	2 690 mb
		Liczba osób korzystających z nowopowstałych miejsc aktywnego wypoczynku	0	11 460
		Liczba stworzonych miejsc aktywnego wypoczynku	0	3
		Liczba osób korzystających ze świetlic wiejskich	1 615	3 000
		Liczba zbudowanych/ zmodernizowanych świetlic	0	3
Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	Liczba osób zorganizowanych zajęć w ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych	0	20
		Liczba osób korzystających z nowouruchomionych obiektów kulturalnych	0	11 460
		Liczba uruchomionych obiektów kulturalnych, w których będzie krzewiona kultura	0	3

Źródło: Opracowanie własne

Istotą *Programu Rewitalizacji* jest zaplanowanie i wdrożenie działań, których realizacja przyczyni się do usuwania przyczyn degradacji obszaru Gminy oraz stworzy warunki do jego zrównoważonego rozwoju. Przedstawione powyżej cele wpłyną na rozwiązanie problemów wskazanych na obszarze rewitalizacji.

9. Lista planowanych projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Zgodnie z „Zasadami programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020”, projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne powinny stanowić realną szansę naprawy sytuacji kryzysowej, a co najmniej ograniczenie jej w stopniu gwarantującym zahamowanie regresu i odwrócenie trendu w danej dziedzinie. Tym samym należy ustalić hierarchię potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych, a następnie zaplanować projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, w ramach kierunków działań, służące osiągnięciu zaplanowanych celów rewitalizacji.

9.1. Główne (podstawowe) projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Projekty wyznaczone do realizacji w ramach *Programu Rewitalizacji* są odpowiedzią na postawione cele. Ich wdrożenie jest niezbędne do rozwiązania zdiagnozowanych sytuacji problemowych. Główne (podstawowe) projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne to takie, bez których realizacja celów programu rewitalizacji nie będzie możliwa i nie rozwiąże zdiagnozowanych sytuacji problemowych.

Tabela 20. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Opis przedsięwzięcia							Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji		
Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)		Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty
Cel rewitalizacji: Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej									
kierunek działań: Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców									
Gnojno	Integracja grup wykluczonych społecznie	Stymulowanie aktywności społecznej mieszkańców Gnojna	społeczny	Gmina Inowrocław	Koncepcja działań zmierzających do poprawy aktywności społecznej mieszkańców poprzez stymulowanie ich aktywności. W planach jest wykorzystanie podmiotów działających w przestrzeni społecznej, takich jak SKW, OSP w Gnojnie oraz propagowanie inicjatyw oddolnych, społecznych.	Gnojno (obszar po PGR ¹)	200 000,00	Ożywienie społeczne mieszkańców, spadek liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.	Sprawozdanie z realizacji Programu Rewitalizacji dla Gminy Inowrocław
Cel rewitalizacji: Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji gospodarczej									
kierunek działań: Podniesienie aktywności zawodowej osób bezrobotnych									
Łojewo	Poprawa aktywności gospodarczej mieszkańców	Dostosowanie obiektów magazynowych na potrzeby planowanego inkubatora przetwórstwa lokalnego	społeczny	Gmina Inowrocław	Dostosowanie obiektów magazynowych po kółku rolniczym na potrzeby inkubatora przetwórstwa lokalnego.	Łojewo (plac oraz magazyny po kółku rolniczym)	500 000,00	Wsparcie lokalnych producentów, popularyzacja lokalnych produktów	Sprawozdanie z realizacji Programu Rewitalizacji dla Gminy Inowrocław

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Podmiot realizujący projekt	Opis przedsięwzięcia			Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	
					Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)		
<p>Cel rewitalizacji: Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej</p> <p> kierunek działań: Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców</p>									
Łojewo	Adaptacja pomieszczeń na rzecz kultury	Utworzenie etnograficznej wystawy - Chaty Kujawskiej we wsi Łojewo	społeczny	Gmina Inowrocław, Centrum Integracji Społecznej	Adaptacja pomieszczeń i utworzenie etnograficznej wystawy, czyli Chaty Kujawskiej z Czarną i Białą Izbą. Zaplanowano również organizację szkoleń dla mieszkańców dotyczących tradycji lokalnej.	Łojewo, Centrum Integracji Społecznej	Zadanie realizowane w ramach projektu: Rewitalizacja wsi Łojewo poprzez stworzenie kompleksu rekreacyjno - sportowego	Realizacja tego projektu przyczyni się do wzrostu świadomości kulturalnej mieszkańców Gminy Inowrocław, będzie to ciekawy sposób spędzania czasu wolnego, który pozwoli poznać historię każdemu zwiedzającemu	Sprawozdanie z realizacji Programu Rewitalizacji dla Gminy Inowrocław
	Wsparcie działań na rzecz kultury	Uruchomienie Centrum Ginących Zawodów	społeczny	Gmina Inowrocław, Centrum Integracji Społecznej	Adaptacja pomieszczeń na cele uruchomienia Centrum Ginących Zawodów. Zaplanowano szereg spotkań dla mieszkańców dotyczących sfer aktywności społecznej w zakresie zielarstwa, ekologii, etnografii.	Łojewo, Centrum Integracji Społecznej	Zadanie realizowane w ramach projektu Rewitalizacja wsi Łojewo poprzez stworzenie kompleksu rekreacyjno - sportowego	Realizacja tego projektu pozwoli w ciekawy sposób poznać historię Regionu. Będzie to nowe miejsce na spędzanie wolnego czasu.	Sprawozdanie z realizacji Programu Rewitalizacji dla Gminy Inowrocław

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY INOWROCŁAW

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Podmiot realizujący projekt	Opis przedsięwzięcia				Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
					Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przebiegania danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	
Cel rewitalizacji: Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej									
kierunek działań: Dostosowanie infrastruktury technicznej i społecznej do potrzeb mieszkańców									
Łojewo	Przebudowa infrastruktury okołodrogowej	Budowa ciągu pieszo - rowerowego przez miejscowości Łojewo i Sikorowo	przestrzenno - funkcjonalny, społeczny, środowiskowy	Gmina Inowrocław	Budowa ciągu pieszo - rowerowego przez miejscowości Łojewo i Sikorowo. W ramach inwestycji powstanie ciąg pieszo - rowerowy rozpoczynający się w Łojewie, na granicy Gminy Inowrocław i Gminy Kruszwica, wzdłuż drogi powiatowej nr 2568C Sikorowo - Kruszwica. Pierwszy odcinek projektowanej inwestycji, przebiegał będzie wzdłuż drogi powiatowej nr 2568C na odcinku o długości 830 mb, do skrzyżowania z drogą gminną nr 150525C. Od skrzyżowania, projektowany ciąg pieszo - rowerowy przebiegał będzie w centrum miejscowości Łojewo, w pasie drogowym drogi gminnej na odcinku liczącym ok. 630 mb, oraz w pasie dróg wewnętrznych, stanowiących dz. nr 191, 275/3 i 125/5 obręb Łojewo, przy których projektowana inwestycja będzie przebiegać na odcinku 1230 mb. Następnie ścieżka pieszo - rowerowa zlokalizowana będzie wzdłuż drogi gminnej Ostrowo Krzyckie - Sikorowo, aż do przeprawy nad budowaną obecnie trasą obwodnicy Miasta Inowrocławia, odcinek trasa projektowanej ścieżki pieszo - rowerowej przebiegać będzie przez obszar sąsiadującego z Gminą Inowrocław Miasta Inowrocław.	Łojewo, Sikorowo	1 000 000,00	Stworzenie i promowanie alternatywnego dla transportu samochodowego środka komunikacji, zmniejszy się zanieczyszczenie środowiska naturalnego, ulegną poprawie warunki zdrowotne życia mieszkańców, ułatwienie podróży multimodalnych	Sprawozdanie z realizacji Programu Rewitalizacji dla Gminy Inowrocław

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY INOWROCLAW

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Podmiot realizujący projekt	Opis przedsięwzięcia			Sposób oceny / zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji	
					Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)		Prognozowane rezultaty
					W ramach opisywanego systemu, na terenie Gminy Inowrocław planuje się stworzyć infrastrukturę Bike&Ride, w postaci punktu przesiadkowego w m. Łojewo, gdzie w wyznaczonym miejscu możliwe będzie wypożyczenie roweru oraz pozostawienie na parkingu innego środka lokomocji.				
Cel rewitalizacji: Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej									
kierunek działań: Dostosowanie infrastruktury technicznej i społecznej do potrzeb mieszkańców									
Łojewo	Rozwój funkcji turystycznych obszaru	Stworzenie kompleksu rekreacyjno – sportowego na terenie wsi Łojewo	społeczny, przestrzemno - funkcjonalny,	Gmina Inowrocław, LGD „Czarnoziem na soli”	Przebudowa linii brzegowej jeziora, dostosowanie jej do celów rekreacyjno - turystycznych, przebudowa boiska piłkarskiego, stworzenie mola i miejsca przy którym będą cumować jednostki pływające, utworzenie amfiteatru plenerowego, budowa obiektu socjalno - sanitarnego z częścią bytowo - wypoczynkową	Łojewo	2 005 000,00	Realizacja przedsięwzięcia wpłynie na wzrost ożywienia społecznego. Projekt umożliwi aktywne spędzenie czasu nie tylko młodzieży, ale ludziom w każdym wieku. Miejsce to atrakcyjność Gminy Inowrocław, a więc zwiększy się liczba turystów odwiedzających Gminę, co wpłynie na spadek bezrobocia i liczbę osób korzystających z pomocy społecznej.	Sprawozdanie z realizacji Programu Rewitalizacji dla Gminy Inowrocław

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY INOWROCŁAW

Opis przedsięwzięcia									
Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
	Modernizacja budynków	Adaptacja pomieszczeń po byłej szkole	społeczny, przestrzennie - funkcjonalny,	Gmina Inowrocław, Centrum Integracji Społecznej	W ramach projektu planuje się adaptację pomieszczeń po byłej szkole w Łojewie, wraz z terenem za obiektem. Planowane jest organizowanie warsztatów, "zielonej szkoły".	Łojewo	200 000,00	Realizacja przedmiotowego projektu umożliwi młodzieży ciekawe spędzanie czasu. Dzięki organizowanym warsztatom i zielonej szkole młodzież z różnych terenów będzie się integrować.	Sprawozdanie z realizacji Programu Rewitalizacji dla Gminy Inowrocław
Kłopot	Poprawa jakości życia mieszkańców	Przebudowa placu poprzemysłowego o na cele sportowo - rekreacyjne	społeczny, przestrzennie - funkcjonalny,	Gmina Inowrocław	W ramach działania planuje się przebudować plac poprzemysłowy na cele sportowo - rekreacyjne. Stworzony zostanie plac zabaw, mini siłownia na świeżym powietrzu, boisko do gier zespołowych	Kłopot (teren po bazie Agromet - Goplo)	300 000,00	Realizacja projektu umożliwi aktywne spędzanie czasu wolnego, umożliwi uprawianie sportu co wpłynie na jakość życia mieszkańców, ich integrację, a przede wszystkim na ich zdrowie.	Sprawozdanie z realizacji Programu Rewitalizacji dla Gminy Inowrocław

Opis przedsięwzięcia									
Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
Cieślin	Stworzenie miejsca integracji mieszkańców	Zagospodarowane stawy oraz tereny przyległych na cele sportowo - rekreacyjne	społeczny, przestrzennie - funkcjonalny,	Gmina Inowrocław	W ramach projektu planuje się stworzenie miejsca aktywnego wypoczynku. Planuje się zagospodarować staw oraz tereny do niego przyległe na cele sportowo - rekreacyjne, rozbudowany zostanie plac zabaw, powstanie mini siłownia. Projekt obejmie również boisko piłkarskie.	Cieślin (obszar po SKR)	300 000,00	Popularyzacja sportu oraz aktywnego i zdrowego trybu życia. Integracja osób korzystających z zagospodarowanych obiektów	Sprawozdanie z realizacji Programu Rewitalizacji dla Gminy Inowrocław
Cel rewitalizacji: Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej									
Kierunek działań: Dostosowanie infrastruktury technicznej i społecznej do potrzeb mieszkańców									
Kłopot	Stworzenie miejsca integracji mieszkańców	Przebudowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Kłopot	społeczny	Gmina Inowrocław	W ramach projektu planuje się przebudowę świetlicy wiejskiej	Kłopot	100 000,00	Włączenie i integracja mieszkańców zamieszkujących obszary rewitalizowane. Świetlica stanie się miejscem spotkań i integracji społecznej.	Sprawozdanie z realizacji Programu Rewitalizacji dla Gminy Inowrocław

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY INOWROCŁAW

Opis przedsięwzięcia									
Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Lokalizacja (miejsce przeprowadzenia danego projektu)	Szacowana wartość projektu (zł)	Prognozowane rezultaty	Sposób oceny i zmierzenia rezultatów w odniesieniu do celów rewitalizacji
Góra	Stworzenie miejsca integracji mieszkańców	Adaptacja pomieszczeń po sklepie w Pławinku na świetlicę wiejską	społeczny	Gmina Inowrocław	Projekt zakłada adaptację pomieszczeń po sklepie na świetlicę wiejską.	Pławinek	50 000,00	Włączenie i integracja mieszkańców zamieszkujących obszary rewitalizowane. Świetlica stanie się miejscem spotkań i integracji społecznej.	Sprawozdanie z realizacji Programu Rewitalizacji dla Gminy Inowrocław

Źródło: Opracowanie własne

9.2. Uzupełniające (pozostałe) przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Oprócz głównych działań rewitalizacyjnych wyznaczone zostały dodatkowe przedsięwzięcia, których realizacja przyczyni się do ograniczenia negatywnych zjawisk występujących na obszarze rewitalizacji.

W grupie uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych należy wskazać te, które identyfikuje się jako potrzebne do osiągnięcia określonych efektów, jednak na etapie opracowywania *Programu Rewitalizacji* nie jest możliwe wskazanie, kto będzie realizował dane zadanie, w jakim terminie itp.

Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały zawarte w tabeli poniżej.

Tabela 21. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Obszar rewitalizacji	Lp.	Ty przedsięwzięcia	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne
Cel rewitalizacji: Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji gospodarczej			
kierunek działań: Podniesienie aktywności zawodowej osób bezrobotnych			
Cieślin Gnojno Góra Kłopot Łojewo Marcinkowo	1	społeczny	Aktywizacja osób bezrobotnych, szkolenia, staże, podnoszenie lub zmiana kwalifikacji zawodowych
	2	społeczny	Kształcenie zawodowe młodzieży oraz podnoszenie kwalifikacji, kompetencji i wykształcenia osób dorosłych
	Cel rewitalizacji: Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej		
	Dostosowanie infrastruktury technicznej i społecznej do potrzeb mieszkańców		
	3	społeczny	Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych
	4	społeczny	Wspieranie efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym
	5	społeczny	Rozwój infrastruktury wodno-ściekowej na terenie rewitalizowanym
Cel rewitalizacji: Przekształcenie przestrzeni zdegradowanej na cele aktywizacji społecznej			
Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców			
6	społeczny	Wsparcie rodzin wielodzietnych, ubogich rodzin z dziećmi, rodzin z osobami starszymi, rodzin z osobami z niepełnosprawnościami, integrację społeczną i aktywizację zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze szczególnym uwzględnieniem osób z niepełnosprawnościami.	
7	społeczny	Aktywna integracja osób w każdym wieku	

Źródło: Opracowanie własne

10. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym PR

Wymogiem koniecznym dla wspierania projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach. W szczególności dotyczy to komplementarności: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

Wszystkie działania zaplanowane w ramach Programu Rewitalizacji dla Gminy Inowrocław są ze sobą komplementarne.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

Przedsięwzięcia zawarte w niniejszym programie rewitalizacji zaplanowane zostały z uwzględnieniem wzajemnych powiązań. Wszystkie główne przedsięwzięcia ujęte w Programie Rewitalizacji, realizowane będą na obszarze rewitalizacji i dotyczyć będą przede wszystkim mieszkańców tych terenów. Należy przy tym zaznaczyć, iż realizacja zaplanowanych zadań zapewni efektywne oddziaływanie na cały obszar dotknięty kryzysem, nie tylko w pojedynczych miejscach.

Zaplanowane działania na obszarach rewitalizowanych, wpłyną nie tylko na mieszkańców tych terenów, ale również na pozostałych mieszkańców Gminy Inowrocław. Ze zrewitalizowanych miejsc będą mogli korzystać wszyscy mieszkańcy, bez względu na sołectwo w którym mieszkają.

Na terenie miejscowości Łojewo planuje się adaptację pomieszczeń i utworzenie etnograficznej wystawy - Chaty Kujawskiej z Czarną i Białą Izbą. W ramach tego projektu zostanie uruchomione Centrum Ginących Zawodów. Działające w Łojewie Centrum Integracji Społecznej poza dotychczasowymi funkcjami będzie realizowało szereg szkoleń dla mieszkańców dotyczące różnych sfer aktywności społecznej oraz tradycji lokalnej w zakresie ekologii, zielarstwa, ekologii, etnografii itp. Z obiektów tych będą korzystali wszyscy mieszkańcy Gminy Inowrocław. Realizowane projekty przyczynią się do integracji mieszkańców z terenów rewitalizowanych i spoza nich, a także do rozwoju i krzewienia kultury na terenie całej Gminy, a nawet poza jej obszarami.

Podobne oddziaływanie będzie miał projekt dotyczący budowy ścieżki pieszo – rowerowej, który jest nie tylko próbą połączenia dwóch miejscowości, zlokalizowanych na terenie Gminy Inowrocław (Łojewa i Sikorowa), ale przede wszystkim elementem współpracy podjętej pomiędzy Gminą Inowrocław, Miastem Inowrocław oraz Gminą Kruszwica, która zaowocuje

powstaniem ważnej sieci komunikacyjnej łączącej sąsiadujące ze sobą jednostki administracyjne.

Atrakcyjne świetlice wiejskie oraz obiekty sportowo – rekreacyjne zaplanowane w ramach *Programu Rewitalizacji*, będą przede wszystkim miejscem spotkań mieszkańców z terenów rewitalizowanych, zagrożonych wykluczeniem społecznym, ale infrastruktura powstała w wyniku realizacji projektów będzie dostępna dla mieszkańców tych obszarów Gminy, które nie zostały wyznaczone do rewitalizacji. Dzięki temu nastąpi rzeczywista integracja lokalnej społeczności.

Podobne założenia przyjęto planując projekt zakładający dostosowanie obiektów magazynowych oraz biura na potrzeby inkubatora przetwórstwa lokalnego. Infrastruktura wytworzona w ramach niniejszego przedsięwzięcia będzie dostępna również dla mieszkańców spoza terenów rewitalizowanych, natomiast zakłada się, że efekty funkcjonowania inkubatora wpłyną na poprawę sytuacji gospodarczej nie tylko na terenach rewitalizowanych, ale również na terenie całej Gminy.

Projekty skierowane do osób bezrobotnych i biernych zawodowo z terenów rewitalizowanych, przyczynią się do ograniczenia bezrobocia nie tylko na obszarze zdegradowanych sołectw. Wpłyną one na obszar całej Gminy, a co za tym idzie na ograniczenie liczby beneficjentów pomocy społecznej i występowania negatywnych zjawisk społecznych.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

Zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne, będą wzajemnie się dopełniały tematycznie, co sprawi, że *Program Rewitalizacji dla Gminy Inowrocław* będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, środowiskowym technicznym i przestrzenno-funkcjonalnym). Realizacja tzw. „zadań miękkich”, ukierunkowanych na zmniejszenie bądź likwidację negatywnych zjawisk społecznych, uzupełniona zostanie przez realizację projektów infrastrukturalnych, będących narzędziem dla niwelowania zjawisk związanych z problemami społecznymi.

Organizacja szkoleń w zakresie rozwoju kompetencji i doradztwa zawodowego umożliwi aktywizację osób bezrobotnych. Osoby pozostające bez pracy otrzymają pomoc w postaci staży, praktyk zawodowych, a także prac interwencyjnych. Wsparcie prowadzone będzie również w ramach rozwoju przedsiębiorczości. Nieużytkowane obiekty magazynowe zostaną dostosowane na potrzeby inkubatora przetwórstwa lokalnego. To duża szansa dla osób bezrobotnych.

Dzięki powyższym działaniom osoby wykluczone zawodowo staną się bardziej konkurencyjne, co umożliwi im powrót na rynek pracy. Zwiększenie poziomu

zatrudnienia, a tym samym wzrost dochodów mieszkańców wpłynie na ograniczenie problemu ubóstwa na terenie gminy i zmniejszenie liczby wypłacanych świadczeń społecznych. Zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia infrastrukturalne wpłyną na wzrost atrakcyjności gminy, co z kolei przełoży się na wzrost zainteresowania ludności do osiedlania się na tym obszarze oraz przyciągnie nowych przedsiębiorców do rozwijania działalności gospodarczej. Inwestycje infrastrukturalne mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców, ale także umożliwienie rozwoju społeczno-gospodarczego, poprzez zapewnienie dostępu do infrastruktury technicznej i społecznej na odpowiednim poziomie.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTYTUCJONALNA

Za przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji odpowiada Gmina, przy czym należy zaznaczyć, iż rewitalizacja prowadzona jest przez wielu interesariuszy. System zarządzania *Programem Rewitalizacji* został zaprojektowany w taki sposób, aby możliwe było efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. Podmiotem odpowiedzialnym za realizację zadań ujętych w *Programie Rewitalizacji* będzie przede wszystkim Gmina Inowrocław. Będzie ona jednak wspomagana przez inne podmioty działające na obszarze gminy, m.in. przez LGD "Czarnoziem na soli", Centrum Integracji Społecznej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, Miasto Inowrocław i Gminę Kruszwica, podmioty działające w przestrzeni społecznej (m.in. SKW, OSP), a także lokalnych przedsiębiorców.

KOMPLEMENTARNOŚĆ MIEDZYOKRESOWA

Projekty realizowane w ramach rewitalizacji zachowują ciągłość programową. Tworzą odpowiedź na potrzeby wynikające ze zmian jakie zostały zidentyfikowane w ramach systematycznego monitoringu. Zadania wyznaczone w *Programie Rewitalizacji* są kontynuacją przedsięwzięć realizowanych w poprzednich.

Poniższa tabela przedstawia Inwestycje zrealizowane i współfinansowane ze środków zewnętrznych (nie tylko z Unii Europejskiej, ale także z funduszy krajowych), bezpośrednio komplementarne z projektami rewitalizacyjnymi.

Tabela 22. Inwestycje zrealizowane i współfinansowane ze środków zewnętrznych (nie tylko z Unii Europejskiej, ale także z funduszy krajowych).

Lp.	Nazwa projektu	Szacunkowa wartość inwestycji
1	Przygotowanie pomieszczeń Domu Kultury na lokal wyborczy w miejscowości Łojewo	20 000,00
2	Budowa linii oświetlenia drogowego w miejscowości Sikorowo	20 000,00
3	Przebudowa pomieszczeń Szkoły Podstawowej w miejscowości Łojewo na cele Centrum Dziedzictwa Kujaw Zachodnich	350 000,00
4	Budowa i wyposażenie świetlicy wiejskiej w miejscowości Słońsko	300 000,00
5	Budowa placu rekreacji i wypoczynku w miejscowości Góra	160 000,00
6	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Kłopot	95 000,00
7	Remont pomieszczeń w Pałacu w miejscowości Krusza Podlotowa	25 000,00

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Inowrocławiu

Dzięki realizacji zadań w zakresie infrastruktury oświatowej, drogowej oraz sportowo-rekreacyjnej, znacznie podniósł się poziom i jakość życia mieszkańców gminy wiejskiej Inowrocław. Większość wyżej przedstawionych zadań to projekty infrastrukturalne, dlatego w ramach *Programu Rewitalizacji* zaplanowano szereg zadań „miękkich”, które dopełnią już zrealizowane przedsięwzięcia i pozwolą dostosować się Gminie do zmieniających się trendów. Zrealizowane projekty infrastrukturalne i zaplanowane do realizacji w ramach *Programu Rewitalizacji dla Gminy Inowrocław* zadania „miękkie”, zapewnią komplementarność międzyokresową działań realizowanych na terenie Gminy Inowrocław.

KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Przedsięwzięcia zaplanowane w ramach *Programu Rewitalizacji Gminy Inowrocław* realizowane będą z różnych źródeł finansowania (EFRR, EFS i FS), a także z budżetu Gminy Inowrocław z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Środki te będą wzajemnie uzupełniane i łączone. Pozwoli to uzyskać korzystne efekty dla obszarów rewitalizowanych. Ze środków pozyskanych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego finansowane będą zadania takie jak: szkolenia, staże zawodowe, praktyki, poradnictwo zawodowe, spotkania dla grup wykluczonych społecznie oraz spotkania dla młodzieży. Środki pozyskane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego zostaną przeznaczone m.in. na stworzenie kompleksu rekreacyjno – sportowego, rewitalizację stawu i terenów przyległych, adaptację pomieszczeń na świetlicę wiejską, modernizację placu zabaw.

11. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Program Rewitalizacji jest dokumentem o charakterze strategicznym. Skutki jego wdrożenia obejmują podmioty zlokalizowane na obszarze rewitalizowanym. W związku z tym konieczne jest zaangażowanie przedstawicieli różnych grup interesariuszy do prac zarówno w proces przygotowania *Programu Rewitalizacji*, jak i w proces jego zarządzania. Aktywny udział interesariuszy jest koniecznym warunkiem powodzenia długofalowego rozwoju obszarów znajdujących się w sytuacji kryzysowej.

11.1. Proces przygotowania PR

Program Rewitalizacji jest wypracowywany przez samorząd gminny i poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Podmiotem odpowiedzialnym za proces przygotowania programu rewitalizacji jest Gmina Inowrocław.

Prace nad przygotowaniem Programu, bądź jego aktualizacją, jak również wdrażanie programu opierają się na współpracy z różnymi grupami interesariuszy.

Interesariuszami rewitalizacji są w szczególności:

- pracownicy Urzędu Gminy w Inowrocławiu i jednostek podległych Gminie,
- obecni mieszkańcy gminy,
- mieszkańcy spoza terenu gminy odwiedzający gminę, którzy planują się na jej terenie osiedlić,
- obecni przedsiębiorcy z terenu gminy,
- przedsiębiorcy spoza terenu gminy, którzy mogą rozpocząć swoją działalność na istniejących terenach inwestycyjnych,
- powiatowy urząd pracy,
- inne podmioty zainteresowane realizacją *Programu Rewitalizacji*.

Fundamentem działań na każdym etapie procesu rewitalizacji jest partycypacja społeczna. W celu prawidłowego przeprowadzenia rewitalizacji i odniesienia sukcesu w tym zakresie, konieczne jest podjęcie wspólnych wysiłków przez różne podmioty. Stąd istotne jest, aby wszyscy interesariusze brali czynny udział na etapie diagnozowania, programowania, wdrażania i monitorowania procesu rewitalizacji. Sposób włączenia interesariuszy na obszarze rewitalizacji w Gminie Inowrocław opiera się na przeprowadzaniu różnych form konsultacji społecznych do których należy zaliczyć:

- ankietyzację;
- uwagi w postaci papierowej lub elektronicznej;
- debaty;
- spotkania.

W ramach opracowywania *Programu Rewitalizacji* wybrano wyżej wymienione techniki, ponieważ są one popularne, nieskomplikowane i dążą do bezpośredniego zaangażowania całej społeczności Gminy w proces rewitalizacji.

Aby zapewnić jak największy udział mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i innych interesariuszy rewitalizacji, o każdej z form konsultacji zostali oni wcześniej powiadomieni na stronie internetowej Gminy, a także w sposób zwyczajowo przyjęty.

Pierwszym etapem opracowania *Programu Rewitalizacji* było określenie czynników i zjawisk kryzysowych, które występują na terenie Gminy, a następnie ustalenie, gdzie skala tych problemów jest największa i gdzie występują najpilniejsze potrzeby rewitalizacyjne. Zasadniczym punktem niniejszego stadium, były spotkania konsultacyjne z mieszkańcami oraz ankietyzacja.

Pierwszą z przeprowadzonych form konsultacji społecznych były spotkania z mieszkańcami, które pozwoliły na wyjaśnienie istoty rewitalizacji. Spotkania prowadzone były w sposób ułatwiający zrozumienie prezentowanych treści. Aby zachęcić mieszkańców do aktywnego udziału, na każde z nich została przygotowana wizualizacja sporządzona w języku niespecjalistycznym z wykorzystaniem różnorodnych form graficznych.

Po wyjaśnieniu istoty rewitalizacji i przedstawieniu podstawowych pojęć w tym zakresie, została przeprowadzona debata. Miała ona na celu ustalenie, które według mieszkańców obszary powinny zostać uznane jako zdegradowane, a następnie wytypowane do rewitalizacji. Debata miała również na celu ustalenie koniecznych do podjęcia przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Drugim etapem konsultacji społecznych było przeprowadzenie ankietyzacji. W pierwszej ankiecie każdy mieszkaniec Gminy, chętny do udziału w tworzeniu *Programu Rewitalizacji*, mógł anonimowo wypowiedzieć się na temat problemów, jakie występują na terenie gminy wiejskiej Inowrocław, obszarów gdzie koncentracja negatywnych zjawisk społecznych jest największa oraz koniecznych do przeprowadzenia zadań rewitalizacyjnych. Druga ankieta dotyczyła działań, które przyczynią się do zwalczania problemów społecznych na terenie rewitalizowanym.

Ankieta nr 1 składała się z 4 pytań. W ankiecie wzięło udział 21 mieszkańców Gminy Inowrocław z różnych sołectw. Poniżej przedstawiono wyniki badania ankietowanego.

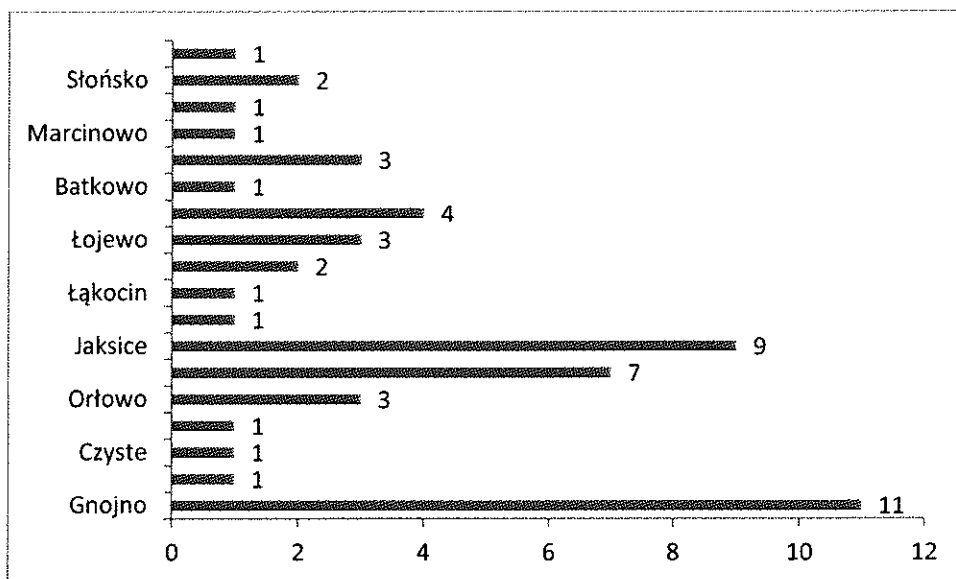
WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO 1

1. Pytanie: Które obszary charakteryzują się największą kumulacją problemów?

W pierwszym pytaniu zapytano mieszkańców o obszary, które charakteryzują się największą kumulacją problemów. Ponad połowa z ankietowanych wskazała sołectwo Gnojno jako miejsce z największą kumulacją problemów. Jest to jedno z sołectw rewitalizowanych.

Poniższy wykres przedstawia zestawienie odpowiedzi na pierwsze pytanie.

Wykres 7. Obszary o największej kumulacji problemów wg mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

2. Pytanie: Które z problemów sfery społeczno-gospodarczej uważa Pan/Pani za największy na obszarze Gminy?

W kolejnym pytaniu poruszono kwestię problemów sfery społeczno - gospodarczej. Największym problemem według mieszkańców jest bezrobocie. Równie popularną odpowiedzią było ubóstwo i uzależniania.

W ramach tego pytania zadano również dodatkowe pytanie:

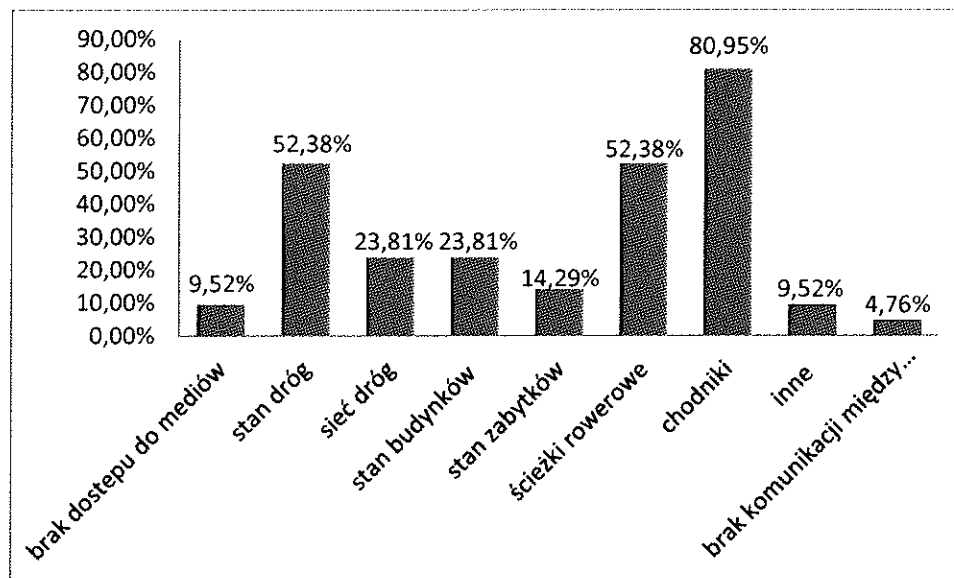
- **Jakie działania Pana/Pani zdaniem powinny zostać podjęte, aby zwalczyć te problemy?**

Odpowiedzi na to pytanie były bardzo zróżnicowane. Wśród zaproponowanych przez mieszkańców działań, które powinny zostać podjęte zostały wymienione: tworzenie miejsc pracy, edukacja i szkolenia, poprawa infrastruktury oraz organizacja zajęć w danym

środowisku. Zaplanowane w *Programie Rewitalizacji* działania są zgodne z oczekiwaniami mieszkańców.

3. Pytanie: Które z problemów sfery infrastrukturalno-technicznej uważa Pan/Pani za najistotniejszy na obszarze Gminy?

Wykres 8. Problemy sfery infrastrukturalno - technicznej według mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

80% ankietowanych wskazało chodniki jako najważniejszy problem sfery infrastrukturalno - technicznej. Ponad połowa mieszkańców wskazała również ścieżki rowerowe i stan dróg. W odpowiedzi na potrzeby mieszkańców zaplanowano więc budowę ciągu pieszo – rowerowego.

W dodatkowym pytaniu dotyczącym działań, które należy podjąć, aby zwalczyć te problemy, najwięcej mieszkańców wskazało remont, modernizację istniejących dróg i budowę nowych, a także budowę chodników i ścieżek rowerowych.

4. Pytanie: Które z problemów sfery kulturalnej uważa Pan/Pani za najistotniejszy na obszarze Gminy?

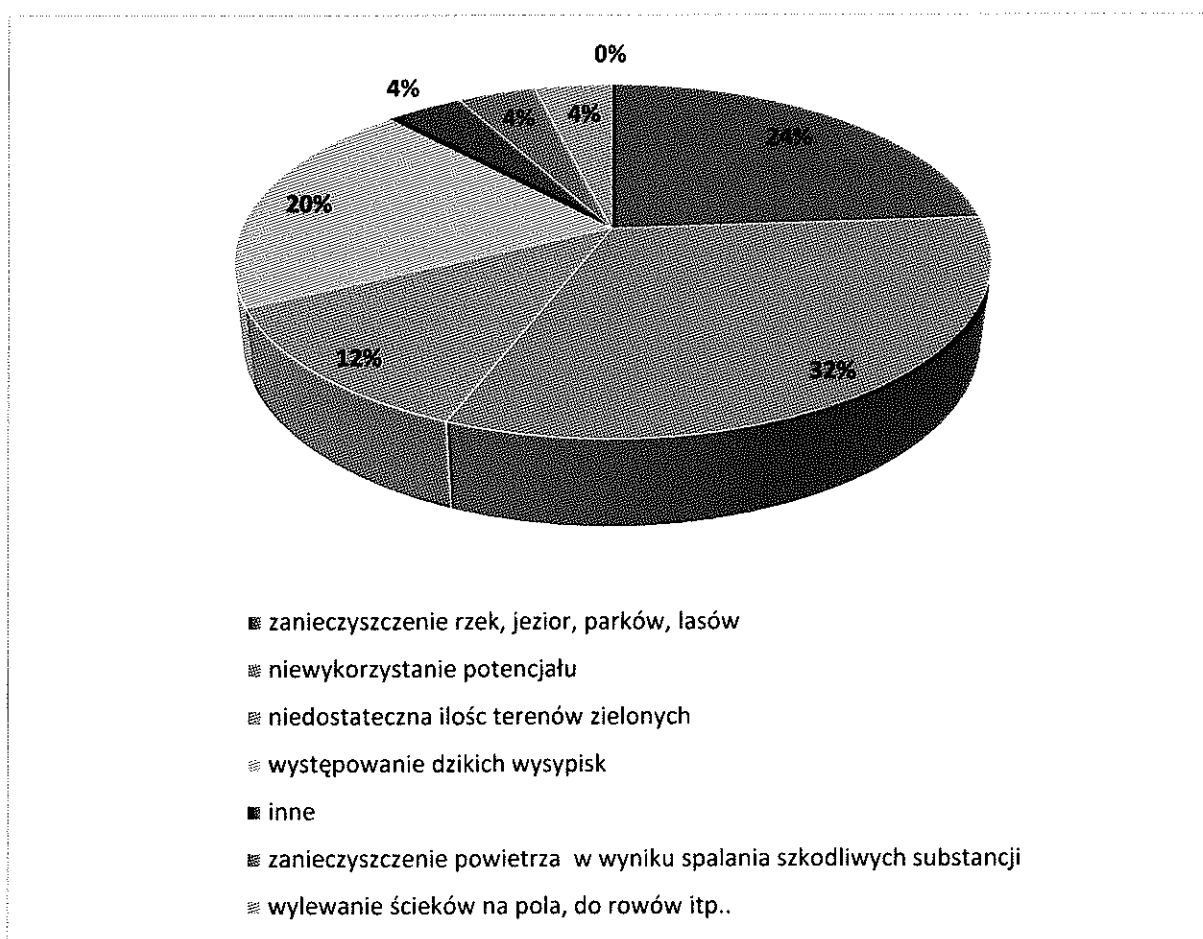
W sferze kulturalnej ponad połowa ankietowanych wskazała zagospodarowanie wolnego czasu młodzieży jako najistotniejszy problem. Równie dużą popularnością cieszyły się odpowiedzi dotyczące działalności kół zainteresowań, świetlic wiejskich oraz oferty kulturalnej. Gmina Inowrocław postanowiła zareagować na potrzeby mieszkańców również w tej kwestii i zaproponowała w *Programie Rewitalizacji* zadania mające na celu stworzenie miejsc aktywnego wypoczynku. Planuje się bowiem stworzenie kompleksu rekreacyjno - sportowego, a także tworzenie mini siłowni i rewitalizację boisk. Dzięki planowanym inwestycjom młodzież będzie mogła spędzać swój czas aktywnie i ciekawie.

Program Rewitalizacji uwzględni również oczekiwania mieszkańców dotyczące działalności świetlic wiejskich. Planuje się bowiem ich przebudowę i modernizację.

5. Pytanie: Które z problemów sfery przyrodniczej uważa Pan/Pani za najistotniejszy na obszarze Gminy?

Ostatnie pytanie dotyczyło sfery przyrodniczej. Analogicznie jak w poprzednich pytaniach mieszkańcy zostali poproszeni o wskazanie najistotniejszych problemów na obszarze Gminy ze sfery przyrodniczej oraz wskazanie działań, jakie powinny zostać podjęte, aby zwalczyć te problemy.

Wykres 9. Problemy sfery przyrodniczej według mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Zgodnie z udzielonymi odpowiedziami 32% ankietowanych wskazało za najistotniejszy problem niewykorzystanie potencjału Gminy. Następnym problemem wskazanym przez mieszkańców były zanieczyszczenia rzek, jezior, parków i lasów. Na tę odpowiedź wskazało 24% biorących udział w sondażu. Co piąty ankietowy wskazał występowanie dzikich wysypisk. 12% badanych zaznaczyło niedostateczną ilość terenów zielonych.

Wśród zaproponowanych przez mieszkańców działań, jakie należy podjąć, aby zwalczyć te problemy znalazły się:

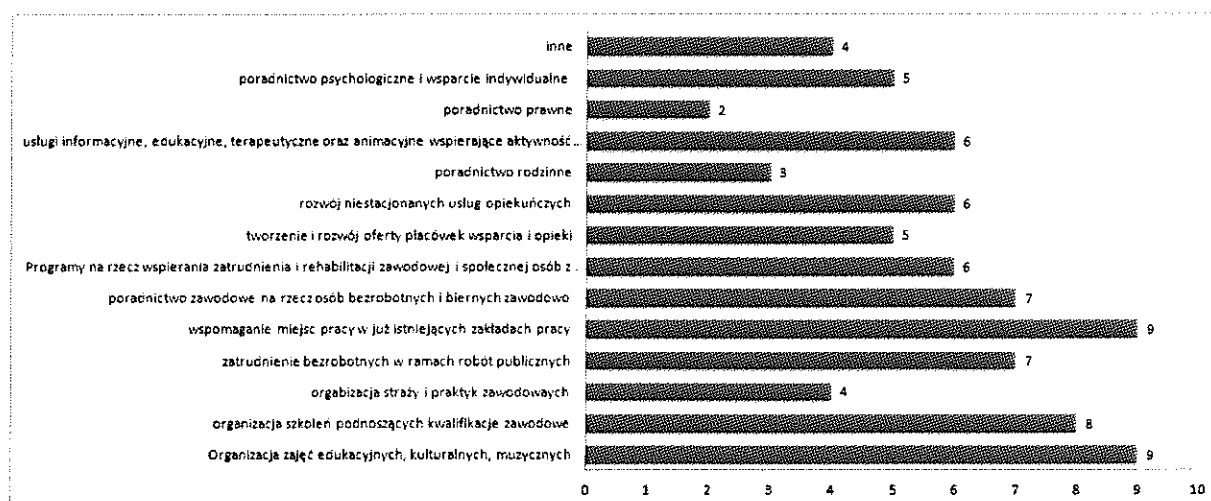
- rekultywacja stawu gminnego,
- większe kontrole,
- zagospodarowanie niewykorzystanych przestrzeni pod działalność gospodarczą, usługi i mieszkania,
- silniejsze promowanie posiadanego potencjału,
- tworzenie miejsc rekreacyjnych.

Zaproponowane w *Programie Rewitalizacji* działania w pełni zaspokoja potrzeby mieszkańców. Zaproponowane działania zostały uwzględnione w planowanych inwestycjach.

WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO 2

Druga ankieta dotyczyła zadań, które powinny zostać podjęte, aby zwalczyć problemy społeczne na terenie rewitalizowanym.

Wykres 10 Propozycje działań rewitalizacyjnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet ze spotkania

Mieszkańcy najczęściej wskazywali konieczność organizacji zajęć edukacyjnych, kulturalnych, plastycznych i muzycznych. Równie dużą popularnością cieszyła się odpowiedź dotycząca wspomaganie miejsc pracy w już istniejących zakładach pracy. Ponad 60% ankietowanych uważa, że organizacja szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe pomoże zwalczyć problemy społeczne na terenie rewitalizowanym. Najmniej osób wskazało poradnictwo prawne.

Wśród innych działań zaproponowanych przez mieszkańców, które powinny zostać podjęte znalazły się :

- organizacja zajęć dla dorosłych i dzieci w świetlicach wiejskich,

- organizacja zajęć dla stowarzyszeń (wyjazdy studyjne, zdobywanie doświadczeń),
- włączenie środowisk z pozostałych obszarów gminy w działania na obszarach objętych rewitalizacją,
- organizacja czasu wolnego seniorów i młodzieży.

Wskazane przez mieszkańców odpowiedzi ukazały najistotniejsze problemy występujące na terenie Gminy Inowrocław i pozwoliły na pełne przeprowadzenie diagnozy całej Gminy, jak i poszczególnych sołectw. Spotkania, a także wyniki badania ankietowego uzupełniły dane statystyczne, co pozwoliło na określenie głównych problemów na terenie Gminy i ustalenie, gdzie występuje ich największa koncentracja.

Po przeprowadzeniu diagnozy, wyznaczeniu obszarów zdegradowanych i przewidzianych do rewitalizacji przystąpiono do ustalenia wizji, celów, a także projektów rewitalizacyjnych. W tym miejscu należy zaznaczyć, że przy ich formułowaniu uwzględniono propozycje zgłoszone przez mieszkańców podczas spotkań konsultacyjnych, jak również te, które zostały zgłoszone podczas badania ankietowego.

Po opracowaniu wstępnej wersji dokumentu, został on poddany konsultacjom społecznym. Dokument został wyłożony na 21 dni w formie papierowej w Urzędzie Gminy w Inowrocławiu, jak również w wersji elektronicznej na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Inowrocław. W tym czasie wszyscy zainteresowani mogli złożyć uwagi i wnioski do dokumentu (w wersji papierowej i elektronicznej), które następnie zostały w nim uwzględnione. Po zakończeniu konsultacji, została opracowana informacja podsumowująca ich przebieg, która jednocześnie wskazywała na zgłoszone uwagi wraz z odniesieniem się do nich. Informacja ta została opublikowana na stronie Biuletynu Informacji Publicznej.

Zgodnie z powyższym należy podkreślić, że interesariusze w ramach ankietyzacji, debat, spotkań i wyłożenia dokumentu do wglądu publicznego mieli możliwość wskazania problemów jakie występują na terenie Gminy Inowrocław. Ponadto mieszkańcy Gminy Inowrocław odnieśli się do propozycji działań jakie zaplanowano w ramach *Programu Rewitalizacji dla Gminy Inowrocław*, by dany obszar wyprowadzić ze stanu kryzysowego oraz przedstawili propozycje własnych przedsięwzięć, które zostały uwzględnione w przedmiotowym dokumencie. Zorganizowane spotkania pozwoliły wyjaśnić problematykę rewitalizacji, a dyskusja na temat problemów jakie występują na terenie Gminy oraz przewidzianych do realizacji zadań, dostarczyła konkretnych sugestii od społeczności i organizacji, zawartych następnie w *Programie Rewitalizacji*.

Wspólna analiza możliwości rozwojowych i zgłoszone projekty przyczynią się niewątpliwie do pełnej realizacji *Programu Rewitalizacji*.

Należy również wskazać, że *Program Rewitalizacji dla Gminy Inowrocław*, został poddany procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Etapy procedury w zakresie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko były następujące:

- złożenie wniosku do RDOŚ i PWIS o ustalenie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.
- opracowanie Prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu.
- przygotowanie wzoru wniosku o zaopiniowanie Prognozy oddziaływania na środowisko.
- wysłanie projektu dokumentu wraz z Prognozą do zaopiniowania przez RDOŚ i PWIS.
- zapewnienie udziału społeczeństwa – konsultacje społeczne.
- sporządzenie podsumowania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.
- przyjęcie dokumentu Uchwałą Rady Gminy.
- przekazanie przyjętego Uchwałą Rady Gminy dokumentu wraz z podsumowaniem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Jak widać *Program Rewitalizacji* był opracowany w procesie szerokiej partycypacji społecznej oraz w ścisłej współpracy z organizacjami społecznymi, instytucjami publicznymi oraz przedstawicielami środowiska gospodarczego Gminy.

11.2. Sposób włączenia interesariuszy w proces zarządzania programem rewitalizacji na obszarze rewitalizacji

Ze względu na planowane przedsięwzięcia, katalog interesariuszy jest szeroki i otwarty. Interesariuszami rewitalizacji są w szczególności:

- pracownicy Urzędu Gminy Inowrocław i jednostek podległych Gminy,
- obecni mieszkańcy gminy,
- mieszkańcy spoza terenu gminy odwiedzający gminę, którzy planują się na jej terenie osiedlić,
- obecni przedsiębiorcy z terenu gminy,
- przedsiębiorcy spoza terenu gminy, którzy mogą rozpocząć swoją działalność na istniejących terenach inwestycyjnych,
- powiatowy urząd pracy,
- inne podmioty zainteresowane realizacją *Programu Rewitalizacji*.

Opracowanie *Programu Rewitalizacji* z aktywnym udziałem interesariuszy niewątpliwie przyczyni się do jego pełnej realizacji.

Głównym sposobem włączenia interesariuszy w proces zarządzania procesem rewitalizacji będzie ich aktywny udział w przewidzianych do realizacji działaniach. Interesariusze *Programu Rewitalizacji* będą wdrażali i monitorowali działania dotyczące aktywizacji społecznej, likwidacji negatywnych zjawisk społecznych, działań o charakterze infrastrukturalnym, środowiskowym i przestrzenno-funkcjonalnym, co pozwoli na pełną realizację *Programu Rewitalizacji*.

Drugim sposobem włączenia interesariuszy w proces zarządzania procesem rewitalizacji będzie możliwość powołania Komitetu Rewitalizacji w którego skład wejdą przedstawiciele Gminy Inowrocław, mieszkańców, przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych. Komitet Rewitalizacji będzie stanowił forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach przygotowywania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz będzie pełnił funkcję opiniodawczą-doradczą Wójta, a także zapewni trwałość realizacji niniejszego projektu.

Należy również wskazać, że po uchwaleniu *Programu Rewitalizacji* Rada Gminy wprowadzi przedsięwzięcia określone w niniejszym dokumencie do załącznika do Wieloletniej Prognozy Finansowej. *Program Rewitalizacji* będzie oceniany pod względem aktualności i stopnia realizacji przez Wójta co najmniej raz na 2 lata. Ocena sporządzona przez Wójta zostanie ogłoszona na stronie Biuletynu Informacji Publicznej, dzięki czemu wszyscy interesariusze rewitalizacji będą mogli się z nią zapoznać i zgłosić ewentualne uwagi. W przypadku stwierdzenia że *Program Rewitalizacji* wymaga zmian, Wójt wystąpi do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę, uwzględniając wnioski i uwagi zgłoszone przez interesariuszy rewitalizacji.

12. Szacunkowe ramy finansowe w odniesieniu do głównych i uzupełniających projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Tabela 23. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – szacunkowe ramy finansowe

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Termin realizacji projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowa wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania			
							%	Zł	EFS	Środki Publiczne	EFRR	Środki prywatne
Gnojno	2017 - 2020	Stymulowanie aktywności społecznej mieszkańców Gnojna	społeczny	Integracja grup wykluczonych społecznie	Gmina Inowrocław	200 000,00	85	170 000,00	170 000,00	0,00	0,00	0,00
Łojewo	2017-2020	Dostosowanie obiektów magazynowych oraz biura na potrzeby planowanego Inkubatora Przetwórstwa lokalnego	społeczny	Podniesienie aktywności gospodarczej mieszkańców	Gmina Inowrocław	500 000,00	63,63	318 150,00	0,00	318 150,00	0,00	0,00
		Utworzenie etnograficznej wystawy - chaty kujawskiej we wsi Łojewo	społeczny	Adaptacja pomieszczeń na rzecz kultury	Gmina Inowrocław, Centrum Integracji Społecznej	100 000,00	85	85 000,00	0,00	85 000,00	0,00	0,00
	2017 - 2020	Uruchomienie Centrum Glinących Zawodów	społeczny	Wsparcie działań na rzecz kultury	Gmina Inowrocław, Centrum Integracji Społecznej	100 000,00	85	85 000,00	0,00	85 000,00	0,00	0,00
	2017 - 2020	Budowa ciągu pieszo - rowerowego przez miejscowość Łojewo i Sikorowo	przeznaczono - funkcjonalny, społeczny, Środowiskowy	Przebudowa infrastruktury oświadczeniowej	Gmina Inowrocław	1 000 000,00	85	850 000,00	0,00	850 000,00	0,00	0,00

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY INOWROCŁAW

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Termin realizacji projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowa wartość projektu (zł)	Poziom dofinansowania		Źródło finansowania		
							%	ZI	Środki Publiczne		Środki prywatne
									EFS	EFRR	
	2017 - 2020	Stworzenie kompleksu rekreacyjno-sportowego na terenie wsi Łojewo	społeczny, przestrzennie funkcjonalny,	Rozwój funkcji turystycznych obszaru	Gmina Inowrocław, LGD „Czarnoziem na soli”	2 005 000,00	63,63	1 275 781,50	0,00	1 275 781,50	0,00
	2017-2020	Adaptacja pomieszczeń po byłej szkole	społeczny, przestrzennie funkcjonalny,	Modernizacja budynków	Gmina Inowrocław, Centrum Integracji Społecznej	200 000,00	85	170 000,00	0,00	170 000,00	0,00
Kłopot	2017 -2020	Przebudowa placu przemysłowego na cele sportowo - rekreacyjne	społeczny, przestrzennie funkcjonalny,	Poprawa jakości życia mieszkańców	Gmina Inowrocław	300 000,00	85	255 000,00	0,00	255 000,00	0,00
Cieślin	2017 -2020	Zagospodarowanie stawu oraz terenów przyległych na cele sportowo - rekreacyjne	społeczny, przestrzennie funkcjonalny,	Stworzenie miejsca integracji mieszkańców	Gmina Inowrocław	300 000,00	85	255 000,00	0,00	255 000,00	0,00
Kłopot	2017- 2020	Przebudowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Kłopot	społeczny	Stworzenie miejsca integracji mieszkańców	Gmina Inowrocław	100 000,00	85	85 000,00	0,00	85 000,00	0,00
Góra	2017 -2020	Adaptacja pomieszczeń po sklepie w Plawinku na świetlicę wiejską	społeczny	Stworzenie miejsca integracji młodzieży	Gmina Inowrocław	50 000,00	85	42 500,00	0,00	42 500,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 24. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Lp.	Typ przedsięwzięcia	Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	Szacowana wartość projektu (zł)	Źródło finansowania		
					Środki publiczne	Środki prywatne	
					EFS	EFRR	...
Cieślin Gnojno Góra Kłopot Łojewo Marcinkowo	1.	społeczny	Aktywizacja osób bezrobotnych, szkolenia, staże, podnoszenie lub zmiana kwalifikacji zawodowych				
	2.	społeczny	Kształcenie zawodowe młodzieży oraz podnoszenie kwalifikacji, kompetencji i wykształcenia osób dorosłych				
	3.	społeczny	Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych				
	4.	społeczny	Wspieranie efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym				
	5.	społeczny	Rozwój infrastruktury wodno-ściekowej na terenie rewitalizowanym				
	6.	społeczny	Wsparcie rodzin wielodzietnych, ubogich rodzin z dziećmi, rodzin z osobami starszymi, rodzin z osobami z niepełnosprawnościami, integrację społeczną i aktywizację zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze szczególnym uwzględnieniem osób z niepełnosprawnościami.				
	7.	społeczny	Aktywna integracja osób w każdym wieku				

Źródło: Opracowanie własne

13. System zarządzania realizacją programu rewitalizacji

Realizacja zadań przewidzianych w *Programie Rewitalizacji* będzie należała przede wszystkim do władz Gminy Inowrocław. Zadania wynikające z Programu, zostaną przypisane poszczególnym jednostkom podległym władzom Gminy, a także interesariuszom zewnętrznym. Osobami odpowiedzialnymi za monitorowanie oraz koordynowanie działań określonych w Programie, będą pracownicy Urzędu Gminy Inowrocław oraz jednostek organizacyjnych Gminy, posiadający wiedzę i doświadczenie w realizacji zadań infrastrukturalnych i „miękkich”. Głównym koordynatorem wszystkich zadań przewidzianych w programie będzie Wójt Gminy Inowrocław.

Rolą osób koordynujących zadania przewidziane do realizacji w ramach Programu, będzie zapewnienie wykonania poszczególnych działań zgodnie z przyjętymi założeniami. Ponadto osoby te będą zobowiązane do tego, by cele i kierunki działań, które zostały zdefiniowane, jako konieczne do realizacji były:

- uwzględniane w zapisach aktów prawnych przyjmowanych w Gminie Inowrocław,
- uwzględniane w najważniejszych dokumentach dla Gminy Inowrocław, zwłaszcza o charakterze strategicznym, jak również planistycznym.

W realizację zadań przewidzianych w *Programie Rewitalizacji* zaangażowani zostaną wszyscy interesariusze tj. podmioty zarówno bezpośrednio, jak i pośrednio zaangażowane we wdrażanie *Programu Rewitalizacji dla Gminy Inowrocław*.

Interesariusze Planu to podmioty (osoby, grupy osób, społeczności, instytucje, organizacje), które mogą istotnie wpływać na realizację działań przewidzianych w programie oraz których potrzeby zostaną zaspokojone dzięki wdrożeniu programu.

UCZESTNICZY REWITALIZACJI są m.in.:

- obecni mieszkańcy gminy,
- mieszkańcy spoza terenu gminy odwiedzający gminę, którzy planują się na jej terenie osiedlić,
- obecni przedsiębiorcy z terenu gminy,
- przedsiębiorcy spoza terenu gminy, którzy mogą rozpocząć swoją działalność na istniejących terenach inwestycyjnych,
- władze Gminy Inowrocław (przede wszystkim Wójt oraz Rada Gminy), komórki organizacyjne Urzędu Gminy, jednostki budżetowe, zakłady budżetowe, zakłady opieki zdrowotnej, samorządowe instytucje kultury, instytucje publiczne, organizacje pozarządowe itd.
- powiatowy urząd pracy,

— inne podmioty zainteresowane realizacją *Programu Rewitalizacji*.

GŁÓWNE PODMIOTY UCZESTNICZĄCE W REWITALIZACJI I ICH ZADANIA:

1. **Gmina Inowrocław** – odgrywa kluczową rolę w procesie rewitalizacji. To główny podmiot inicjujący proces rewitalizacji na wyznaczonych obszarach oraz stwarzający uwarunkowania formalne do jego realizacji. Gmina odgrywa podstawową rolę w planowaniu przewidzianych do realizacji działań w wymiarze społecznym, przestrzennym czy funkcjonalnym. Ponadto tworzy podstawy prawne i formalne, które umożliwiają uczestnictwo w procesie rewitalizacji pozostałych interesariuszy. W sposób bezpośredni wywiera wpływ na poprawę jakości życia mieszkańców obszarów rewitalizacji. Do głównych zadań Gminy Inowrocław należy zaliczyć:
  - inicjowanie projektów rewitalizacji, zgodnie ze zidentyfikowanymi potrzebami,
  - pozyskiwanie i rozliczanie środków finansowych, w szczególności na projekty, w których Gmina będzie beneficjentem,
  - angażowanie publicznych środków budżetowych w proces rewitalizacji,
  - komunikowanie oraz konsultowanie planów i zamierzeń ze społecznością lokalną,
  - monitorowanie zapotrzebowania na działania z zakresu rewitalizacji,
  - zarządzanie procesem rewitalizacji,
  - tworzenie sieci współpracy między Interesariuszami,
  - prowadzenie działań promocyjnych,
  - monitorowanie zmian zachodzących w obszarach wsparcia oraz całego procesu rewitalizacji,
  - wykonywanie innych zadań własnych samorządu gminnego, sprzyjających osiągnięciu poszczególnych celów długofalowego procesu rewitalizacji.
2. **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Inowrocławiu** - to podmiot, który odgrywa zasadniczą rolę w społecznym aspekcie rewitalizacji. GOPS będzie jednym z głównych realizatorów i koordynatorów przeprowadzonych projektów „miękkich”. Ponadto odegra on główną rolę podczas oceny efektów rewitalizacji – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej posiada bowiem niezbędne dane na temat rodzaju udzielonych świadczeń społecznych, liczby osób pobierających świadczenia, a także skali problemów występujących na danym obszarze. Na podstawie tych danych możliwe będzie ustalenie zasięgu i ilości koniecznych projektów mających na celu ograniczenie wykluczenia społecznego, ubóstwa, czy też innych dysfunkcji społecznych.

3. **Powiatowy Urząd Pracy** – podobnie jak Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej będzie odgrywał zasadniczą rolę w społecznym aspekcie rewitalizacji. PUP będzie głównym inicjatorem i koordynatorem działań „miękkich”, mających na celu ograniczenie skali bezrobocia i aktywizację zawodową. Odegra on także ważną rolę w procesie oceny działań rewitalizacyjnych. PUP jest bowiem w posiadaniu szczegółowych danych na temat osób bezrobotnych, co pozwoli w przyszłości określić, czy zadania zaplanowane w ramach rewitalizacji przynoszą wymierne efekty.
4. **Mieszkańcy Gminy Inowrocław** – w kontekście interesariuszy rewitalizacji należy wziąć pod uwagę przede wszystkim mieszkańców obszarów wyznaczonych do rewitalizacji. Będą oni bowiem głównymi beneficjentami przedsięwzięć zaplanowanych w ramach rewitalizacji. Dzięki projektom „miękkim” poprawie ulegnie ich sytuacja społeczna i finansowa, natomiast działania infrastrukturalne przyczynią się do podniesienia komfortu życia i integracji społecznej. Ich głównym zadaniem w procesie rewitalizacji będzie zatem aktywny udział i zaangażowanie w realizowane projekty, tak aby jak najlepiej zrealizować zaplanowane cele rewitalizacji.
Do interesariuszy rewitalizacja należy także zaliczyć pozostałych mieszkańców Gminy, zamieszkujących tereny poza obszarem rewitalizacji. Dzięki przedsięwzięciom rewitalizacyjnym ograniczone zostaną negatywne zjawiska społeczne występujące na terenie całej Gminy, co wpłynie na komfort życia wszystkich mieszkańców Gminy Inowrocław. Działania skierowane do mieszkańców obszarów rewitalizowanych przyczynią się do zwiększenia ich aktywności i zaangażowania w życie Gminy, co również przyniesie zasadnicze korzyści dla pozostałych mieszkańców. Działania polegające na budowie ciągu pieszo - rowerowego wpłyną na ograniczenie niskiej emisji, a tym samym poprawę jakości powietrza, co przełoży się na zdrowie wszystkich obywateli Gminy Inowrocław. Głównym zadaniem mieszkańców Gminy Inowrocław spoza obszarów rewitalizowanych, będzie wspieranie wszystkich pozostałych interesariuszy rewitalizacji, aby jak najlepiej zrealizować wyznaczone cele.
5. **Przedsiębiorcy** – będą oni przede wszystkim uczestniczyć w działaniach mających na celu ograniczenie skali bezrobocia i wzrost aktywizacji zawodowej mieszkańców obszarów rewitalizowanych. Mogą oni zasadniczo wpłynąć na osiągnięcie celów rewitalizacji poprzez organizację miejsc pracy z przeznaczeniem na staże lub praktyki. Ponadto przy wsparciu innych interesariuszy rewitalizacji mogą oni tworzyć nowe miejsca pracy, które niewątpliwie przyczynią się do ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych, występujących na terenie Gminy Inowrocław

6. **Organizacje Pozarządowe** – będą odgrywać zasadniczą rolę w społecznym aspekcie rewitalizacji. Do organizacji pozarządowych zaliczamy między innymi: Centrum Integracji Społecznej w Łojewie oraz LGD „ Czarnoziem na soli”, a także Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich. Organizacje te będą głównym inicjatorem i koordynatorem działań „miękkich”, mających na celu aktywizację społeczną i zawodową.

SYSTEM INFORMACJI I PROMOCJI PROGRAMU REWITALIZACJI

Nieodzowną częścią realizacji procesu rewitalizacji jest informacja i promocja działań przewidzianych w *Programie Rewitalizacji*. Obowiązek ten spoczywa przede wszystkim na Gminie Inowrocław. Celem informowania Interesariuszy jest przede wszystkim zapewnienie pełniejszego przepływu informacji, stworzenie uwarunkowań do zapoznania się Interesariuszy z kształtem i postępami procesu rewitalizacji oraz promocja działań, pozyskiwanie nowych przedsięwzięć oraz podmiotów i osób skłonnych do zaangażowania w proces rewitalizacji.

Na etapie tworzenia *Programu Rewitalizacji*, wszyscy zainteresowani mieli możliwość aktywnego udziału w formułowaniu jego zapisów. Aby osiągnąć jak najszersze zaangażowanie interesariuszy rewitalizacji posłużono się technikami popularnymi i nieskomplikowanymi, wśród których należy wymienić:

- ankietyzację;
- uwagi w postaci papierowej lub elektronicznej;
- debaty;
- spotkania.

Aby zapewnić jak największy udział mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i innych interesariuszy rewitalizacji, o każdej z form konsultacji zostali oni wcześniej powiadomieni na stronie internetowej Gminy i w sposób zwyczajowo przyjęty.

Promocja i informacja na temat *Programu Rewitalizacji* oraz działań realizowanych w jego ramach będzie odbywać się przede wszystkim przy pomocy strony internetowej Gminy Inowrocław oraz strony Biuletynu Informacji Publicznej. Ważną rolę w tym względzie odegrają także tablice ogłoszeń zlokalizowane na terenie Gminy.

Tabela 25. Harmonogram realizacji Programu Rewitalizacji

Obszar rewitalizacji (nr/nazwa)	Termin realizacji projektu	Projekt (nr, nazwa)	Typ projektu	Przedsięwzięcie (nr, nazwa)	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowa wartość projektu (zł)
Gnojno	2017 - 2020	Stymulowanie aktywności społecznej mieszkańców Gnojna	społeczny	Integracja grup wykluczonych społecznie	Gmina Inowrocław	200 000,00
	2017-2020	Dostosowanie obiektów na potrzeby planowanego inkubatora przetwórstwa lokalnego	społeczny	Podniesienie aktywności gospodarczej mieszkańców	Gmina Inowrocław	500 000,00
	2017 - 2020	Utworzenie etnograficznej wystawy - chaty kujawskiej we wsi Łojewo	społeczny	Adaptacja pomieszczeń na rzecz kultury	Gmina Inowrocław, Centrum Integracji Społecznej	100 000,00
Łojewo	2017 - 2020	Uruchomienie Centrum Glinących Zawodów	społeczny	Wsparcie działań na rzecz kultury	Gmina Inowrocław, Centrum Integracji Społecznej	100 000,00
	2017 - 2020	Budowa ciągu pieszo - rowerowego przez miejscowość Łojewo i Sikorowo	przestrzennie - funkcjonalny, społeczny, Śródowniskowy	Przebudowa infrastruktury okołodrogowej	Gmina Inowrocław	1 000 000,00
	2017 - 2020	Stworzenie kompleksu rekreacyjno-sportowego na terenie wsi Łojewo	społeczny, przestrzennie - funkcjonalny,	Rozwój funkcji turystycznych obszaru	Gmina Inowrocław, LGD „Czarnozielem na soli”	2 005 000,00

PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY INOWROCŁAW

		Adaptacja pomieszczeń po byłej szkole	społeczny, przestrzennie - funkcjonalny,	Modernizacja budynków	Gmina Inowrocław, Centrum Integracji Społecznej	200 000,00
Kłopot	2017 -2020	Przebudowa placu poprzemysłowego na cele sportowo - rekreacyjne	społeczny, przestrzennie - funkcjonalny,	Poprawa jakości życia mieszkańców	Gmina Inowrocław	300 000,00
Cieślin	2017 - 2020	Zagospodarowanie stawu oraz terenów przyległych na cele sportowo - rekreacyjne	społeczny, przestrzennie - funkcjonalny,	Stworzenie miejsca integracji mieszkańców	Gmina Inowrocław	300 000,00
Kłopot	2017 - 2020	Przebudowa świetlicy wiejskiej w miejscowości Kłopot	społeczny	Stworzenie miejsca integracji mieszkańców	Gmina Inowrocław	100 000,00
Góra	2017 -2020	Adaptacja pomieszczeń po sklepie w Pławinku na świetlicę wiejską	społeczny	Stworzenie miejsca integracji młodzieży	Gmina Inowrocław	50 000,00

Źródło: Opracowanie własne

14. System monitoringu i oceny skuteczności działań oraz system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu PR

Duże znaczenie dla prawidłowej realizacji *Programu Rewitalizacji* ma system monitoringu i oceny skuteczności działań oraz wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu dokumentu.

Realizacja programu rewitalizacji wymaga uruchomienia systemu monitoringu, który powinien zapewnić:

1. dane ilościowe i jakościowe wskazujące postępy w realizacji programu, m.in.: stopień osiągnięcia wskaźników, zaangażowania Interesariuszy, stopień poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej obszarów rewitalizacji,
2. dane do korygowania kierunków interwencji, m.in. stopień zbieżności działań z celami, rekomendacje do wprowadzania zmian.

Dane wymagane do monitoringu i oceny zostaną pozyskane przede wszystkim z Urzędu Gminy w Inowrocławiu, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Inowrocławiu oraz Urzędu Pracy. Zebrane dane pozwolą na ocenę ilościową i jakościową prowadzonych działań.

Podstawowym elementem systemu monitoringu i oceny jest ustalenie wskaźników, które będą wykorzystywane do monitorowania postępów w zakresie osiągania celów i realizacji zadań określonych w programie. Poniżej przedstawiono główne wskaźniki monitorowania *Programu Rewitalizacji dla Gminy Inowrocław*:

Tabela 26. Główne wskaźniki monitorowania postępów rewitalizacji

Wskaźniki/mierniki monitorowania realizacji działań/zadań	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Liczba osób bezrobotnych w tym długotrwale bezrobotnych na terenie rewitalizowanym	261	200
Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	0	50
Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na terenie Gminy	12,54%	9%
Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	0	25
Liczba dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w liczbie dzieci w tym wieku na terenie Gminy	240	210
Długość wybudowanych ciągów pieszo-rowerowych w ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych	0	2 690 mb
Liczba osób korzystających z nowopowstałych miejsc aktywnego wypoczynku	0	11 460

Wskaźniki/mierniki monitorowania realizacji działań/zadań	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Liczba stworzonych miejsc aktywnego wypoczynku	0	3
Liczba osób korzystających ze świetlic wiejskich	1 615	3 000
Liczba zbudowanych/ zmodernizowanych świetlic	0	3
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	0	150
Liczba zorganizowanych zajęć w ramach przedsięwzięć rewitalizacyjnych	0	20
Liczba osób korzystających z nowouruchomionych obiektów kulturalnych	0	11 460
Liczba uruchomionych obiektów kulturalnych, w których będzie krzewiona kultura	0	3

Źródło: Opracowanie własne

Program Rewitalizacji będzie oceniany pod względem aktualności i stopnia realizacji przez Wójta co najmniej raz na 2 lata. Ocena sporządzona przez Wójta zostanie ogłoszona na stronie Biuletynu Informacji Publicznej, dzięki czemu wszyscy interesariusze rewitalizacji będą mogli się z nią zapoznać i zgłosić ewentualne uwagi. W przypadku stwierdzenia, że *Program Rewitalizacji* wymaga zmian, Wójt wystąpi do Rady Gminy z wnioskiem o jego zmianę, uwzględniając wnioski i uwagi zgłoszone przez interesariuszy rewitalizacji.

Tak prowadzony system monitorowania pozwoli na lepsze zarządzanie oraz optymalne wykorzystanie środków finansowych dla maksymalizacji efektów.

Efektom weryfikacji powyższych wskaźników będzie ocena, czy działania są w rzeczywistości na tyle skuteczne, na ile zakładano i czy nie jest wymagana modyfikacja programu. Jeżeli działania nie będą przynosiły zakładanych rezultatów, konieczna będzie aktualizacja *Programu Rewitalizacji*. W takim przypadku, Wójt Gminy Inowrocław wystąpi do Rady Gminy z wnioskiem o ujęcie w *Programie Rewitalizacji* nowych przedsięwzięć, które umożliwią pełną realizację założeń *Programu Rewitalizacji*. Zmiana *Programu Rewitalizacji* nastąpi w trybie, w jakim został on uchwalony.

Konieczność zmiany *Programu Rewitalizacji* zaistnieje w szczególności gdy nastąpi znaczny wzrost:

- liczby osób bezrobotnych na terenie rewitalizowanym;
- liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym na terenie rewitalizowanym;
- liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS z powodu ubóstwa na terenie rewitalizowanym;

- liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS z powodu bezrobocia na terenie rewitalizowanym;
- liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS z powodu alkoholizmu na terenie rewitalizowanym;
- liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS z powodu przemocy w rodzinie na terenie rewitalizowanym.

15. Spis tabel

Tabela 1. Charakterystyka poszczególnych sołectw	22
Tabela 2. Zbiorcze zestawienie danych dla poszczególnych sołectw	24
Tabela 3. Zbiorcze zestawienie wszystkich analizowanych wskaźników	27
Tabela 4. Wyników egzaminu gimnazjalnego na terenie Gminy Inowrocław i województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2013, 2014 i 2015.....	29
Tabela 5. Liczba osób i powierzchnia objęta obszarem rewitalizacji	35
Tabela 6. Liczba zameldowanych osób w poszczególnych sołectwach	37
Tabela 7. Podział ludności obszaru rewitalizowanego na ekonomiczne grupy wieku ..	37
Tabela 8. Wskaźniki społeczne – grupy ekonomiczne ludności	39
Tabela 9. Liczba osób bezrobotnych w poszczególnych sołectwach	40
Tabela 10. Wskaźniki społeczne – bezrobocie	41
Tabela 11. Liczba osób korzystających z pomocy GOPS na obszarze rewitalizowanym	42
Tabela 12. Liczba osób korzystających z pomocy GOPS na terenach rewitalizowanych z uwzględnieniem powodu przyznania pomocy	43
Tabela 13. Wskaźniki społeczne – pomoc społeczna	46
Tabela 14. Przestępczość na terenie sołectw wyznaczonych do rewitalizacji w 2014 roku	46
Tabela 15. Wskaźniki społeczne – przestępczość	47
Tabela 16. Wskaźniki gospodarcze – podmioty prowadzące działalność gospodarczą	51
Tabela 17. Wskaźniki środowiskowy – stan jakości powietrza	53
Tabela 18. % osób korzystająca z kanalizacji i wodociągu	55
Tabela 19. Cele rewitalizacji	60
Tabela 20. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne	62
Tabela 21. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	70
Tabela 22. Inwestycje zrealizowane i współfinansowane ze środków zewnętrznych (nie tylko z Unii Europejskiej, ale także z funduszy krajowych).....	74
Tabela 23. Główne projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne – szacunkowe ramy finansowe	84
Tabela 24. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne – harmonogram i szacunkowe ramy finansowe	86
Tabela 25. Harmonogram realizacji Programu Rewitalizacji	91
Tabela 26. Główne wskaźniki monitorowania postępów rewitalizacji	93

16. Spis wykresów

Wykres 1. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ludności ogółem na danym obszarze.....	38
Wykres 2. Udział osób bezrobotnych w poszczególnych sołectwach, wyznaczonych do rewitalizacji.....	40
Wykres 3. Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym na danym obszarze	41
Wykres 4. Procentowy udział problemów w świadczeniach	44
Wykres 5. Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	45
Wykres 6. Liczba podmiotów gospodarczych w poszczególnych sołectwach na obszarze rewitalizowanym.....	50
Wykres 7. Obszary o największej kumulacji problemów wg mieszkańców	77

Wykres 8. Problemy sfery infrastrukturalno - technicznej według mieszkańców	78
Wykres 9. Problemy sfery przyrodniczej według mieszkańców	79
Wykres 10 Propozycje działań rewitalizacyjnych	80

17. Spis rysunków

Rysunek 1. Wyznaczanie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarach wiejskich.....	20
Rysunek 2. Podział Gminy Inowrocław na jednostki osadnicze	21
Rysunek 3. Graficzne przedstawienie obszaru zdegradowanego	31
Rysunek 4. Graficzne przedstawienie obszaru rewitalizowanego	36

10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100